

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
TECHNICAL UNIVERSITY OF CRETE

Αναδυόμενες τάσεις στην παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας: Εξερεύνηση τεχνολογιών ροής ποταμού, αντλιοσταμείωσης και θαλάσσιας ενέργειας για βιώσιμη παραγωγή ενέργειας.

ΜΑΡΚΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΑΜ : 2016010064

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΜΕΛΗ : ΜΠΑΚΑΤΣΑΚΗ ΜΑΡΙΑ , ΑΛΕΥΡΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

Περίληψη

Η παρούσα διατριβή διερευνά το εξελισσόμενο τοπίο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εστιάζοντας ειδικά στις εξελίξεις και την ενσωμάτωση των υδροηλεκτρικών και θαλάσσιων ενεργειακών συστημάτων στο παγκόσμιο ενεργειακό πλέγμα. Η μελέτη εμβαθύνει στις τεχνολογικές καινοτομίες, τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και την οικονομική βιωσιμότητα αυτών των ανανεώσιμων πηγών, παρέχοντας μια ολοκληρωμένη ανάλυση του ρόλου τους στην αειφόρο ενεργειακή ανάπτυξη. Η υδροηλεκτρική ενέργεια, μια καθιερωμένη πηγή, συνεχίζει να επεκτείνει την αποδοτικότητά της μέσω τεχνολογικών αναβαθμίσεων και της ενσωμάτωσης με άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ιδίως σε υβριδικά συστήματα. Η θαλάσσια ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της παλιρροιακής και της κυματικής ενέργειας, αν και λιγότερο ανεπτυγμένη, παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες λόγω της προβλέψιμης φύσης της και των τεράστιων ανεκμετάλλευτων πόρων της.

Τα περιβαλλοντικά ζητήματα που σχετίζονται με αυτές τις μορφές ενέργειας εξετάζονται κριτικά, υπογραμμίζοντας την ισορροπία μεταξύ της παραγωγής ενέργειας και της οικολογικής διατήρησης. Η παρούσα διατριβή εξετάζει την εφαρμογή προηγμένων μηχανολογικών λύσεων που αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των υδροηλεκτρικών σταθμών και των θαλάσσιων ενεργειακών συστημάτων. Αξιολογείται επίσης η αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων κανονιστικών πλαισίων και πολιτικών που προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη αυτών των τεχνολογιών, προτείνοντας τομείς για την ενίσχυση της πολιτικής ώστε να υποστηριχθεί η περαιτέρω ενσωμάτωση στις εθνικές και διεθνείς ενεργειακές στρατηγικές.

Οι οικονομικές αναλύσεις αποκαλύπτουν ότι, ενώ το αρχικό κόστος παραμένει υψηλό, τα μακροπρόθεσμα οφέλη από την ενσωμάτωση της υδροηλεκτρικής και της θαλάσσιας ενέργειας στα συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας - όπως η σταθερότητα του δικτύου, η διαφοροποίηση του εφοδιασμού και η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα - αντισταθμίζουν αυτές τις αρχικές δαπάνες. Η διατριβή προτείνει στρατηγικές συστάσεις για τη μείωση του κόστους μέσω τεχνολογικών καινοτομιών, πολιτικών κινήτρων και αυξημένων επενδύσεων του κυβερνητικού και ιδιωτικού τομέα.

Λέξεις-κλειδιά: ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, υδροηλεκτρική ενέργεια, θαλάσσια ενέργεια, περιβαλλοντικές επιπτώσεις, ενεργειακή πολιτική, οικονομική βιωσιμότητα, τεχνολογική καινοτομία, βιώσιμη ανάπτυξη.

Abstract

This thesis explores the evolving landscape of renewable energy, focusing specifically on the advancements and integration of hydropower and marine energy systems within the global energy matrix. The study delves into the technological innovations, environmental impacts, and economic viability of these renewable sources, providing a comprehensive analysis of their roles in sustainable energy development. Hydropower, a well-established source, continues to expand its efficiency through technological upgrades and integration with other renewable energies, notably in hybrid systems. Marine energy, including tidal and wave energy, although less developed, shows significant potential due to its predictable nature and vast untapped resources.

The environmental considerations associated with these energy forms are critically examined, highlighting the balance between energy generation and ecological preservation. This thesis discusses the implementation of advanced engineering solutions designed to minimize the environmental footprint of hydropower plants and marine energy systems. The effectiveness of current regulatory frameworks and policies promoting the sustainable development of these technologies is also assessed, suggesting areas for policy enhancement to support further integration into national and international energy strategies.

Economic analyses reveal that while initial costs remain high, the long-term benefits of integrating hydropower and marine energy into renewable energy systems—such as grid stability, supply diversification, and carbon emissions reduction—outweigh these initial expenditures. The thesis proposes strategic recommendations for lowering costs through technological innovations, policy incentives, and increased governmental and private sector investment.

Keywords: renewable energy, hydropower, marine energy, environmental impact, energy policy, economic viability, technological innovation, sustainable development.

Περιεχόμενα

Περίληψη	2
Abstract.....	3
Εισαγωγή	6
Κεφάλαιο 1: Τα βασικά στοιχεία των υδροηλεκτρικών τεχνολογιών	8
1.1. Επισκόπηση των παραδοσιακών υδροηλεκτρικών συστημάτων	8
1.2. Εισαγωγή στις αναδυόμενες τεχνολογίες υδροηλεκτρικής ενέργειας	10
1.3. Δυναμική της ροής των ποταμών και ενεργειακό δυναμικό	12
1.4. Αρχές της υδροηλεκτρικής ενέργειας με αντλησιοταμίευση	14
1.5. Βασικές αρχές μετατροπής θαλάσσιας ενέργειας.....	15
Κεφάλαιο 2: Τεχνολογικές καινοτομίες στην ενεργειακή μετατροπή της ροής ποταμού.....	18
2.1. Βελτιωμένη απόδοση και σχεδιασμός στροβίλων	18
2.2. Ανάπτυξη στροβίλων σε Modular και Low Head (χαμηλού ύψους).....	20
2.3. Προηγμένα μοντέλα υπολογιστικής δυναμικής ρευστών	22
2.4. Τεχνικές μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων	24
2.5. Μελέτες περιπτώσεων επιτυχημένων ενεργειακών έργων ποτάμιας ροής	26
2.6. Ενσωμάτωση του IoT και του αυτοματισμού σε ποτάμια συστήματα.....	28
2.7. Μελλοντικές τάσεις στην τεχνολογία ενέργειας ποτάμιας ροής	29
Κεφάλαιο 3: Ανάπτυξη στην υδροηλεκτρική ενέργεια αντλησιοταμίευσης	32
3.1. Πρόσφατες εξελίξεις στην τεχνολογία αντλησιοταμίευσης.....	32
3.2. Οικονομικές και περιβαλλοντικές πτυχές των συστημάτων αντλιών αποθήκευσης	34
3.3. Ρόλος της αντλησιοταμίευσης στη σταθεροποίηση του δικτύου.....	36
3.4. Υβριδικά συστήματα που συνδυάζουν ηλιακή ή αιολική ενέργεια με αντλησιοταμίευση	38
3.5. Καινοτόμες λύσεις αντλησιοταμίευσης σε αστικές ρυθμίσεις	40

3.6. Παγκόσμιες τάσεις της αγοράς στην αντλησιοταμίευση	42
3.7. Προκλήσεις και ευκαιρίες στην κλιμάκωση της αντλησιοταμίευσης	44
Κεφάλαιο 4: Διερεύνηση των θαλάσσιων ενεργειακών τεχνολογιών	46
4.1. Κατάσταση της τεχνολογίας της θαλάσσιας ενέργειας και οι δυνατότητές της.....	47
4.2. Ενέργεια παλίρροιας: Μηχανισμοί και εφαρμογή.....	49
4.3. Τεχνολογίες μετατροπής κυματικής ενέργειας	51
4.4. Προκλήσεις για την υιοθέτηση της θαλάσσιας ενέργειας	52
4.5. Οικονομική βιωσιμότητα των έργων θαλάσσιας ενέργειας	54
Κεφάλαιο 5: Ολοκληρωμένες στρατηγικές για βιώσιμη υδροηλεκτρική ενέργεια	57
5.1. Πλαίσια πολιτικής που προωθούν τη βιώσιμη υδροηλεκτρική ενέργεια	57
5.2. Η υδροηλεκτρική ενέργεια ως μέρος των συστημάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.....	59
5.3. Τεχνολογική ενσωμάτωση και υβριδικά ενεργειακά συστήματα.....	60
5.4. Μελέτες περίπτωσης για καινοτόμες λύσεις υδροηλεκτρικής ενέργειας.....	62
Συμπεράσματα.....	64
Παραπομπές.....	66

Εισαγωγή

Η υδροηλεκτρική ενέργεια παραμένει μια από τις πιο καθιερωμένες πηγές ανανεώσιμης ενέργειας, συμβάλλοντας σημαντικά στον παγκόσμιο εφοδιασμό με ηλεκτρική ενέργεια. Από το τέλος του 2020, η υδροηλεκτρική ενέργεια αντιπροσωπεύει περίπου το 16% της συνολικής παγκόσμιας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και περίπου το 60% της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας [IEA], 2021). Η επίμονη εξέλιξη στον τομέα αυτό οφείλεται στην ανάγκη ενίσχυσης της ενεργειακής ασφάλειας, καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής και υποστήριξης των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης.

Τα παραδοσιακά υδροηλεκτρικά συστήματα, τα οποία συνήθως βασίζονται σε κατασκευές φραγμάτων μεγάλης κλίμακας, αντιμετωπίζουν πολλαπλές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων και των χωροταξικών και οικονομικών περιορισμών των νέων εγκαταστάσεων (Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας, 2020). Κατά συνέπεια, το επίκεντρο έχει μετατοπιστεί προς πιο καινοτόμες και λιγότερο παρεμβατικές τεχνολογίες, όπως προηγμένες τουρμπίνες ροής ποταμού, συστήματα αντλησιοταμίευσης και θαλάσσιες ενεργειακές λύσεις. Οι τεχνολογίες αυτές υπόσχονται να ξεκλειδώσουν νέες ενεργειακές δυνατότητες και να βελτιστοποιήσουν την ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών στα υφιστάμενα ενεργειακά δίκτυα.

(Paish, 2002). Τα συστήματα αυτά μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο σε αποκεντρωμένες ενεργειακές λύσεις, συμβάλλοντας στην πρόσβαση στην ενέργεια σε απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τις οικολογικές διαταραχές (Schneider et al., 2011).

Η υδροηλεκτρική ενέργεια με αντλησιοταμίευση (ΥΗΣ) είναι ένας άλλος κρίσιμος τομέας ανάπτυξης. Ως η μεγαλύτερη μορφή αποθήκευσης ενέργειας στο δίκτυο που διατίθεται σήμερα, η PSH διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη σταθερότητα των ενεργειακών συστημάτων, προσφέροντας μια λύση αποθήκευσης υψηλής χωρητικότητας και χαμηλού κόστους, η οποία αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία σε μια εποχή αυξανόμενης διεξόδου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (Sterl et al., 2020). Παρέχει ζωτικής σημασίας υπηρεσίες εξισορρόπησης φορτίου, οι οποίες είναι απαραίτητες καθώς αυξάνεται η μεταβλητότητα της αιολικής και της ηλιακής

ενέργειας. Οι καινοτομίες στον τομέα της PSH, συμπεριλαμβανομένων νέων προσεγγίσεων για τη χωροθέτηση και την τεχνολογία, αποσκοπούν στο να καταστήσουν τα συστήματα αυτά πιο προσαρμόσιμα σε διάφορα γεωγραφικά και περιβαλλοντικά πλαίσια (Bakken et al., 2018).

Η διερεύνηση των θαλάσσιων ενεργειακών τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένης της παλιρροιακής και κυματικής ενέργειας, σηματοδοτεί ένα σημαντικό βήμα προς τη διαφοροποίηση των πηγών υδροηλεκτρικής ενέργειας. Η θαλάσσια ενέργεια διαθέτει σημαντικό δυναμικό παραγωγής φορτίου βάσης λόγω της προβλέψιμης φύσης των παλιρροιακών κύκλων και της συνεχούς διαθεσιμότητας της κυματικής ενέργειας (Copping et al., 2016). Παρά το υψηλό αρχικό κόστος και τις τεχνικές προκλήσεις, η τρέχουσα έρευνα και τα πιλοτικά έργα συνεχίζουν να διερευνούν τη βιωσιμότητα της κλιμάκωσης αυτών των τεχνολογιών (Thomsen et al., 2018).

Η ενσωμάτωση αυτών των αναδύομενων τεχνολογιών όχι μόνο υποστηρίζει τη μετάβαση προς ένα πιο βιώσιμο και ευέλικτο ενεργειακό σύστημα, αλλά και ευθυγραμμίζεται με τις παγκόσμιες προσπάθειες για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Η διασυνδεσιμότητα μεταξύ διαφορετικών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η οποία διευκολύνεται από τις εξελίξεις στις τεχνολογίες υδροηλεκτρικής ενέργειας, ενισχύει την ανθεκτικότητα των ενεργειακών συστημάτων έναντι σεναρίων κυμαινόμενης προσφοράς και ζήτησης (Kumar et al., 2010). Επιπλέον, οι τεχνολογικές εξελίξεις στην υδροηλεκτρική ενέργεια συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας στους τομείς της μηχανικής, της κατασκευής και της συντήρησης, ενώ παράλληλα προωθούν τις τεχνολογικές εξαγωγές σε μια αναπτυσσόμενη παγκόσμια αγορά ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (Martin & Rice, 2021).

Η παρούσα διατριβή αποσκοπεί στη διερεύνηση των τρεχουσών τάσεων στις τεχνολογίες υδροηλεκτρικής ενέργειας, εστιάζοντας συγκεκριμένα στις καινοτομίες στη μετατροπή της ενέργειας της ποτάμιας ροής, στα συστήματα αντλησιοταμίευσης και στις θαλάσσιες ενεργειακές λύσεις. Θα αξιολογήσει τις τεχνολογικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές επιπτώσεις αυτών των αναδύομενων τεχνολογιών και θα διερευνήσει το ρόλο τους στο μελλοντικό ενεργειακό μείγμα. Με την ενσωμάτωση μιας ποικιλίας ακαδημαϊκών πηγών, βιομηχανικών εκθέσεων και μελετών περίπτωσης, η μελέτη αυτή επιδιώκει να παράσχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση της κατάστασης της τεχνολογίας υδροηλεκτρικής ενέργειας και των δυνατοτήτων της να ανταποκριθεί στην αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση για βιώσιμη ενέργεια.

Καθώς ο κόσμος κινείται προς ένα πιο βιώσιμο μέλλον, η κατανόηση και η βελτιστοποίηση αυτών των νέων τεχνολογιών θα είναι ζωτικής σημασίας. Η παρούσα διατριβή θα συμβάλει στις ακαδημαϊκές και πρακτικές συζητήσεις σχετικά με την υδροηλεκτρική ενέργεια, με στόχο να παράσχει πολύτιμες γνώσεις για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους μηχανικούς και τους

περιβαλλοντικούς σχεδιαστές που ασχολούνται με την παγκόσμια μετάβαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Κεφάλαιο 1: Τα βασικά στοιχεία των υδροηλεκτρικών τεχνολογιών

1.1. Επισκόπηση των παραδοσιακών υδροηλεκτρικών συστημάτων

Η υδροηλεκτρική ενέργεια αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο του παγκόσμιου ενεργειακού εφοδιασμού για πάνω από έναν αιώνα, προσφέροντας μια ώριμη, αξιόπιστη και ανανεώσιμη πηγή ηλεκτρικής ενέργειας. Τα παραδοσιακά υδροηλεκτρικά συστήματα βασίζονται κυρίως στην κατασκευή φραγμάτων σε ποτάμια και υδάτινες οδούς, τα οποία επιτρέπουν την ελεγχόμενη απελευθέρωση νερού μέσω στροβίλων, παράγοντας ηλεκτρική ενέργεια. Η σημασία αυτών των συστημάτων μπορεί να παρατηρηθεί από τη σημαντική συμβολή τους στις παγκόσμιες ενεργειακές ανάγκες, παρέχοντας περίπου το 60% της παγκόσμιας ανανεώσιμης ενέργειας (Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας [IEA], 2020).

Η βασική τεχνολογία πίσω από την παραδοσιακή υδροηλεκτρική ενέργεια είναι ο υδραυλικός στρόβιλος, ο οποίος μετατρέπει την κινητική και δυναμική ενέργεια του ρέοντος νερού σε μηχανική ενέργεια. Η ενέργεια αυτή μετατρέπεται στη συνέχεια σε ηλεκτρική ενέργεια μέσω μιας γεννήτριας. Υπάρχουν διάφοροι τύποι υδραυλικών στροβίλων, όπως οι τροχοί Francis, Kaplan και Pelton, καθένας από τους οποίους είναι κατάλληλος για διαφορετικές πτυχές της ροής του νερού και των συνθηκών ύψους (Williams, 2018).

Τα φράγματα είναι αναπόσπαστα στοιχεία των παραδοσιακών υδροηλεκτρικών συστημάτων. Εξυπηρετούν πολλαπλούς σκοπούς: παραγωγή ενέργειας, παροχή νερού, έλεγχο πλημμυρών και άρδευση. Οι ταμιευτήρες που δημιουργούνται από τα φράγματα δεν αποθηκεύουν μόνο νερό για την παραγωγή ενέργειας όλο το χρόνο, αλλά παρέχουν επίσης ευκαιρίες αναψυχής και ενδιαιτήματα για την άγρια ζωή. Ωστόσο, ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος των φραγμάτων ποταμών είναι σημαντικός, συμπεριλαμβανομένης της αλλαγής της ροής των ποταμών, της διαταραχής της μεταφοράς ιζημάτων και των επιπτώσεων στα υδάτινα και χερσαία οικοσυστήματα (World Commission on Dams, 2000).

Ένα από τα σημαντικότερα παραδείγματα ενός παραδοσιακού υδροηλεκτρικού συστήματος στον κόσμο είναι το φράγμα των Τριών Φαραγγιών στην Κίνα, το οποίο είναι ο μεγαλύτερος σταθμός ηλεκτροπαραγωγής στον κόσμο από άποψη εγκατεστημένης ισχύος (22.500 MW). Ενώ το

φράγμα συμβάλλει σημαντικά στη μείωση της κατανάλωσης άνθρακα, έχει επίσης οδηγήσει σε σημαντικές οικολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις, όπως εκτοπισμό κοινοτήτων και σημαντικές αλλαγές στον τοπικό βιότοπο (Yang et al., 2005).

Η αποδοτικότητα των παραδοσιακών υδροηλεκτρικών συστημάτων είναι ένα σημαντικό πλεονέκτημα, που συχνά υπερβαίνει το 90%, καθιστώντας την μια από τις πιο αποδοτικές μορφές παραγωγής ενέργειας που υπάρχουν. Αυτή η αποδοτικότητα συμβάλλει στην οικονομική βιωσιμότητα της υδροηλεκτρικής ενέργειας, η οποία συνήθως προσφέρει χαμηλότερο μακροπρόθεσμο κόστος σε σχέση με άλλες μορφές ανανεώσιμης ενέργειας, λόγω της μεγάλης διάρκειας ζωής και του χαμηλού κόστους λειτουργίας και συντήρησης των υδροηλεκτρικών σταθμών (Paish, 2002).

Παρά τα πλεονεκτήματα αυτά, η ανάπτυξη νέων παραδοσιακών υδροηλεκτρικών έργων αντιμετωπίζει αυξανόμενο έλεγχο και αντιδράσεις λόγω των περιβαλλοντικών και κοινωνικών τους επιπτώσεων. Ζητήματα όπως οι εκπομπές μεθανίου από τους ταμιευτήρες, η καταστροφή των οικοτόπων και ο εκτοπισμός των τοπικών κοινοτήτων έχουν οδηγήσει σε ώθηση για πιο βιώσιμες πρακτικές και τεχνολογίες στον τομέα της υδροηλεκτρικής ενέργειας (International Rivers, 2019).

Ως απάντηση σε αυτές τις προκλήσεις, στον τομέα έχουν σημειωθεί καινοτομίες που αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων των υδροηλεκτρικών έργων. Αυτές περιλαμβάνουν την ανάπτυξη περιβαλλοντικών καθεστώτων ροής για τη διατήρηση της υγείας των ποταμών, τις σκάλες ψαριών που βοηθούν την υδρόβια ζωή να περιηγηθεί γύρω από τα φράγματα και τα βελτιωμένα σχέδια στροβίλων που μειώνουν τα ποσοστά θνησιμότητας των ψαριών (Schilt, 2007).

Καθώς η παγκόσμια αγορά ενέργειας συνεχίζει να εξελίσσεται προς πιο βιώσιμους και λιγότερο επιβαρυντικούς πόρους, ο ρόλος των παραδοσιακών υδροηλεκτρικών συστημάτων αλλάζει επίσης. Δίνεται ολοένα και μεγαλύτερη έμφαση στην εξισορρόπηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με τη διατήρηση του περιβάλλοντος και την κοινωνική ευθύνη. Αυτό έχει οδηγήσει σε αυξημένο ενδιαφέρον για την αναβάθμιση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων με αποδοτικότερη τεχνολογία και καλύτερες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, αντί για την κατασκευή νέων φραγμάτων μεγάλης κλίμακας (Johnson & Johnson, 2019).

Το μέλλον της παραδοσιακής υδροηλεκτρικής ενέργειας, αν και αμφισβητείται από περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα, παραμένει λαμπρό λόγω της αποδεδειγμένης αξιοπιστίας, της αποδοτικότητας και της δυνατότητας ενσωμάτωσης με άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ως

μέρος μιας ολιστικής προσέγγισης για τη βιώσιμη ενεργειακή ανάπτυξη. Οι συνεχείς εξελίξεις στην τεχνολογία και τις πρακτικές διαχείρισης αναμένεται να ενισχύσουν τη βιωσιμότητα αυτών των συστημάτων, εξασφαλίζοντας τη θέση τους στο ενεργειακό μείγμα για τις επόμενες δεκαετίες.

1.2. Εισαγωγή στις αναδυόμενες τεχνολογίες υδροηλεκτρικής ενέργειας

Καθώς αυξάνεται η ζήτηση για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η βιομηχανία υδροηλεκτρικής ενέργειας εξελίσσεται με την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών που αποσκοπούν στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και στη βελτίωση της προσαρμοστικότητας και της αποδοτικότητας των ενεργειακών συστημάτων που βασίζονται στο νερό. Οι αναδυόμενες τεχνολογίες υδροηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των προηγμένων σχεδίων στροβίλων, της υδροηλεκτρικής ενέργειας χαμηλού αντίκτυπου και των αρθρωτών συστημάτων, αντιπροσωπεύουν μια στροφή προς πιο βιώσιμες και καινοτόμες προσεγγίσεις για την αξιοποίηση της ενέργειας του νερού. Οι τεχνολογίες αυτές είναι κρίσιμες στο ευρύτερο πλαίσιο των παγκόσμιων προσπαθειών για την επίτευξη ουδετερότητας ως προς τον άνθρακα και την ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας χωρίς να διακυβεύονται τα οικολογικά και κοινωνικά πρότυπα.

Μία από τις σημαντικές εξελίξεις στην υδροηλεκτρική ενέργεια είναι η ανάπτυξη νέων σχεδίων στροβίλων που είναι πιο αποδοτικοί, φιλικόι προς τα ψάρια και ικανοί να λειτουργούν σε ένα εύρος συνθηκών ποταμού. Οι νέες τεχνολογίες στροβίλων, όπως ο στρόβιλος Alden και η βίδα Αρχιμήδη, προσφέρουν χαμηλότερα ποσοστά θνησιμότητας για την υδρόβια ζωή και είναι κατάλληλες για εγκατάσταση σε ρέματα με χαμηλό ύψος, όπου οι παραδοσιακοί στρόβιλοι δεν είναι βιώσιμοι (O'Connor et al., 2015). Αυτές οι καινοτομίες όχι μόνο επεκτείνουν την εφαρμοσιμότητα της υδροηλεκτρικής ενέργειας αλλά και ενισχύουν την περιβαλλοντική συμβατότητά της.

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για περιβαλλοντικά ευαίσθητες λύσεις, η έννοια της υδροηλεκτρικής ενέργειας χαμηλού αντίκτυπου έχει κερδίσει έδαφος. Η προσέγγιση αυτή επικεντρώνεται στην ελαχιστοποίηση του οικολογικού αποτυπώματος των υδροηλεκτρικών έργων με την εφαρμογή αυστηρών κριτηρίων σχετικά με τη συνδεσιμότητα των ποταμών, την ποιότητα του νερού και την προστασία των οικοτόπων (Kibler & Tullos, 2013). Προγράμματα πιστοποίησης, όπως το Ινστιτούτο Υδροηλεκτρικής Ενέργειας Χαμηλών Επιπτώσεων (LIHI), παρέχουν κατευθυντήριες γραμμές και πρότυπα για την πιστοποίηση υδροηλεκτρικών εγκαταστάσεων που πληρούν υψηλά περιβαλλοντικά, πολιτιστικά και ψυχαγωγικά πρότυπα.

Αν και δεν είναι νέα, οι πρόσφατες καινοτομίες στην τεχνολογία αντλησιοταμίευσης έχουν επιτρέψει πιο ευέλικτες και αποδοτικές λύσεις αποθήκευσης ενέργειας. Τα σύγχρονα συστήματα

PSH σχεδιάζονται τώρα έτσι ώστε να μπορούν να προσαρμόζονται καλύτερα στους γεωγραφικούς περιορισμούς και να λειτουργούν με μεγαλύτερη αποδοτικότητα στις αγορές μεταβλητής ενέργειας. Τα συστήματα αυτά είναι ιδιαίτερα κρίσιμα για τη σταθερότητα του δικτύου, καθώς μπορούν να ανταποκρίνονται γρήγορα στις διακυμάνσεις της ζήτησης και της προσφοράς, γεγονός που τα καθιστά συμπληρωματικά προς τις διαλείπουσες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια (Sterl et al., 2020).

Πέρα από τα παραδοσιακά ποτάμια συστήματα, υπάρχει αυξανόμενη διερεύνηση της υδροκινητικής ενέργειας στη θάλασσα και στο ρεύμα, η οποία συλλαμβάνει την ενέργεια από το ρέον νερό χωρίς την ανάγκη φραγμάτων. Τεχνολογίες όπως οι γεννήτριες παλιρροιακών ρευμάτων, οι μετατροπείς κυματικής ενέργειας και οι ποτάμιες υδροκινητικές συσκευές αξιοποιούν την κινητική ενέργεια των υδάτινων σωμάτων. Τα συστήματα αυτά έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν ενέργεια σε τοποθεσίες που δεν είναι κατάλληλες για παραδοσιακά φράγματα και να το κάνουν με ελάχιστη περιβαλλοντική διαταραχή (Thomsen et al., 2018).

Η σπονδυλωτή υδροηλεκτρική ενέργεια είναι μια επαναστατική προσέγγιση που περιλαμβάνει μικρά, προκατασκευασμένα συστήματα που μπορούν να αναπτυχθούν γρήγορα και να ενσωματωθούν εύκολα σε υφιστάμενες υποδομές νερού, όπως αρδευτικά κανάλια ή δημοτικά συστήματα ύδρευσης. Τα συστήματα αυτά έχουν σχεδιαστεί για να μειώνουν το κόστος κατασκευής και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και παρέχουν μια επεκτάσιμη επιλογή για αγροτικές και αναπτυσσόμενες περιοχές (Johnson & Johnson, 2019).

Η ενσωμάτωση ψηφιακών τεχνολογιών στα υδροηλεκτρικά συστήματα μεταμορφώνει τον τομέα. Έξυπνοι αισθητήρες, προγνωστικές αναλύσεις και συστήματα παρακολούθησης σε πραγματικό χρόνο χρησιμοποιούνται για τη βελτιστοποίηση της διαχείρισης της ροής του νερού, την πρόβλεψη βλαβών του εξοπλισμού και τη βελτίωση της συνολικής απόδοσης και ασφάλειας των υδροηλεκτρικών σταθμών. Οι τεχνολογίες αυτές διευκολύνουν επίσης την ενσωμάτωση της υδροηλεκτρικής ενέργειας στα έξυπνα δίκτυα, επιτρέποντας τον καλύτερο συντονισμό με άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Schneider et al., 2011).

Η ανάπτυξη αυτών των αναδυόμενων τεχνολογιών σηματοδοτεί μια καίρια στροφή στον τομέα της υδροηλεκτρικής ενέργειας, με έμφαση στη βιωσιμότητα, την αποδοτικότητα και τις χαμηλότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Οι κυβερνήσεις και οι οργανισμοί παγκοσμίως αναγνωρίζουν ολοένα και περισσότερο τις δυνατότητες αυτών των καινοτόμων λύσεων για την κάλυψη των αυξανόμενων ενεργειακών αναγκών, προστατεύοντας παράλληλα τις οικολογικές και κοινωνικές αξίες.

Καθώς οι τεχνολογίες αυτές εξελίσσονται, θα διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο στην παγκόσμια ενεργειακή μετάβαση, παρέχοντας αξιόπιστη, ανανεώσιμη και καθαρή ενέργεια. Η συνεχής έρευνα και οι επενδύσεις είναι απαραίτητες για να ξεπεραστούν τα υφιστάμενα εμπόδια και να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό αυτών των τεχνολογιών. Το μέλλον της υδροηλεκτρικής ενέργειας φαίνεται πολλά υποσχόμενο, με τις εξελίξεις αυτές να επιτρέπουν πιο προσαρμοστικές, αποδοτικές και φιλικές προς το περιβάλλον ενεργειακές λύσεις.

1.3. Δυναμική της ροής των ποταμών και ενεργειακό δυναμικό

Η κατανόηση της δυναμικής της ροής των ποταμών είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτιστοποίηση του ενεργειακού δυναμικού των υδροηλεκτρικών συστημάτων. Η δυναμική των ροών των ποταμών εξαρτάται από μια ποικιλία φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων των εποχιακών διακυμάνσεων, των προτύπων βροχόπτωσης και των χαρακτηριστικών της λεκάνης απορροής. Οι δυναμικές αυτές όχι μόνο καθορίζουν τη σκοπιμότητα ενός υδροηλεκτρικού έργου, αλλά επηρεάζουν επίσης τον σχεδιασμό, την αποδοτικότητα και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του.

Η δυναμική της ροής των ποταμών καθοδηγείται κυρίως από τον όγκο του νερού που κινείται μέσω ενός καναλιού με την πάροδο του χρόνου, ο οποίος συνήθως μετράται σε κυβικά μέτρα ανά δευτερόλεπτο (m^3/s). Η ροή αυτή επηρεάζεται από την υδρολογία της λεκάνης απορροής, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών βροχόπτωσης, εξάτμισης, διήθησης και απορροής (Chow, Maidment, & Mays, 1988). Η μεταβλητότητα της ροής μπορεί να είναι εποχιακή ή μακροπρόθεσμη, επηρεάζοντας τις δυνατότητες παραγωγής ενέργειας. Τα υδρολογικά μοντέλα υψηλής ανάλυσης είναι ζωτικής σημασίας για την πρόβλεψη της ροής των ποταμών, ιδίως υπό μεταβαλλόμενες κλιματικές συνθήκες, οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά το δυναμικό υδροηλεκτρικής ενέργειας (Archer & Fowler, 2018).

Το ενεργειακό δυναμικό ενός ποταμού καθορίζεται βασικά από τον ρυθμό ροής του και το υδραυλικό ύψος, το οποίο είναι το ύψος του νερού που πέφτει στον στρόβιλο, δημιουργώντας πίεση που κινεί τα πτερύγια του στροβίλου. Το δυναμικό ενέργειας μπορεί να εκφραστεί μέσω της εξίσωσης της υδροηλεκτρικής ενέργειας: $Iσχύς (P) = \rho ghQ$, όπου ρ είναι η πυκνότητα του νερού, g είναι η επιτάχυνση λόγω βαρύτητας, h είναι το πραγματικό ύψος και Q είναι η παροχή (Singh, 2011). Με τη μεγιστοποίηση του ύψους και τη βελτιστοποίηση της παροχής, οι μηχανικοί μπορούν να ενισχύσουν την αποδοτικότητα και την απόδοση των υδροηλεκτρικών συστημάτων.

Οι πρόσφατες εξελίξεις στην τεχνολογία έχουν επιτρέψει την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της ενέργειας της ποτάμιας ροής. Οι τεχνολογίες στροβίλων εντός του ρεύματος, για

παράδειγμα, μπορούν να λειτουργήσουν σε ποταμούς με ελάχιστο ύψος και έχουν σχεδιαστεί για να ελαχιστοποιούν τις οικολογικές επιπτώσεις. Αυτές οι τουρμπίνες τοποθετούνται απευθείας στη ροή του ποταμού και μπορούν να προσαρμόζονται στις μεταβολές της ταχύτητας και της κατεύθυνσης του νερού, διατηρώντας την αποδοτικότητα σε ένα εύρος συνθηκών (Johnson & Johnson, 2019).

Η ανάπτυξη της ποτάμιας υδροηλεκτρικής ενέργειας δεν αποτελεί αποκλειστικά τεχνική πρόκληση, αλλά και ρυθμιστική και περιβαλλοντική. Οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις ροής, οι οποίες αποσκοπούν στη διατήρηση ροών νερού επαρκών για την προστασία του ποτάμιου οικοσυστήματος, μπορούν να περιορίσουν τη διαθεσιμότητα νερού για υδροηλεκτρική ενέργεια (Acreman & Ferguson, 2010). Τα ρυθμιστικά πλαίσια απαιτούν συχνά λεπτομερείς εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων πριν από την έγκριση νέων υδροηλεκτρικών εγκαταστάσεων, με έμφαση στις πιθανές επιπτώσεις στην ποιότητα των υδάτων, τη μετανάστευση των ψαριών και τη μεταφορά ιζημάτων (Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών [UNEP], 2012).

Αρκετές μελέτες περίπτωσης απεικονίζουν τις πολυπλοκότητες και τις καινοτομίες στην αξιοποίηση της ροής των ποταμών για την παραγωγή ενέργειας. Για παράδειγμα, ο ποταμός Ροδανός στη Γαλλία διαθέτει πολλαπλούς υδροηλεκτρικούς σταθμούς που έχουν σχεδιαστεί για να αντιμετωπίζουν τη δυναμική φύση του ποταμού, ενσωματώνοντας διόδους ψαριών και συστήματα διαχείρισης ιζημάτων για τον μετριασμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (Petts, 2016). Ομοίως, η εφαρμογή στρατηγικών προσαρμοστικής διαχείρισης στη λεκάνη του ποταμού Κολούμπια στις Ηνωμένες Πολιτείες επέτρεψε τη βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων, μεγιστοποιώντας την παραγωγή ενέργειας και προστατεύοντας παράλληλα τα ενδιαφέροντα του σολομού (National Research Council, 2004).

Το δυναμικό για την ενέργεια από ποτάμια ροής παραμένει σημαντικό, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες όπου πολλοί ποταμοί δεν έχουν ακόμη αξιοποιηθεί για την παραγωγή ενέργειας. Ωστόσο, οι προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένων των μεταβαλλόμενων προτύπων βροχοπτώσεων και των ακραίων καιρικών φαινομένων, θέτουν κινδύνους για την προβλεψιμότητα και τη σταθερότητα των ποτάμιων ροών (Milly et al., 2005). Η προσαρμοστική διαχείριση και οι προηγμένες τεχνικές μοντελοποίησης θα είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, εξασφαλίζοντας βιώσιμα και ανθεκτικά υδροηλεκτρικά συστήματα.

Η συνεχιζόμενη έρευνα και ανάπτυξη των τεχνολογιών υδροηλεκτρικής ενέργειας, παράλληλα με τις βελτιώσεις στα ρυθμιστικά πλαίσια και τις πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, είναι ζωτικής σημασίας για την αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού της δυναμικής των ποτάμιων ροών. Καθώς το παγκόσμιο ενεργειακό τοπίο εξελίσσεται, ο ρόλος της υδροηλεκτρικής

ενέργειας από ποταμούς ως αξιόπιστης και βιώσιμης πηγής ενέργειας θα γίνει πιθανότατα ακόμη πιο σημαντικός.

1.4. Αρχές της υδροηλεκτρικής ενέργειας με αντλησιοταμίευση

Η υδροηλεκτρική ενέργεια αντλησιοταμίευσης (PSH) είναι ένας τύπος αποθήκευσης υδροηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιείται για την εξισορρόπηση της ζήτησης του δικτύου με την αποθήκευση ενέργειας υπό μορφή νερού, το οποίο αντλείται από ταμιευτήρα χαμηλότερου υψομέτρου σε ταμιευτήρα υψηλότερου υψομέτρου. Η PSH διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη βελτίωση της αξιοπιστίας και της αποδοτικότητας του δικτύου, ιδίως καθώς υποστηρίζει την ενσωμάτωση μεταβλητών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια, στο σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας.

Ο θεμελιώδης μηχανισμός της αντλησιοταμίευσης περιλαμβάνει δύο ταμιευτήρες νερού σε διαφορετικά υψόμετρα- σε περιόδους χαμηλής ενεργειακής ζήτησης, η ηλεκτρική ενέργεια χρησιμοποιείται για την άντληση νερού από τον κατώτερο στον ανώτερο ταμιευτήρα. Όταν η ζήτηση είναι υψηλή, το νερό απελευθερώνεται πίσω στον κάτω ταμιευτήρα μέσω στροβίλων, παράγοντας ηλεκτρική ενέργεια (Chen, 2016). Αυτή η ικανότητα αποθήκευσης και γρήγορης κατανομής ενέργειας καθιστά το PSH ένα κρίσιμο στοιχείο για τη διαχείριση της σταθερότητας του δικτύου και την αντιμετώπιση των αιχμών φορτίου.

Αν και τα συστήματα PSH απαιτούν περισσότερη ενέργεια για την άντληση νερού προς τα πάνω από την ενέργεια που παράγεται κατά την εκφόρτιση, η συνολική απόδοση του συστήματος είναι ευνοϊκή, συνήθως μεταξύ 70% και 85% (Sterl et al., 2020). Τα οικονομικά οφέλη της αντλησιοταμίευσης περιλαμβάνουν την ικανότητά της να εξισορροπεί την προσφορά και τη ζήτηση, σταθεροποιώντας έτσι τις τιμές της ηλεκτρικής ενέργειας και παρέχοντας επικουρικές υπηρεσίες, όπως δυνατότητες εκκίνησης σε κατάσταση "μαύρης" λειτουργίας και υποστήριξη της τάσης (Akhmatov & Knudsen, 2007).

Παρόλο που τα συστήματα PSH θεωρούνται τεχνολογία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, δεν στερούνται περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Οι επιπτώσεις αυτές περιλαμβάνουν πιθανές επιπτώσεις στα υδάτινα οικοσυστήματα λόγω αλλαγών στα επίπεδα του νερού και στα πρότυπα ροής, καθώς και τον πιθανό εκτοπισμό κοινοτήτων και άγριας ζωής λόγω της κατασκευής ταμιευτήρων (Grumbine & Pandit, 2013). Ωστόσο, οι επιπτώσεις αυτές μπορούν να μετριαστούν μέσω της προσεκτικής επιλογής της τοποθεσίας, της χρήσης προηγμένων σχεδίων στροβίλων που ελαχιστοποιούν την οικολογική διαταραχή και της εφαρμογής πρακτικών διαχείρισης που βελτιστοποιούν τις περιβαλλοντικές ροές.

Οι πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα των PSH περιλαμβάνουν την ανάπτυξη αντλιών και στροβίλων μεταβλητής ταχύτητας που ενισχύουν την αποδοτικότητα και την ευελιξία των λειτουργιών. Αυτές οι καινοτομίες επιτρέπουν στα συστήματα PSH να προσαρμόζονται με μεγαλύτερη ακρίβεια την ταχύτητα άντλησης και παραγωγής σε ανταπόκριση στις απαιτήσεις του δικτύου, αυξάνοντας τη χρησιμότητα και την αποδοτικότητά τους (Anderson et al., 2018). Επιπλέον, διερευνούνται νέες προσεγγίσεις, όπως η υπόγεια υδροηλεκτρική ενέργεια αντλησιοταμίευσης, όπου οι ταμιευτήρες τοποθετούνται σε υπόγειες σπηλιές, για τη μείωση των περιβαλλοντικών και οπτικών επιπτώσεων (Bartos & Chester, 2015).

Η ενσωμάτωση των PSH με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία, καθώς οι χώρες επιδιώκουν να αυξήσουν το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα. Η PSH μπορεί να λειτουργήσει ως ρυθμιστικό στοιχείο, απορροφώντας την περίσσεια ηλεκτρικής ενέργειας σε περιόδους υψηλής παραγωγής από ανανεώσιμες πηγές και απελευθερώνοντάς την σε περιόδους χαμηλής παραγωγής ή αιχμής της ζήτησης. Η ικανότητα αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική δεδομένης της διαλείπουσας φύσης των ηλιακών και αιολικών πηγών ενέργειας, οι οποίες δεν παράγουν πάντα ενέργεια όταν η ζήτηση είναι υψηλότερη (Kaldellis & Kapsali, 2013).

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η ανάπτυξη των ΜΥΗΕ επεκτείνεται, ιδίως σε περιοχές με σημαντικές επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Χώρες όπως η Κίνα, οι Ηνωμένες Πολιτείες και τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυξάνουν τις δυνατότητές τους, αναγνωρίζοντας τον ουσιαστικό ρόλο της PSH στην επίτευξη των στόχων της ενεργειακής μετάβασης και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας του δικτύου (Διεθνής Οργανισμός Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας [IRENA], 2017). Καθώς η ανάγκη για ευέλικτες και αξιόπιστες λύσεις αποθήκευσης ενέργειας αυξάνεται, ο ρόλος της PSH αναμένεται να γίνει ακόμη πιο σημαντικός.

Παρά τα πλεονεκτήματά της, η επέκταση της PSH αντιμετωπίζει προκλήσεις, όπως υψηλό αρχικό κόστος κεφαλαίου, μεγάλο χρόνο ανάπτυξης και ρυθμιστικά εμπόδια. Επιπλέον, υπάρχει ανάγκη για συνεχή έρευνα σχετικά με τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που συνδέονται με τα έργα PSH και τη βελτίωση της οικονομικής σκοπιμότητας της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών (Bednarek et al., 2016).

1.5. Βασικές αρχές μετατροπής θαλάσσιας ενέργειας

Η μετατροπή θαλάσσιας ενέργειας είναι ένας αναπτυσσόμενος τομέας των τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, που επικεντρώνεται στην αξιοποίηση της δύναμης του θαλάσσιου περιβάλλοντος - όπως οι ωκεανοί και οι θάλασσες - για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτή

η μορφή ενεργειακής εκμετάλλευσης περιλαμβάνει τόσο την παλιρροϊκή όσο και την κυματική ενέργεια, οι οποίες διακρίνονται από την προέλευσή τους και τις μεθόδους σύλληψης.

Οι δύο κύριες μορφές θαλάσσιας ενέργειας είναι η παλιρροϊκή και η κυματική ενέργεια. Η παλιρροιακή ενέργεια προέρχεται από τις βαρυτικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ της Γης, της Σελήνης και του Ήλιου, οι οποίες δημιουργούν προβλέψιμες παλιρροιακές κινήσεις. Αυτή η προβλεψιμότητα καθιστά την παλιρροιακή ενέργεια ιδιαίτερα πολύτιμη για την παραγωγή ενέργειας. Η κυματική ενέργεια, από την άλλη πλευρά, προκύπτει από τον άνεμο που πνέει στην επιφάνεια της θάλασσας, και ενώ είναι λιγότερο προβλέψιμη από την παλιρροιακή ενέργεια, έχει μεγαλύτερη ενεργειακή πυκνότητα και μεγαλύτερες δυνατότητες για παραγωγή ενέργειας σε πολλές περιοχές (Pelc & Fujita, 2002).

Υπάρχουν τρεις κύριες τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται για τη μετατροπή της παλιρροιακής ενέργειας: γεννήτριες παλιρροιακών ρευμάτων, συστήματα παλιρροιακών φραγμάτων και δυναμική παλιρροιακή ενέργεια. Οι γεννήτριες παλιρροιακών ρευμάτων, παρόμοιες με τις υποβρύχιες ανεμογεννήτριες, αξιοποιούν την κινητική ενέργεια του ρέοντος νερού κατά τη διάρκεια των παλιρροιακών κινήσεων. Τα παλιρροιακά φράγματα, εν τω μεταξύ, περιλαμβάνουν την κατασκευή φραγμάτων σε παλιρροιακές εκβολές, με τουρμπίνες που λειτουργούν ανάλογα με τη στάθμη του νερού και την παλίρροια. Η δυναμική παλιρροϊκή ενέργεια είναι μια αναδύομενη τεχνολογία που περιλαμβάνει την κατασκευή ενός μακρού φράγματος κάθετα στην ακτή, με τη δέσμευση δυναμικής ενέργειας από τη διαφορά της στάθμης του νερού εκατέρωθεν του φράγματος (Fraenkel, 2010).

Οι μετατροπείς κυματικής ενέργειας (WEC) είναι συσκευές που μετατρέπουν τη μηχανική ενέργεια των κυμάτων σε ηλεκτρική ενέργεια. Υπάρχουν διάφοροι τύποι WEC, συμπεριλαμβανομένων των σημειακών απορροφητών, των αποσβεστήρων και των ταλαντευόμενων στηλών νερού. Οι σημειακοί απορροφητές επιπλέουν στην επιφάνεια του νερού και κινούνται με τα κύματα, ενώ οι αποσβεστήρες είναι μακρές, πολυτμηματικές κατασκευές που τοποθετούνται παράλληλα με την κατεύθυνση των κυμάτων και λυγίζουν στις αρθρώσεις καθώς περνούν τα κύματα. Οι ταλαντευόμενες στήλες νερού χρησιμοποιούν την κίνηση των κυμάτων για να ωθήσουν τον αέρα μέσω μιας τουρμπίνας, παράγοντας ηλεκτρική ενέργεια (Cruz, 2008).

Η αποδοτικότητα της σύλληψης και μετατροπής ενέργειας σε θαλάσσια περιβάλλοντα εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως ο σχεδιασμός της συσκευής, οι τοπικές συνθήκες κύματος και παλίρροιας και η προσαρμογή των χαρακτηριστικών του μετατροπέα ενέργειας στο τοπικό θαλάσσιο περιβάλλον. Οι εξελίξεις στην υδροδυναμική μοντελοποίηση έχουν βελτιώσει την

προβλεψιμότητα και την απόδοση των θαλάσσιων ενεργειακών συστημάτων, επιτρέποντας ακριβέστερους σχεδιασμούς και καλύτερη επιλογή τοποθεσίας (Falnes, 2007).

Οι τεχνολογίες μετατροπής της θαλάσσιας ενέργειας έχουν γενικά μικρότερες ορατές επιπτώσεις από τα χερσαία συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως τα αιολικά πάρκα. Ωστόσο, εξακολουθούν να επηρεάζουν τα θαλάσσια οικοσυστήματα μέσω της φυσικής παρουσίας, του θορύβου και των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι ειδικές για κάθε τοποθεσία και μπορούν συχνά να μετριαστούν με προσεκτικό σχεδιασμό και τεχνολογικό σχεδιασμό. Οι εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων είναι ζωτικής σημασίας πριν από την ανάπτυξη για την κατανόηση και την αντιμετώπιση των πιθανών οικολογικών διαταραχών (Shields, Fitzgerald, & Owen, 2011).

Η ενσωμάτωση της θαλάσσιας ενέργειας στο ευρύτερο ενεργειακό δίκτυο θέτει προκλήσεις παρόμοιες με άλλες διαλείπουσες ανανεώσιμες πηγές, όπως η ανάγκη για αποθήκευση και μέτρα σταθερότητας του δικτύου. Ωστόσο, ο προβλέψιμος χαρακτήρας της παλιρροιακής ενέργειας, ειδικότερα, επιτρέπει καλύτερο σχεδιασμό της ένταξης σε σύγκριση με τις πιο μεταβλητές ανανεώσιμες πηγές. Η ανάπτυξη λύσεων αποθήκευσης, όπως μπαταρίες ή άλλες μορφές συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας, και στρατηγικές διαχείρισης του δικτύου είναι απαραίτητες για τη μεγιστοποίηση της χρησιμότητας της θαλάσσιας ενέργειας (Khan, Bhuyan, Iqbal, & Quaicoe, 2009).

Η θαλάσσια ενέργεια βρίσκεται ακόμη σε σχετικά πρώιμο στάδιο ανάπτυξης σε σύγκριση με άλλες τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με το Ηνωμένο Βασίλειο, τον Καναδά και την Πορτογαλία να συγκαταλέγονται στους ηγέτες σε αυτόν τον τομέα. Το παγκόσμιο δυναμικό της θαλάσσιας ενέργειας είναι σημαντικό, με το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας να εκτιμά ότι η κυματική ενέργεια θα μπορούσε να τροφοδοτήσει το διπλάσιο της σημερινής παγκόσμιας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ η παλιρροϊκή ενέργεια θα μπορούσε επίσης να συνεισφέρει ένα σημαντικό μέρος (World Energy Council, 2013). Η αύξηση της έρευνας και της ανάπτυξης, που υποστηρίζεται από κυβερνητική πολιτική και επενδύσεις, είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση αυτών των τεχνολογιών σε εμπορική βιωσιμότητα.

Η μετατροπή της θαλάσσιας ενέργειας προσφέρει ένα πολλά υποσχόμενο, αν και δύσκολο, σύνορο στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η ανάπτυξή της θα απαιτήσει συνεχή τεχνολογική καινοτομία, περιβαλλοντική εξέταση και στρατηγικές ενσωμάτωσης για την αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού της στο παγκόσμιο ενεργειακό μείγμα. Με συνεχείς επενδύσεις και έρευνα, η θαλάσσια ενέργεια θα μπορούσε να διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στη μετάβαση σε ένα βιώσιμο και διαφοροποιημένο ενεργειακό μέλλον.

Κεφάλαιο 2: Τεχνολογικές καινοτομίες στην ενεργειακή μετατροπή της ροής ποταμού

2.1. Βελτιωμένη απόδοση και σχεδιασμός στροβίλων

Η απόδοση και ο σχεδιασμός των υδροστροβίλων υδροηλεκτρικής ενέργειας είναι ζωτικής σημασίας για τη μεγιστοποίηση της παραγωγής ενέργειας με παράλληλη ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Οι εξελίξεις στην τεχνολογία και τη μηχανική έχουν οδηγήσει σε σημαντικές βελτιώσεις στην απόδοση των στροβίλων, επιτρέποντας την παραγωγή μεγαλύτερης ισχύος από την ίδια ροή νερού. Η παρούσα ενότητα διερευνά την τρέχουσα κατάσταση και τις πρόσφατες εξελίξεις στην τεχνολογία των υδροστροβίλων υδροηλεκτρικής ενέργειας.

Ο βαθμός απόδοσης του στροβίλου στα υδροηλεκτρικά συστήματα αναφέρεται στην αποτελεσματικότητα με την οποία η κινητική και δυναμική ενέργεια του νερού μετατρέπεται σε μηχανική ενέργεια. Η απόδοση ενός στροβίλου επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως ο σχεδιασμός του στροβίλου, τα χαρακτηριστικά της ροής του νερού και το περιβάλλον λειτουργίας. Οι παραδοσιακοί στροβίλοι, όπως οι Francis και Kaplan, έχουν βελτιωθεί επί δεκαετίες, επιτυγχάνοντας αποδόσεις που φτάνουν το 90% υπό βέλτιστες συνθήκες (Paish, 2002).

Οι πρόσφατες εξελίξεις στο σχεδιασμό των στροβίλων έχουν επικεντρωθεί στη βελτίωση της απόδοσης σε μεταβλητές συνθήκες νερού και στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ιδίως στην υδρόβια ζωή. Για παράδειγμα, τα εργαστήρια Alden Laboratories ανέπτυξαν φιλικές προς τα ψάρια τουρμπίνες που μειώνουν σημαντικά τα ποσοστά θνησιμότητας των ψαριών χωρίς ουσιαστική μείωση της ενεργειακής απόδοσης. Τα σχέδια αυτά διαθέτουν συνήθως λιγότερα πτερύγια και πιο ομαλές επιφάνειες για να μειωθεί η πιθανότητα χτυπήματος και τραυματισμού των ψαριών (Odeh, 1999).

Οι καινοτομίες στην επιστήμη των υλικών έχουν επίσης διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη βελτίωση της απόδοσης των στροβίλων. Η χρήση προηγμένων σύνθετων υλικών και νέων κραμάτων που αντιστέκονται στη διάβρωση και την κόπωση επιτρέπουν στις τουρμπίνες να λειτουργούν αποτελεσματικά για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα, μειώνοντας τις ανάγκες συντήρησης και βελτιώνοντας τη συνολική απόδοση. Επιπλέον, η προσθετική κατασκευή (τρισδιάστατη εκτύπωση) έχει αρχίσει να εφαρμόζεται στην παραγωγή εξαρτημάτων στροβίλων, επιτρέποντας πιο σύνθετες γεωμετρίες που βελτιώνουν την απόδοση και την προσαρμοστικότητα σε συγκεκριμένες υδραυλικές συνθήκες (Smith, 2016).

Η εφαρμογή της CFD στο σχεδιασμό των στροβίλων είναι ένας άλλος κρίσιμος παράγοντας για τη βελτίωση της απόδοσης. Τα μοντέλα CFD επιτρέπουν στους μηχανικούς να προσομοιώνουν τις κινήσεις των ρευστών μέσω των στροβίλων υπό διάφορα σενάρια, επιτρέποντας τη βελτιστοποίηση των σχεδίων για συγκεκριμένες συνθήκες ροής πριν από την κατασκευή φυσικών πρωτοτύπων. Αυτό όχι μόνο επιταχύνει τη διαδικασία ανάπτυξης, αλλά και ενισχύει τη συνολική απόδοση και την προσαρμοστικότητα των στροβίλων σε διαφορετικά υδρολογικά καθεστώτα (Johnson & Kiamehr, 2017).

Η εισαγωγή των στροβίλων μεταβλητής ταχύτητας έδωσε σημαντική ώθηση στη λειτουργική ευελιξία, επιτρέποντας προσαρμογές στην ταχύτητα του στροβίλου με βάση τις συνθήκες ροής του νερού σε πραγματικό χρόνο. Αυτή η προσαρμοστικότητα συμβάλλει στη διατήρηση της υψηλής απόδοσης σε ένα ευρύτερο φάσμα ροών, το οποίο είναι ιδιαίτερα επωφελές σε περιοχές με σημαντικές εποχιακές διακυμάνσεις της ροής (Williams, 2018).

Εκτός από τους πρωτεύοντες στροβίλους, ορισμένοι σύγχρονοι υδροηλεκτρικοί σταθμοί ενσωματώνουν δευτερεύοντα συστήματα που έχουν σχεδιαστεί για τη σύλληψη ενέργειας από το υπερχειλισμένο νερό ή άλλες ροές που διαφορετικά θα σπαταλούνταν. Αυτά τα συστήματα ανάκτησης ενέργειας μπορούν να αυξήσουν σημαντικά τη συνολική απόδοση ενός υδροηλεκτρικού σταθμού, αξιοποιώντας ροές που δεν είναι κατάλληλες για τους παραδοσιακούς στροβίλους (Kumar & Pal, 2011).

Ενώ ο πρωταρχικός στόχος αυτών των καινοτομιών είναι η ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης, συμβάλλουν επίσης σε ευρύτερους περιβαλλοντικούς και οικονομικούς στόχους. Η βελτιωμένη απόδοση των στροβίλων μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του λειτουργικού κόστους και σε χαμηλότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις ανά μονάδα παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας. Για παράδειγμα, τα φιλικά προς τα ψάρια σχέδια στροβίλων βοηθούν στη διατήρηση της

βιοποικιλότητας στα ποτάμια οικοσυστήματα, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και τη συμμόρφωση με τα ρυθμιστικά πρότυπα (Schilt, 2007).

Παρά τις εξελίξεις αυτές, παραμένουν προκλήσεις στην ευρεία υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών. Το υψηλό κόστος κεφαλαίου, η τεχνολογική πολυπλοκότητα και η ανάγκη προσαρμογής στις τοπικές συνθήκες μπορεί να αποτελέσουν εμπόδια. Ωστόσο, η συνεχιζόμενη έρευνα και ανάπτυξη, με γνώμονα την αυξανόμενη ζήτηση για βιώσιμες και αποδοτικές ενεργειακές λύσεις, υποδηλώνει ότι οι προκλήσεις αυτές μπορούν να ξεπεραστούν. Το μέλλον της τεχνολογίας των στροβίλων στην υδροηλεκτρική ενέργεια φαίνεται πολλά υποσχόμενο, με συνεχείς βελτιώσεις που αναμένεται να ενισχύσουν περαιτέρω την αποδοτικότητα και την περιβαλλοντική συμβατότητα.

Η συνεχής βελτίωση της τεχνολογίας των στροβίλων αντανάκλα τη δέσμευση της υδροηλεκτρικής βιομηχανίας για τη βελτίωση της απόδοσης και τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Καθώς η έρευνα εξελίσσεται και οι νέες τεχνολογίες καθίστανται εμπορικά βιώσιμες, οι καινοτομίες αυτές αναμένεται να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στη βιώσιμη επέκταση της υδροηλεκτρικής ενέργειας παγκοσμίως.

2.2. Ανάπτυξη στροβίλων σε Modular και Low Head (χαμηλού ύψους)

Στο πλαίσιο της αναζήτησης βιώσιμων και προσαρμόσιμων λύσεων υδροηλεκτρικής ενέργειας, έχουν σημειωθεί σημαντικές πρόοδοι στις αρθρωτές τεχνολογίες στροβίλων και στις τεχνολογίες στροβίλων χαμηλού ύψους. Αυτές οι καινοτομίες είναι ιδιαίτερα πολύτιμες για την ευελιξία τους, τις χαμηλότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τη δυνατότητα αξιοποίησής τους σε προηγουμένως δυσπρόσιτες τοποθεσίες.

Η αρθρωτή υδροηλεκτρική ενέργεια αναφέρεται σε συμπαγή, προκατασκευασμένα συστήματα που μπορούν εύκολα να εγκατασταθούν και να τεθούν σε λειτουργία. Η προσέγγιση αυτή γίνεται όλο και πιο δημοφιλής για εφαρμογές μικρής κλίμακας, ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές όπου τα παραδοσιακά έργα μεγάλης κλίμακας δεν είναι εφικτά. Τα δομοστοιχειωτά συστήματα είναι σχεδιασμένα ώστε να είναι "plug-and-play", ελαχιστοποιώντας την επιτόπια κατασκευή και την αναστάτωση. Μπορούν επίσης να κλιμακωθούν προς τα πάνω ή προς τα κάτω, προσθέτοντας ή αφαιρώντας μονάδες ανάλογα με τη ζήτηση ισχύος (Bibeau, 2018).

Το κύριο πλεονέκτημα της αρθρωτής υδροηλεκτρικής ενέργειας είναι το μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Σε αντίθεση με τα μεγάλα φράγματα, τα αρθρωτά συστήματα δεν απαιτούν συνήθως σημαντική τροποποίηση του ποταμού, γεγονός που συμβάλλει στη διατήρηση

των οικοσυστημάτων των ποταμών και στη διατήρηση των φυσικών ροών νερού. Επιπλέον, το κόστος εγκατάστασης και συντήρησης είναι χαμηλότερο και το χρονοδιάγραμμα κατασκευής είναι συντομότερο, γεγονός που τα καθιστά ελκυστική επιλογή τόσο για τις κοινότητες όσο και για τους προγραμματιστές (Johnson & Kiamehr, 2017).

Οι τουρμπίνες χαμηλού ύψους έχουν σχεδιαστεί για να λειτουργούν σε περιβάλλοντα όπου η πτώση νερού (ύψος) είναι ελάχιστη, συνήθως μικρότερη από 10 μέτρα. Τα παραδοσιακά υδροηλεκτρικά συστήματα απαιτούν γενικά σημαντικό ύψος για να είναι οικονομικά και τεχνικά βιώσιμα, αλλά οι νέες τουρμπίνες χαμηλού ύψους μπορούν να παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από πολύ μικρότερες σταγόνες νερού, ανοίγοντας αμέτρητα ποτάμια και ρέματα για πιθανή παραγωγή ενέργειας (Williams, 2018).

Υπάρχουν διάφοροι τύποι στροβίλων χαμηλού ύψους, συμπεριλαμβανομένου του στροβίλου Kaplan, ο οποίος είναι κατάλληλος για συνθήκες χαμηλού ύψους και υψηλής ροής. Οι πρόσφατες εξελίξεις έχουν επικεντρωθεί στη βελτίωση του σχεδιασμού αυτών των στροβίλων για την αύξηση της απόδοσής τους και τη μείωση των οικολογικών τους επιπτώσεων. Για παράδειγμα, ο στρόβιλος πολύ χαμηλού ύψους (VLH), ένας σχετικά νέος σχεδιασμός, είναι ένας στρόβιλος οριζώντιου άξονα που προσφέρει υψηλή απόδοση και είναι φιλικός προς τα ψάρια, επιτρέποντας την ασφαλή διέλευση των ψαριών (Chen et al., 2016).

Τόσο οι σπονδυλωτές τουρμπίνες όσο και οι τουρμπίνες χαμηλού ύψους μπορούν να ενσωματωθούν με έξυπνα συστήματα ελέγχου για τη βελτιστοποίηση της παραγωγής ισχύος και την παρακολούθηση των περιβαλλοντικών συνθηκών. Τα συστήματα αυτά χρησιμοποιούν αισθητήρες και προηγμένες αναλύσεις για να προσαρμόζουν δυναμικά τη λειτουργία των στροβίλων, ανταποκρινόμενα στις αλλαγές της ροής του νερού και της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας. Η ενσωμάτωση αυτή όχι μόνο βελτιώνει την απόδοση αλλά και τη βιωσιμότητα αυτών των συστημάτων (Kumar & Pal, 2011).

Παρά τα πλεονεκτήματά τους, υπάρχουν προκλήσεις που συνδέονται με την ευρύτερη υιοθέτηση των σπονδυλωτών στροβίλων και των στροβίλων χαμηλού ύψους. Το αρχικό κόστος και η αποδοχή της τεχνολογίας μπορεί να αποτελέσουν εμπόδια, ιδίως σε περιοχές με καθιερωμένες ενεργειακές υποδομές που ευνοούν τις παραδοσιακές πηγές ενέργειας. Επιπλέον, ενώ οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις μειώνονται, δεν εξαλείφονται και πρέπει να εξακολουθεί να λαμβάνεται προσεκτικά υπόψη η επιλογή της τοποθεσίας και ο σχεδιασμός για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στα υδάτινα οικοσυστήματα (Acreman & Ferguson, 2010).

Το μέλλον των σπονδυλωτών στροβίλων και των στροβίλων χαμηλού ύψους φαίνεται πολλά υποσχόμενο, με συνεχή έρευνα και ανάπτυξη που αποσκοπεί στην υπέρβαση των

υφιστάμενων εμποδίων. Οι καινοτομίες στην τεχνολογία των υλικών, το σχεδιασμό των στροβίλων και την ολοκλήρωση του συστήματος αναμένεται να βελτιώσουν περαιτέρω τη βιωσιμότητα και την αποδοτικότητα αυτών των συστημάτων. Καθώς η παγκόσμια κοινότητα συνεχίζει να αναζητά ανανεώσιμες και λιγότερο παρεμβατικές ενεργειακές λύσεις, η αρθρωτή υδροηλεκτρική ενέργεια και η υδροηλεκτρική ενέργεια χαμηλής κεφαλής είναι έτοιμη να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην ενεργειακή μετάβαση.

Οι εξελίξεις στις τεχνολογίες αρθρωτών και χαμηλής κεφαλής υδροστροβίλων αντικατοπτρίζουν μια ευρύτερη τάση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας προς πιο αποκεντρωμένα, βιώσιμα και φιλικά προς την κοινότητα συστήματα. Οι τεχνολογίες αυτές όχι μόνο παρέχουν μια βιώσιμη λύση για τους περιορισμούς της παραδοσιακής υδροηλεκτρικής ενέργειας, αλλά προσφέρουν επίσης ένα μονοπάτι για την αύξηση της υιοθέτησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με παγκόσμιο βιώσιμο τρόπο.

2.3. Προηγμένα μοντέλα υπολογιστικής δυναμικής ρευστών

Τα μοντέλα υπολογιστικής ρευστοδυναμικής (CFD) έχουν γίνει ακρογωνιαίος λίθος στο σχεδιασμό και τη βελτιστοποίηση των υδροηλεκτρικών συστημάτων, προσφέροντας λεπτομερείς γνώσεις σχετικά με τη μηχανική των ρευστών που καθορίζουν την απόδοση των στροβίλων και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Αυτές οι προηγμένες προσομοιώσεις διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην ενίσχυση της απόδοσης και της βιωσιμότητας των υδροηλεκτρικών εγκαταστάσεων.

Η CFD περιλαμβάνει τη χρήση αριθμητικής ανάλυσης και δομών δεδομένων για την επίλυση και ανάλυση προβλημάτων που αφορούν ροές ρευστών. Στο πλαίσιο της υδροηλεκτρικής ενέργειας, τα μοντέλα CFD χρησιμοποιούνται για την προσομοίωση της συμπεριφοράς του νερού που ρέει μέσα από τουρμπίνες, υπερχειλιστές και άλλα εξαρτήματα υδροηλεκτρικών εγκαταστάσεων. Τα μοντέλα αυτά βοηθούν τους μηχανικούς να βελτιστοποιήσουν τα σχέδια για τη βελτίωση της απόδοσης και τη μείωση των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων (Singh et al., 2011).

Οι πρόσφατες εξελίξεις στην τεχνολογία CFD έχουν βελτιώσει σημαντικά την ακρίβεια και την ταχύτητα αυτών των προσομοιώσεων. Οι υπολογιστές υψηλών επιδόσεων (HPC) έχουν επιτρέψει πιο σύνθετη και ρεαλιστική μοντελοποίηση, η οποία περιλαμβάνει τη δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ του νερού και των δομών των στροβίλων υπό διάφορες συνθήκες λειτουργίας. Αυτό το επίπεδο λεπτομέρειας είναι ζωτικής σημασίας για τον εντοπισμό και τον μετριασμό ζητημάτων που σχετίζονται με τους κραδασμούς, τη σπηλαιώση και τη φθορά, τα οποία

μπορούν να επηρεάσουν τη μακροζωία και την απόδοση των υδροστροβίλων (Wang & Tsukamoto, 2013).

Μία από τις κύριες εφαρμογές του CFD στην υδροηλεκτρική ενέργεια είναι ο σχεδιασμός και η βελτιστοποίηση των στροβίλων. Με την προσομοίωση του τρόπου με τον οποίο το νερό ρέει μέσα από τα πτερύγια των στροβίλων σε διαφορετικές ταχύτητες και όγκους, το CFD βοηθά στη βελτίωση των σχημάτων και των διαμορφώσεων των πτερυγίων για τη μεγιστοποίηση της εξαγωγής ενέργειας και την ελαχιστοποίηση των πτώσεων πίεσης. Αυτές οι βελτιστοποιήσεις μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντικές βελτιώσεις στην απόδοση των στροβίλων, επηρεάζοντας άμεσα τη συνολική απόδοση των υδροηλεκτρικών σταθμών (Johnson & Kiamehr, 2017).

Πέρα από τις μηχανολογικές εφαρμογές, τα μοντέλα CFD είναι ανεκτίμητα στην αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των υδροηλεκτρικών έργων. Για παράδειγμα, το CFD μπορεί να προσομοιώσει τον τρόπο με τον οποίο ένα φράγμα ή μια εγκατάσταση στροβίλου επηρεάζει τη θερμοκρασία του νερού, τη μεταφορά ιζημάτων και τα ενδιαιτήματα των ψαριών στα κατάντη. Αυτή η δυνατότητα είναι ζωτικής σημασίας για τον σχεδιασμό στροβίλων φιλικών προς τα ψάρια και για την ανάπτυξη στρατηγικών μετριασμού για την ελαχιστοποίηση του οικολογικού αποτυπώματος των υδροηλεκτρικών συστημάτων (Chen et al., 2016).

Η CFD χρησιμοποιείται επίσης εκτενώς στη μετασκευή και αναβάθμιση υφιστάμενων υδροηλεκτρικών εγκαταστάσεων. Αναλύοντας την τρέχουσα απόδοση και εντοπίζοντας τις ανεπάρκειες, το CFD επιτρέπει στους μηχανικούς να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τις απαραίτητες τροποποιήσεις ή αναβαθμίσεις. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τον επανασχεδιασμό των εξαρτημάτων του στροβίλου, τη βελτίωση των διαδρομών ροής του νερού ή την προσαρμογή των λειτουργικών στρατηγικών για την προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες περιβαλλοντικές συνθήκες ή στις κανονιστικές απαιτήσεις (Kumar & Pal, 2011).

Παρά τα πλεονεκτήματά της, υπάρχουν προκλήσεις που συνδέονται με τη χρήση της CFD στην ανάπτυξη υδροηλεκτρικών έργων. Η ακρίβεια των μοντέλων CFD εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα των δεδομένων εισόδου και την πολυπλοκότητα των μοντέλων. Υπάρχει επίσης σημαντική απαίτηση για υπολογιστικούς πόρους και εξειδικευμένες γνώσεις για την ανάπτυξη και ερμηνεία προσομοιώσεων CFD, γεγονός που μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για μικρότερα έργα ή εταιρείες (Marongiu et al., 2015).

Το μέλλον της CFD στην υδροηλεκτρική ενέργεια φαίνεται πολλά υποσχόμενο, με τις συνεχείς εξελίξεις στις δυνατότητες του λογισμικού και την υπολογιστική ισχύ. Η μηχανική μάθηση και η τεχνητή νοημοσύνη αρχίζουν να ενσωματώνονται στην CFD, γεγονός που θα μπορούσε να ενισχύσει περαιτέρω την ακρίβεια πρόβλεψης και την επιχειρησιακή

αποτελεσματικότητα. Επιπλέον, η ανάπτυξη πιο φιλικών προς τον χρήστη εργαλείων CFD θα μπορούσε να εκδημοκρατίσει την πρόσβαση, επιτρέποντας σε περισσότερους κατασκευαστές υδροηλεκτρικών έργων να επωφεληθούν από αυτή την τεχνολογία (Thompson et al., 2020).

Καθώς η ζήτηση για βιώσιμες και αποδοτικές ενεργειακές λύσεις συνεχίζει να αυξάνεται, ο ρόλος των προηγμένων μοντέλων CFD στην υδροηλεκτρική ενέργεια θα αυξηθεί. Επιτρέποντας ακριβέστερους σχεδιασμούς και προωθώντας την καλύτερη κατανόηση των περιβαλλοντικών αλληλεπιδράσεων, η CFD υποστηρίζει την κίνηση του κλάδου προς πιο καινοτόμα και υπεύθυνα υδροηλεκτρικά συστήματα.

2.4. Τεχνικές μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Καθώς η υδροηλεκτρική ενέργεια συνεχίζει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια παραγωγή ενέργειας, η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών της επιπτώσεων έχει καταστεί κρίσιμο ζήτημα. Αναπτύσσονται και εφαρμόζονται προηγμένες τεχνικές για την ελαχιστοποίηση του οικολογικού αποτυπώματος των υδροηλεκτρικών έργων, με έμφαση στην ποιότητα των υδάτων, τα υδάτινα οικοσυστήματα και την τοπική βιοποικιλότητα.

Τα παραδοσιακά υδροηλεκτρικά έργα, ιδίως εκείνα που περιλαμβάνουν μεγάλα φράγματα, μπορούν να έχουν βαθιές επιπτώσεις στα ποτάμια οικοσυστήματα. Οι επιπτώσεις αυτές περιλαμβάνουν μεταβαλλόμενα καθεστώτα ροής του νερού, παρεμποδισμένες μεταναστεύσεις ψαριών, βυθισμένα ενδιαιτήματα και αλλαγές στη μεταφορά ιζημάτων. Η πρόκληση έγκειται στην εξισορρόπηση των πλεονεκτημάτων της παραγωγής καθαρής ενέργειας με τη διατήρηση της ποιότητας του περιβάλλοντος και της υγείας των οικοσυστημάτων (Williams et al., 2012).

Μία από τις σημαντικότερες επιπτώσεις των υδροηλεκτρικών φραγμάτων είναι στην υδρόβια ζωή, ιδίως στα μεταναστευτικά είδη ψαριών. Για τον μετριασμό αυτού του φαινομένου, έχουν αναπτυχθεί διάφορες τεχνολογίες διέλευσης ψαριών. Οι σκάλες ψαριών, οι ανελκυστήρες ψαριών και τα συστήματα παράκαμψης ψαριών έχουν σχεδιαστεί για να επιτρέπουν στα ψάρια να περιηγηθούν με ασφάλεια γύρω από τα φράγματα. Οι πρόσφατες εξελίξεις έχουν επικεντρωθεί στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας αυτών των συστημάτων μέσω της ενσωμάτωσης ενδείξεων συμπεριφοράς που ενθαρρύνουν τα ψάρια να εισέλθουν και να περάσουν από αυτές τις διόδους (Noonan et al., 2012).

Η συσσώρευση ιζημάτων πίσω από τα φράγματα είναι ένα άλλο κρίσιμο περιβαλλοντικό ζήτημα, καθώς επηρεάζει την ποιότητα των υδάτων και την οικολογική υγεία των ποταμών. Για τη διαχείριση της συσσώρευσης ιζημάτων έχουν αναπτυχθεί τεχνικές όπως η έκπλυση ιζημάτων, η

εκβάθυνση και η χρήση σπράγγων παράκαμψης ιζημάτων. Οι τεχνικές αυτές συμβάλλουν στη διατήρηση των ροών ιζημάτων στα κατάντη, οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία των ενδιαιτημάτων των ποταμών και των περιοχών των δέλτα από τη διάβρωση (Kondolf et al., 2014).

Για τη μίμηση των φυσικών ροών των ποταμών και τη μείωση των οικολογικών διαταραχών, έχουν εφαρμοστεί προσαρμοστικά καθεστώτα διαχείρισης ροής σε πολλά υδροηλεκτρικά συστήματα. Τα καθεστώτα αυτά περιλαμβάνουν την περιοδική απελευθέρωση νερού με τρόπους που προσομοιάζουν τα φυσικά πρότυπα ροής, υποστηρίζοντας τις ανάγκες του κύκλου ζωής των υδρόβιων και παρόχθιων ειδών. Υπολογιστικά μοντέλα και οικολογικές μελέτες χρησιμοποιούνται συχνά για τον προσδιορισμό των βέλτιστων προγραμμάτων ροής (Acreman et al., 2010).

Οι καινοτομίες στον σχεδιασμό των στροβίλων έχουν επίσης συμβάλει στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η ανάπτυξη στροβίλων φιλικών προς τα ψάρια που προκαλούν λιγότερους τραυματισμούς και θνησιμότητα μεταξύ των υδρόβιων οργανισμών αποτελεί σημαντική πρόοδο. Αυτές οι τουρμπίνες σχεδιάζονται με λιγότερα και πιο στρογγυλεμένα πτερύγια, που λειτουργούν σε χαμηλότερες ταχύτητες για να επιτρέπουν την ασφαλή διέλευση των ψαριών και άλλων υδρόβιων οργανισμών (Schilt, 2007).

Σε περιπτώσεις όπου οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι αναπόφευκτες, υλοποιούνται έργα αποκατάστασης και αντιστάθμισης οικοτόπων. Τα έργα αυτά αποσκοπούν στην αποκατάσταση ή ακόμη και στην ενίσχυση των οικοτόπων που επηρεάζονται από τις υδροηλεκτρικές δραστηριότητες. Οι τεχνικές περιλαμβάνουν τη δημιουργία υγροτόπων, την αποκατάσταση πλημμυρικών περιοχών και την ενίσχυση της βλάστησης στις όχθες των ρεμάτων. Οι προσπάθειες αυτές όχι μόνο αντισταθμίζουν τους χαμένους οικοτόπους αλλά και βελτιώνουν τη συνολική οικολογική συνδεσιμότητα και την ανθεκτικότητα των ποτάμιων συστημάτων (Palmer et al., 2015).

Η συνεχής περιβαλλοντική παρακολούθηση είναι απαραίτητη για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους περιβαλλοντικούς κανονισμούς. Πολλά υδροηλεκτρικά έργα περιλαμβάνουν πλέον ολοκληρωμένα σχέδια περιβαλλοντικής διαχείρισης που περιγράφουν τις στρατηγικές συνεχούς παρακολούθησης και μετριασμού. Τα σχέδια αυτά αναπτύσσονται συχνά με τη συμβολή περιβαλλοντικών επιστημόνων, τοπικών κοινοτήτων και ρυθμιστικών φορέων, ώστε να διασφαλίζεται ότι αντιμετωπίζουν τις πιο σημαντικές περιβαλλοντικές ανησυχίες (Grumbine & Pandit, 2013).

Η εμπλοκή των τοπικών κοινοτήτων και των ενδιαφερομένων μερών στο σχεδιασμό και τη διαχείριση των υδροηλεκτρικών έργων είναι ζωτικής σημασίας για τον εντοπισμό των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την ανάπτυξη αποδεκτών στρατηγικών μετριασμού. Η εμπλοκή των τοπικών κοινοτήτων όχι μόνο βοηθά στη συγκέντρωση πολύτιμων τοπικών οικολογικών γνώσεων αλλά διασφαλίζει επίσης ότι τα οφέλη των υδροηλεκτρικών έργων κατανέμονται πιο δίκαια (Hartmann et al., 2013).

2.5. Μελέτες περιπτώσεων επιτυχημένων ενεργειακών έργων ποτάμιας ροής

Η εξέταση των επιτυχημένων ενεργειακών έργων ροής ποταμού παρέχει πολύτιμες πληροφορίες για αποτελεσματικές πρακτικές, τεχνολογικές καινοτομίες και στρατηγικές που μπορούν να επαναληφθούν ή να προσαρμοστούν σε μελλοντικές υδροηλεκτρικές εξελίξεις. Στην παρούσα ενότητα εξετάζονται διάφορες μελέτες περίπτωσης από όλο τον κόσμο, οι οποίες απεικονίζουν τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκαν διάφορες προκλήσεις και τονίζουν τα οφέλη που αποφέρουν τα έργα αυτά στις κοινότητες και τα οικοσυστήματά τους.

1. Το έργο Roosevelt Island Tidal Energy (RITE), ΗΠΑ: Το έργο RITE βρίσκεται στον ποταμό East River στη Νέα Υόρκη και αποτελεί μία από τις πρώτες μεγάλες προσπάθειες αξιοποίησης της παλιρροιακής ενέργειας σε μητροπολιτική περιοχή. Το έργο χρησιμοποιεί υποβρύχιες τουρμπίνες σχεδιασμένες να λειτουργούν με τα ισχυρά παλιρροιακά ρεύματα του ποταμού. Η πρωτοβουλία αυτή κατέδειξε τη δυνατότητα ενσωμάτωσης της παλιρροιακής ενέργειας σε αστικό περιβάλλον χωρίς σημαντικές περιβαλλοντικές διαταραχές. Το έργο όχι μόνο συμβάλλει στους στόχους της πόλης της Νέας Υόρκης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αλλά χρησιμεύει επίσης ως πρότυπο για παρόμοιες αστικές εγκαταστάσεις παγκοσμίως (Bedard et al., 2007).
2. Ο παλιρροιακός σταθμός ηλεκτροπαραγωγής στη λίμνη Sihwa, Νότια Κορέα: Ο παλιρροιακός σταθμός Sihwa Lake είναι η μεγαλύτερη εγκατάσταση παλιρροιακής ενέργειας στον κόσμο, με δυναμικότητα 254 MW. Αρχικά κατασκευάστηκε ως θαλάσσιο φράγμα για την προστασία από τις πλημμύρες και για γεωργικούς σκοπούς, αλλά μετατράπηκε σε παλιρροιακό σταθμό παραγωγής ενέργειας, αξιοποιώντας τις καθημερινές παλίρροιες. Το έργο αυτό ξεχωρίζει για τη διπλή του λειτουργία, δηλαδή την παραγωγή ενέργειας και την προστασία των ακτών, επιδεικνύοντας μια δημιουργική προσέγγιση στη χρήση υφιστάμενων υποδομών για την παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας. Συνέβαλε

σημαντικά στη σταθερότητα του τοπικού δικτύου και αποτέλεσε ευλογία για τη διατήρηση της τοπικής βιοποικιλότητας (Kim et al., 2010).

3. Το έργο της ελικοειδούς τουρμπίνας Gorlon (GHT), Βιετνάμ: Το έργο GHT στο Βιετνάμ χρησιμοποιεί έναν νέο σχεδιασμό στροβίλου ιδανικό για συνθήκες χαμηλού ύψους στον ποταμό Da. Ο ελικοειδής (σπειροειδής) σχεδιασμός των στροβίλων επιτρέπει τη δέσμευση ενέργειας από τη ροή του νερού σε πολλαπλές κατευθύνσεις, γεγονός που είναι ιδιαίτερα χρήσιμο σε ποτάμια με μεταβλητά πρότυπα ροής. Το έργο αυτό αύξησε την ενεργειακή απόδοση των υφιστάμενων μικρών φραγμάτων χωρίς να απαιτούνται σημαντικές δομικές αλλαγές και έχει ελάχιστες επιπτώσεις στο φυσικό οικοσύστημα του ποταμού (Gorlon, 2001).
4. Το παλιρροϊκό φράγμα La Rance, Γαλλία: Λειτουργεί από το 1966, η εγκατάσταση La Rance είναι ένας από τους παλαιότερους και πιο επιτυχημένους παλιρροϊκούς σταθμούς στον κόσμο. Έχει μέγιστη ισχύ 240 MW και χρησιμοποιεί ένα φράγμα για τη δημιουργία ενός παλιρροϊακού ταμιευτήρα. Ο σταθμός έχει παράσχει πολύτιμα μακροπρόθεσμα δεδομένα σχετικά με τις οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της παλιρροϊακής ενέργειας, ενημερώνοντας τα νεότερα έργα σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές και τις πιθανές παγίδες. Έχει αποδειχθεί ότι αποτελεί αξιόπιστη πηγή ενέργειας, διατηρώντας παράλληλα τη μηχανική και οικολογική του ακεραιότητα επί δεκαετίες (Retiere, 2003).
5. Το έργο Strangford Lough SeaGen, Βόρεια Ιρλανδία: Το έργο αυτό ήταν το πρώτο που συνέδεσε μια ανεμογεννήτρια παλιρροϊακού ρεύματος εμπορικής κλίμακας με το δίκτυο. Με δυναμικότητα 1,2 MW, οι ανεμογεννήτριες SeaGen τοποθετούνται απευθείας στα ταχέως κινούμενα νερά του Strangford Lough, μια περιοχή που χαρακτηρίζεται για τις υψηλές ταχύτητες παλιρροϊκού ρεύματος. Το έργο έχει επιδείξει υψηλό συντελεστή δυναμικότητας σε σχέση με άλλες τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και περιελάμβανε ολοκληρωμένη παρακολούθηση για τη διασφάλιση της προστασίας της θαλάσσιας ζωής, θέτοντας έτσι σημεία αναφοράς για μελλοντικά έργα παλιρροϊακής ενέργειας (Clabby, 2008).

Οι εν λόγω μελέτες περίπτωσης αναδεικνύουν διάφορους βασικούς παράγοντες που συμβάλλουν στην επιτυχία των έργων ενέργειας ποτάμιας ροής. Η προσαρμογή στις τοπικές συνθήκες, η καινοτόμος τεχνολογία, οι ισχυρές εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων και η ισχυρή δέσμευση των ενδιαφερόμενων μερών είναι ζωτικής σημασίας. Κάθε έργο αντιμετώπισε μοναδικές προκλήσεις, όπως οικολογικές ανησυχίες στο Strangford Lough και τεχνικά ζητήματα σε

αστικά περιβάλλοντα όπως ο East River, αλλά η επιτυχία τους υπογραμμίζει τη σημασία των προσαρμοσμένων λύσεων και της συνεχούς παρακολούθησης.

2.6. Ενσωμάτωση του IoT και του αυτοματισμού σε ποτάμια συστήματα

Η ενσωμάτωση του Διαδικτύου των Πραγμάτων (IoT) και των τεχνολογιών αυτοματισμού στα ενεργειακά συστήματα που βασίζονται σε ποτάμια αντιπροσωπεύει μια μετασχηματιστική αλλαγή στον τρόπο παρακολούθησης, ελέγχου και συντήρησης αυτών των εγκαταστάσεων. Οι τεχνολογίες αυτές όχι μόνο ενισχύουν τη λειτουργική αποδοτικότητα, αλλά και βελτιώνουν την περιβαλλοντική διαχείριση και τη βιωσιμότητα της υδροηλεκτρικής ενέργειας.

Το IoT αναφέρεται στο δίκτυο διασυνδεδεμένων συσκευών που επικοινωνούν και ανταλλάσσουν δεδομένα. Στα ποτάμια συστήματα, οι συσκευές IoT μπορεί να περιλαμβάνουν αισθητήρες, ενεργοποιητές και ελεγκτές που συλλέγουν και αναλύουν δεδομένα σχετικά με τη ροή του νερού, την απόδοση των στροβίλων και τις περιβαλλοντικές συνθήκες. Ο αυτοματισμός περιλαμβάνει τη χρήση συστημάτων ελέγχου και τεχνολογιών πληροφοριών για τη λειτουργία και τη διαχείριση μηχανημάτων και διαδικασιών, μειώνοντας την ανάγκη για ανθρώπινη παρέμβαση (Fernandes et al., 2018).

Οι τεχνολογίες IoT επιτρέπουν την παρακολούθηση σε πραγματικό χρόνο κρίσιμων παραμέτρων σε ποτάμια συστήματα, όπως η στάθμη του νερού, ο ρυθμός ροής, το φορτίο ιζημάτων και η απόδοση της τουρμπίνας. Τα δεδομένα αυτά είναι ζωτικής σημασίας για τα αυτοματοποιημένα συστήματα ελέγχου που προσαρμόζουν τις λειτουργίες ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες του ποταμού ή τη ζήτηση ενέργειας. Για παράδειγμα, οι αισθητήρες IoT μπορούν να ανιχνεύουν αλλαγές στη ροή του νερού και να προσαρμόζουν αυτόματα τις πύλες των στροβίλων για τη βελτιστοποίηση της παραγωγής ενέργειας και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων πλημμύρας (Li et al., 2016).

Ο αυτοματισμός και το IoT διευκολύνουν επίσης τις στρατηγικές προληπτικής συντήρησης, οι οποίες χρησιμοποιούν την ανάλυση δεδομένων για να προβλέψουν πότε ο εξοπλισμός μπορεί να αποτύχει ή να χρειαστεί συντήρηση. Αναλύοντας ιστορικά δεδομένα και δεδομένα πραγματικού χρόνου από αισθητήρες, τα μοντέλα πρόβλεψης μπορούν να εντοπίσουν μοτίβα που προηγούνται των βλαβών του εξοπλισμού, επιτρέποντας την αποτελεσματικότερη εκτέλεση της συντήρησης και την αποφυγή απροσδόκητων διακοπών λειτουργίας. Η προσέγγιση αυτή όχι μόνο παρατείνει τη διάρκεια ζωής του εξοπλισμού αλλά και μειώνει το κόστος συντήρησης (Sanz-Bobi et al., 2014).

Το IoT και ο αυτοματισμός διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των συστημάτων που βασίζονται σε ποτάμια. Οι αισθητήρες μπορούν να παρακολουθούν παραμέτρους ποιότητας του νερού, όπως η θερμοκρασία, το pH και το διαλυμένο οξυγόνο, παρέχοντας δεδομένα που μπορούν να ενεργοποιήσουν αυτοματοποιημένες διαδικασίες για τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων. Για παράδειγμα, εάν οι αισθητήρες ανιχνεύσουν πτώση των επιπέδων οξυγόνου κατάντη ενός φράγματος, το σύστημα ελέγχου μπορεί να προσαρμόσει τις απελευθερώσεις νερού για να αυξήσει τον αερισμό και να βελτιώσει τις συνθήκες για την υδρόβια ζωή (Johnson et al., 2019).

Τα αυτοματοποιημένα συστήματα ελέγχου ενισχύουν την ενεργειακή απόδοση των υδροηλεκτρικών σταθμών που βασίζονται σε ποτάμια, βελτιστοποιώντας τον χρόνο και το μέγεθος των απελευθερώσεων νερού με βάση τη ζήτηση ενέργειας και τις συνθήκες του δικτύου. Οι τεχνολογίες IoT διευκολύνουν επίσης την ενσωμάτωση της υδροηλεκτρικής ενέργειας με άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας παρέχοντας δεδομένα σε πραγματικό χρόνο που βοηθούν στην εξισορρόπηση του φορτίου και της παραγωγής στο δίκτυο. Αυτή η ενσωμάτωση είναι ζωτικής σημασίας για την αύξηση της διείσδυσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα (Thompson et al., 2020).

Ενώ τα οφέλη του IoT και της αυτοματοποίησης σε συστήματα που βασίζονται σε ποτάμια είναι σημαντικά, υπάρχουν προκλήσεις για την εφαρμογή τους, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων κυβερνοασφάλειας, της ανάγκης για ισχυρά συστήματα διαχείρισης δεδομένων και του αρχικού κόστους ανάπτυξης της τεχνολογίας. Επιπλέον, η ενσωμάτωση αυτών των τεχνολογιών απαιτεί διατομεακή συνεργασία και ρυθμιστική υποστήριξη για να διασφαλιστεί ότι οι καινοτομίες ευθυγραμμίζονται με τη δημόσια ασφάλεια και τα περιβαλλοντικά πρότυπα.

2.7. Μελλοντικές τάσεις στην τεχνολογία ενέργειας ποτάμιας ροής

Το τοπίο της ενεργειακής τεχνολογίας των ποτάμιων ροών εξελίσσεται συνεχώς, λόγω της προόδου της τεχνολογίας, των αυξανόμενων περιβαλλοντικών ανησυχιών και της αυξανόμενης ζήτησης για βιώσιμες ενεργειακές λύσεις. Η παρούσα ενότητα διερευνά τις βασικές τάσεις που αναμένεται να διαμορφώσουν το μέλλον των ενεργειακών συστημάτων με βάση τους ποταμούς.

- ✓ **Αυξημένη ανάπτυξη των στροβίλων εντός της ροής:** Καθώς η τεχνολογία εξελίσσεται, αναμένεται να αυξηθεί η ανάπτυξη στροβίλων εντός του ποταμού, οι οποίοι δεν απαιτούν την κατασκευή μεγάλων φραγμάτων. Αυτές οι τουρμπίνες μπορούν να εγκατασταθούν σε ποτάμια χωρίς να μεταβάλλουν σημαντικά τη φυσική τους κατάσταση, μειώνοντας έτσι τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Οι καινοτομίες στον σχεδιασμό των στροβίλων βελτιώνουν

την απόδοσή τους και μειώνουν το κόστος, καθιστώντας τις πιο ελκυστικές για ευρεία χρήση (Williams et al., 2018).

- ✓ Ενισχυμένη αποδοτικότητα και προσαρμοστικότητα: Οι μελλοντικοί στρόβιλοι ροής ποταμών αναμένεται να είναι πιο αποδοτικοί και προσαρμόσιμοι στις ποικίλες συνθήκες ροής του νερού. Οι εξελίξεις στην επιστήμη των υλικών αναμένεται να αποδώσουν τουρμπίνες που είναι πιο ανθεκτικές και λιγότερο επιρρεπείς στη φθορά από ιζήματα και συντρίμια. Επιπλέον, οι βελτιώσεις στη μοντελοποίηση της υπολογιστικής ρευστοδυναμικής (CFD) θα επιτρέψουν τον σχεδιασμό στρόβιλων που θα μπορούν να λειτουργούν βέλτιστα σε ένα ευρύτερο φάσμα συνθηκών ποταμού (Schneider et al., 2019).
- ✓ Ενσωμάτωση με συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας: Η ενσωμάτωση των ενεργειακών συστημάτων ποτάμιας ροής με άλλες μορφές ανανεώσιμης ενέργειας, όπως η ηλιακή και η αιολική, αποτελεί μια αυξανόμενη τάση. Αυτή η υβριδική προσέγγιση μπορεί να συμβάλει στην εξισορρόπηση της διαλείψεως των ηλιακών και αιολικών πόρων και στην παροχή σταθερότερου ενεργειακού εφοδιασμού. Οι τεχνολογίες έξυπνων δικτύων και οι προηγμένες λύσεις αποθήκευσης ενέργειας θα διευκολύνουν αυτή την ενσωμάτωση, ενισχύοντας τη συνολική ανθεκτικότητα και αποδοτικότητα του ενεργειακού συστήματος (Kumar et al., 2021).
- ✓ Εξελίξεις στις τεχνολογίες αποθήκευσης ενέργειας: Η αποθήκευση ενέργειας διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη διαχείριση της μεταβλητότητας της ροής των ποταμών και στην ενίσχυση της χρησιμότητας της παραγόμενης ενέργειας. Οι μελλοντικές εξελίξεις στις τεχνολογίες αποθήκευσης ενέργειας, όπως τα βελτιωμένα συστήματα μπαταριών και η αντλησιοταμίευση υδροηλεκτρικής ενέργειας, είναι πιθανό να προσφέρουν καλύτερη διατήρηση της ενέργειας, μειωμένο κόστος και υψηλότερη αποδοτικότητα. Αυτές οι εξελίξεις θα επιτρέψουν στα ποτάμια συστήματα να αποθηκεύουν πλεονάζουσα ενέργεια σε περιόδους υψηλής ροής νερού και να την απελευθερώνουν σε περιόδους χαμηλής ροής, σταθεροποιώντας έτσι την παραγωγή ενέργειας (Jenkins et al., 2020).
- ✓ Αυξημένη χρήση του IoT και του αυτοματισμού: Η χρήση της τεχνολογίας του Διαδικτύου των Πραγμάτων (IoT) και του αυτοματισμού στα ενεργειακά συστήματα ποτάμιας ροής πρόκειται να επεκταθεί. Οι τεχνολογίες αυτές επιτρέπουν την παρακολούθηση και τον έλεγχο της παραγωγής ενέργειας σε πραγματικό χρόνο, γεγονός που βελτιώνει τη λειτουργική απόδοση και τη συντήρηση. Οι συσκευές IoT μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην περιβαλλοντική παρακολούθηση, βοηθώντας στην αποτελεσματικότερη διαχείριση των οικολογικών επιπτώσεων των υδροηλεκτρικών σταθμών (Li et al., 2017).

- ✓ Βελτιωμένες εκτιμήσεις και διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων: Αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο η ανάγκη για ολοκληρωμένες εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων και αποτελεσματικές στρατηγικές διαχείρισης για τον μετριασμό των οικολογικών επιπτώσεων των ενεργειακών έργων ποτάμιας ροής. Οι μελλοντικές τάσεις περιλαμβάνουν την ανάπτυξη πιο εξελιγμένων εργαλείων αξιολόγησης που χρησιμοποιούν μεγάλα δεδομένα και τεχνητή νοημοσύνη για την ακριβέστερη πρόβλεψη και τον μετριασμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Αναμένονται επίσης ενισχυμένα ρυθμιστικά πλαίσια που διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα αυτών των έργων (Martin et al., 2021).
- ✓ Δέσμευση της κοινότητας και των ενδιαφερομένων μερών: Καθώς αυξάνεται η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σε περιβαλλοντικά ζητήματα, η εμπλοκή της κοινότητας και των ενδιαφερόμενων μερών στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη ενεργειακών έργων ποτάμιας ροής καθίσταται όλο και πιο κρίσιμη. Τα μελλοντικά έργα θα περιλαμβάνουν πιθανότατα πιο εκτεταμένες διαδικασίες διαβούλευσης και συμμετοχικής λήψης αποφάσεων, διασφαλίζοντας ότι τα έργα όχι μόνο καλύπτουν τις ενεργειακές ανάγκες αλλά και ευθυγραμμίζονται με τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές αξίες της κοινότητας (Thompson et al., 2022).
- ✓ Πολιτικές και ρυθμιστικές εξελίξεις: Τα πολιτικά και ρυθμιστικά πλαίσια είναι κρίσιμα για τη διαμόρφωση της ανάπτυξης των ενεργειακών τεχνολογιών ποτάμιας ροής. Οι μελλοντικές τάσεις πιθανόν να δουν πιο υποστηρικτικές πολιτικές που προωθούν την υιοθέτηση βιώσιμων λύσεων υδροηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών κινήτρων, απλουστευμένων διαδικασιών αδειοδότησης και αυστηρότερων περιβαλλοντικών προτύπων. Αυτές οι πολιτικές θα είναι ζωτικής σημασίας για την ενθάρρυνση των επενδύσεων και της καινοτομίας στον τομέα (Anderson & McDermott, 2021).

Το μέλλον της ενεργειακής τεχνολογίας των ποτάμιων ροών είναι πολλά υποσχόμενο, με πολλές εξελίξεις στον ορίζοντα που αποσκοπούν στην αύξηση της βιωσιμότητας, της αποδοτικότητας και της ενσωμάτωσης των συστημάτων αυτών στα ευρύτερα τοπία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Καθώς οι τεχνολογίες αυτές συνεχίζουν να εξελίσσονται, θα διαδραματίζουν ολοένα και πιο ζωτικό ρόλο στην κάλυψη των παγκόσμιων ενεργειακών αναγκών, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Κεφάλαιο 3: Ανάπτυξη στην υδροηλεκτρική ενέργεια αντλησιοταμίευσης

3.1. Πρόσφατες εξελίξεις στην τεχνολογία αντλησιοταμίευσης

Η τεχνολογία αντλησιοταμίευσης (PST) αποτελεί βασικό στοιχείο των σύγχρονων ενεργειακών συστημάτων, παρέχοντας κρίσιμες υπηρεσίες όπως η αποθήκευση ενέργειας, η σταθερότητα του δικτύου και η εξισορρόπηση φορτίου. Καθώς αυξάνεται η ανάγκη για ενσωμάτωση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι εξελίξεις στον τομέα της αντλησιοταμίευσης έχουν γίνει όλο και πιο σημαντικές. Οι πρόσφατες εξελίξεις έχουν επικεντρωθεί στη βελτίωση της απόδοσης, τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την επέκταση των πιθανών εφαρμογών της PST.

Η αποδοτικότητα των σταθμών αντλησιοταμίευσης έχει σημειώσει σημαντικές βελτιώσεις μέσω των εξελίξεων στην τεχνολογία των στροβίλων. Οι σύγχρονες τουρμπίνες μεταβλητών στροφών επιτρέπουν μεγαλύτερο έλεγχο των λειτουργιών άντλησης και παραγωγής, προσαρμόζοντας την ταχύτητα ανάλογα με τις απαιτήσεις του δικτύου και τη διαθεσιμότητα του νερού. Αυτή η ευελιξία βελτιώνει τη συνολική ενεργειακή απόδοση και μειώνει τη μηχανική καταπόνηση του εξοπλισμού, παρατείνοντας έτσι τη διάρκεια ζωής των εγκαταστάσεων. Επιπλέον, η υιοθέτηση προηγμένων υλικών και επικαλύψεων έχει ελαχιστοποιήσει τις απώλειες τριβής και τη διάβρωση στους στροβίλους και τις αντλίες, βελτιώνοντας περαιτέρω τη λειτουργική απόδοση (Johnson et al., 2019).

Οι περιβαλλοντικές εκτιμήσεις είναι κεντρικής σημασίας για τις πρόσφατες καινοτομίες στην PST. Τα παραδοσιακά έργα αντλησιοταμίευσης, τα οποία συχνά περιλαμβάνουν μεγάλους ταμιευτήρες και σημαντική μετακίνηση νερού, μπορεί να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στα τοπικά οικοσυστήματα. Για την αντιμετώπιση αυτών των ανησυχιών, οι προγραμματιστές διερευνούν συστήματα κλειστού βρόχου που δεν συνδέονται με φυσικά υδάτινα σώματα. Τα συστήματα αυτά μειώνουν σημαντικά το οικολογικό αποτύπωμα εξαλείφοντας τις επιπτώσεις στη ροή των ποταμών και την υδρόβια ζωή. Επιπλέον, οι εξελίξεις σε φιλικά προς τα ψάρια σχέδια στροβίλων έχουν επίσης εφαρμοστεί στην αντλησιοταμίευση για την ελαχιστοποίηση της βλάβης στη θαλάσσια βιοποικιλότητα (Sanz-Bobi et al., 2014).

Η μεταβλητότητα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια, έχει δημιουργήσει προκλήσεις για τη σταθερότητα του ενεργειακού δικτύου. Η PST χρησιμεύει ως αποτελεσματική λύση σε αυτό το πρόβλημα, αποθηκεύοντας πλεονάζουσα ενέργεια κατά τη διάρκεια περιόδων χαμηλής ζήτησης και υψηλής παραγωγής από ανανεώσιμες πηγές και απελευθερώνοντάς την κατά τη διάρκεια αιχμής της ζήτησης ή χαμηλής παραγωγής από ανανεώσιμες πηγές. Οι πρόσφατες καινοτομίες έχουν επικεντρωθεί στην ενσωμάτωση συστημάτων PST απευθείας σε εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Για παράδειγμα, η σύζευξη ηλιακών πάρκων με εγκαταστάσεις PST επιτρέπει την αποθήκευση και την αποτελεσματικότερη χρήση της ηλιακής ενέργειας που παράγεται κατά τη διάρκεια της ημέρας, εξομαλύνοντας την καμπύλη προσφοράς και αυξάνοντας τη δυνατότητα χρήσης της ηλιακής ενέργειας (Kumar & Pal, 2011).

Στο τεχνολογικό μέτωπο, οι πρόσφατες εξελίξεις περιλαμβάνουν την ανάπτυξη λύσεων υπόγειας αντλησιοταμίευσης, όπου οι δεξαμενές κατασκευάζονται σε υπόγεια σπήλαια ή εγκαταλελειμμένα ορυχεία. Η προσέγγιση αυτή όχι μόνο μειώνει τη χρήση γης και τον οπτικό αντίκτυπο των εγκαταστάσεων αντλησιοταμίευσης, αλλά προσφέρει επίσης νέες ευκαιρίες για τη χρήση γεωγραφικά δύσκολων περιοχών που δεν είναι κατάλληλες για παραδοσιακούς ταμιευτήρες.

Επιπλέον, η χρήση ψηφιακών διδύμων - εικονικών μοντέλων φυσικών συστημάτων - έχει επιτρέψει την ακριβέστερη διαχείριση των λειτουργιών αντλησιοταμίευσης. Τα μοντέλα αυτά προσομοιώνουν τις φυσικές και λειτουργικές συνθήκες σε πραγματικό χρόνο, επιτρέποντας βελτιστοποιημένο προγραμματισμό συντήρησης και λειτουργικές προσαρμογές χωρίς να διαταράσσεται η πραγματική απόδοση των εγκαταστάσεων (Thompson et al., 2020).

Από οικονομικής άποψης, η βιωσιμότητα της PST έχει ενισχυθεί από τις βελτιώσεις της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας και των κινήτρων της αγοράς. Οι μειώσεις του κόστους κατασκευής συστημάτων αντλησιοταμίευσης, σε συνδυασμό με τα οικονομικά κίνητρα για λύσεις αποθήκευσης ενέργειας, έχουν καταστήσει το PST πιο ελκυστικό για τους επενδυτές και τους φορείς εκμετάλλευσης κοινής ωφέλειας. Οι τάσεις της αγοράς υποδηλώνουν μια αυξανόμενη αναγνώριση της αξίας της αποθήκευσης στις αγορές ενέργειας, ιδίως καθώς οι κυβερνήσεις και οι ρυθμιστικοί φορείς εφαρμόζουν πολιτικές που ευνοούν ή απαιτούν τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ως αποτέλεσμα, η αντλησιοταμίευση θεωρείται ολοένα και περισσότερο όχι μόνο ως τεχνική λύση αλλά και ως οικονομικά υγιής επένδυση στο μελλοντικό ενεργειακό τοπίο (Anderson & McDermott, 2021).

Ο ρόλος της αντλησιοταμίευσης αναμένεται να εξελιχθεί με τη συνεχή μεταμόρφωση των παγκόσμιων ενεργειακών συστημάτων. Καθώς τα δίκτυα εξαρτώνται όλο και περισσότερο από τις διαλείπουσες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η ζήτηση για αποτελεσματικές λύσεις αποθήκευσης όπως η PST θα αυξηθεί πιθανότατα. Η μελλοντική έρευνα και ανάπτυξη αναμένεται να επικεντρωθεί στην περαιτέρω βελτίωση της αποδοτικότητας και της περιβαλλοντικής συμβατότητας της PST, διερευνώντας νέα υλικά και τεχνολογίες που μπορούν να μειώσουν το κόστος και να βελτιώσουν την απόδοση. Η ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης και της μηχανικής μάθησης στις λειτουργίες της PST θα μπορούσε επίσης να φέρει επανάσταση στον τρόπο με τον οποίο αυτές οι εγκαταστάσεις προβλέπουν και ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του δικτύου, ανοίγοντας το δρόμο για πιο έξυπνα και πιο ευέλικτα ενεργειακά συστήματα.

3.2. Οικονομικές και περιβαλλοντικές πτυχές των συστημάτων αντλιών αποθήκευσης

Τα συστήματα αντλησιοταμίευσης (PSS) έχουν αναγνωριστεί εδώ και καιρό για τον διπλό τους ρόλο στις αγορές ενέργειας και στη διαχείριση του περιβάλλοντος. Καθώς τα συστήματα αυτά εξελίσσονται, η οικονομική βιωσιμότητά τους και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους εξακολουθούν να αποτελούν τομείς σημαντικής έρευνας και ανάπτυξης.

Από οικονομική άποψη, τα συστήματα αντλησιοταμίευσης παρέχουν σημαντικά οφέλη στον τομέα της ενέργειας, κυρίως μέσω της ικανότητάς τους να εξισορροπούν την προσφορά και τη ζήτηση, να σταθεροποιούν τα δίκτυα και να μειώνουν τη μεταβλητότητα των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας. Με την αποθήκευση της πλεονάζουσας ενέργειας σε περιόδους χαμηλής ζήτησης και την απελευθέρωσή της σε περιόδους αιχμής της ζήτησης, τα ΣΑΑ μπορούν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα της αγοράς ενέργειας. Αυτή η πράξη εξισορρόπησης όχι μόνο βοηθά στη διαχείριση της μεταβλητότητας των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια, αλλά εξασφαλίζει επίσης μια πιο σταθερή και προβλέψιμη δομή τιμολόγησης της ενέργειας. Επιπλέον, οι εγκαταστάσεις αντλησιοταμίευσης μπορούν να προσφέρουν βοηθητικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων εκκίνησης σε κατάσταση αιφνιδιασμού και του ελέγχου της τάσης, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη σταθερότητα του δικτύου και μπορούν να αποφέρουν σημαντικά έσοδα στους φορείς εκμετάλλευσης.

Καθώς αυξάνεται η υιοθέτηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η ανάγκη για ευέλικτες λύσεις δικτύου αυξάνεται, η οικονομική ζήτηση για αντλησιοταμίευση αναμένεται να αυξηθεί. Ωστόσο, το αρχικό κόστος κεφαλαίου για την κατασκευή αυτών των εγκαταστάσεων μπορεί να είναι υψηλό, περιλαμβάνοντας εκτεταμένη προετοιμασία του χώρου, κατασκευή και κόστος κανονιστικής συμμόρφωσης. Παρά τις αρχικές αυτές δαπάνες, το μακροπρόθεσμο λειτουργικό κόστος της αντλησιοταμίευσης είναι σχετικά χαμηλό, κυρίως επειδή η κύρια εισροή - το νερό - δεν καταναλώνεται αλλά απλώς μετακινείται μεταξύ των ταμιευτήρων. Οι εξελίξεις στην τεχνολογία και τις μεθόδους κατασκευής έχουν επίσης αρχίσει να μειώνουν αυτά τα αρχικά κόστη, βελτιώνοντας τη συνολική αποδοτικότητα των νέων έργων αντλησιοταμίευσης (Akhmatov & Knudsen, 2007).

Στο περιβαλλοντικό μέτωπο, τα συστήματα αντλησιοταμίευσης δημιουργούν προκλήσεις και ευκαιρίες. Παραδοσιακά, η κατασκευή εγκαταστάσεων αντλησιοταμίευσης, ιδίως εκείνων που περιλαμβάνουν μεγάλους ταμιευτήρες, μπορεί να έχει σημαντικές οικολογικές επιπτώσεις. Σε αυτές περιλαμβάνονται η διατάραξη των οικοτόπων, οι αλλαγές στην τοπική υδρολογία και οι πιθανές επιπτώσεις στα υδάτινα οικοσυστήματα. Η κατάκλυση της γης για τη δημιουργία ανώτερων ταμιευτήρων οδηγεί συχνά στη μετατόπιση της χλωρίδας και της πανίδας και μπορεί να προκαλέσει αλλαγές στα τοπικά οικοσυστήματα που εκτείνονται πολύ πέρα από την άμεση περιοχή των ταμιευτήρων.

Οι ανησυχίες σχετικά με τη θνησιμότητα των ψαριών και τη διατάραξη των προτύπων μετανάστευσης είναι ιδιαίτερα σημαντικές σε έργα που συνδέονται με φυσικές υδάτινες οδούς. Ως απάντηση σε αυτές τις περιβαλλοντικές προκλήσεις, η ανάπτυξη συστημάτων κλειστού κυκλώματος, τα οποία δεν αλληλεπιδρούν με τα φυσικά υδάτινα σώματα, έχει προωθηθεί ως μια

πιο βιώσιμη προσέγγιση. Τα συστήματα αυτά χρησιμοποιούν συνήθως δύο τεχνητές δεξαμενές, μειώνοντας τις επιπτώσεις στα φυσικά υδάτινα ρεύματα και την υδρόβια ζωή.

Επιπλέον, ο κλάδος έχει δει καινοτομίες στην τεχνολογία των στροβίλων και των αντλιών που ελαχιστοποιούν τους τραυματισμούς και τους θανάτους ψαριών. Οι περιβαλλοντικοί κανονισμοί και οι εκτιμήσεις επιπτώσεων έχουν γίνει όλο και πιο αυστηροί, απαιτώντας από τους κατασκευαστές έργων να αναλαμβάνουν ολοκληρωμένες μελέτες και να αναπτύσσουν ισχυρές στρατηγικές μετριασμού πριν από την κατασκευή. Επιπλέον, πολλά σύγχρονα έργα αντλησιοταμίευσης ενσωματώνουν μέτρα βελτίωσης του περιβάλλοντος, όπως η δημιουργία υγροτόπων και άλλων ενδιαιτημάτων για την αντιστάθμιση των οικολογικών διαταραχών (Grumbine & Pandit, 2013).

Η μελλοντική ανάπτυξη συστημάτων αντλησιοταμίευσης πρέπει να εξισορροπεί προσεκτικά τα οικονομικά οφέλη και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Τα οικονομικά πλεονεκτήματα της παροχής βασικών υπηρεσιών δικτύου και της δυνατότητας ευρύτερης ενσωμάτωσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας καθιστούν τα συστήματα αντλησιοταμίευσης βασικό στοιχείο της μελλοντικής ενεργειακής υποδομής.

Ωστόσο, το περιβαλλοντικό κόστος πρέπει να διαχειρίζεται μέσω προσεκτικής επιλογής τοποθεσίας, τεχνολογικών βελτιώσεων και τήρησης αυστηρών περιβαλλοντικών προτύπων. Επιπλέον, η δημόσια αποδοχή των έργων υποδομής μεγάλης κλίμακας μπορεί να είναι δύσκολο να εξασφαλιστεί, ιδίως αν το αντιληπτό περιβαλλοντικό κόστος είναι υψηλό. Η συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες, τα ενδιαφερόμενα μέρη και τις περιβαλλοντικές ομάδες από νωρίς στη διαδικασία σχεδιασμού είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων και τη διασφάλιση ότι τα έργα μπορούν να προχωρήσουν με ευρεία υποστήριξη.

3.3. Ρόλος της αντλησιοταμίευσης στη σταθεροποίηση του δικτύου

Η υδροηλεκτρική ενέργεια αντλησιοταμίευσης (ΥΗΣ) διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη σταθεροποίηση των ηλεκτρικών δικτύων, ιδίως καθώς το παγκόσμιο ενεργειακό μείγμα μετατοπίζεται όλο και περισσότερο προς μεταβλητές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια. Η τεχνολογία αυτή όχι μόνο συμβάλλει στη διαχείριση των διακυμάνσεων του φορτίου κατά τη διάρκεια των ημερήσιων και εποχιακών κύκλων, αλλά επίσης ενισχύει την αξιοπιστία και την ποιότητα του δικτύου.

Η σταθεροποίηση του δικτύου περιλαμβάνει τη διαχείριση της προσφοράς ηλεκτρικής ενέργειας ώστε να ανταποκρίνεται στη ζήτηση, εξασφαλίζοντας σταθερά επίπεδα τάσης και

ρύθμιση της συχνότητας. Οι διακυμάνσεις της ζήτησης ή της προσφοράς μπορεί να οδηγήσουν σε υπερτάσεις ή διακοπές ρεύματος, οι οποίες είναι επιζήμιες τόσο για τους καταναλωτές όσο και για τους παρόχους κοινής ωφέλειας. Τα συστήματα αντλησιοταμίευσης συμβάλλουν στη σταθεροποίηση του δικτύου λειτουργώντας ως δεξαμενές ενέργειας που μπορούν να αναπτυχθούν γρήγορα όταν η ζήτηση υπερβαίνει την προσφορά ή να αποθηκευτούν όταν η προσφορά υπερβαίνει τη ζήτηση.

Ως μορφή αποθήκευσης ενέργειας, η αντλησιοταμίευση παρέχει υπηρεσίες εξισορρόπησης φορτίου, αποθηκεύοντας πλεονάζουσα ενέργεια σε περιόδους χαμηλής ζήτησης και απελευθερώνοντάς την κατά τη διάρκεια της αιχμής της ζήτησης. Η ικανότητα αυτή είναι ιδιαίτερα κρίσιμη κατά την ενσωμάτωση διαλείπουσων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι οποίες δεν παράγουν σταθερή, προβλέψιμη ισχύ. Οι μονάδες αντλησιοταμίευσης μπορούν να προσαρμόζουν γρήγορα την παραγωγή τους, αυξάνοντας ή μειώνοντας την παραγωγή εντός δευτερολέπτων, γεγονός που είναι απαραίτητο για τη διατήρηση της σταθερότητας του δικτύου σε περίπτωση ξαφνικών αλλαγών στην αιολική ή ηλιακή παραγωγή (Denholm et al., 2010).

Πέρα από την απλή εξισορρόπηση φορτίου, οι εγκαταστάσεις αντλησιοταμίευσης συμβάλλουν σε ζωτικής σημασίας επικουρικές υπηρεσίες, όπως η ρύθμιση της συχνότητας. Η συχνότητα του δικτύου επηρεάζεται από την ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, ενώ οι αποκλίσεις από την κανονική συχνότητα υποδηλώνουν ανισορροπίες. Οι μονάδες αντλησιοταμίευσης μπορούν να ανταποκρίνονται γρήγορα στις μεταβολές της συχνότητας προσαρμόζοντας την ποσότητα ισχύος που είτε απορροφούν είτε παράγουν. Αυτή η ανταπόκριση είναι ανεκτίμητη για τη διατήρηση της λειτουργικής ασφάλειας του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας, ιδίως σε συστήματα με υψηλά επίπεδα διείσδυσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (Kaldellis & Kapsali, 2013).

Η αντλησιοταμίευση παρέχει επίσης υποστήριξη τάσης, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της ακεραιότητας του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας. Με την ταχεία έγχυση άεργου ισχύος στο δίκτυο, οι μονάδες αντλησιοταμίευσης συμβάλλουν στη διατήρηση των επιπέδων τάσης, τα οποία διαφορετικά μπορεί να αυξομειώνονται ανάλογα με τις ποικίλες συνθήκες φορτίου και παραγωγής. Αυτή η υποστήριξη είναι απαραίτητη για την αποτροπή της κατάρρευσης της τάσης, ιδίως σε δίκτυα με πολύπλοκες δομές φορτίου και εκτεταμένες αποστάσεις μεταφοράς.

Ένα από τα πιο κρίσιμα χαρακτηριστικά της αντλησιοταμίευσης είναι η ικανότητα μάρης εκκίνησης, η οποία αναφέρεται στην ικανότητα επανεκκίνησης της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας χωρίς να βασίζεται σε εξωτερική ηλεκτρική ενέργεια. Σε περίπτωση μείζονος διακοπής ρεύματος, οι σταθμοί αντλησιοταμίευσης μπορεί να είναι ζωτικής σημασίας για την επαναφορά του

δικτύου σε λειτουργία. Η ικανότητά τους να ξεκινούν ανεξάρτητα από το δίκτυο και να παρέχουν ενέργεια σε άλλες γεννήτριες για εκκίνηση τις καθιστά απαραίτητο μέρος των σχεδίων ανάκαμψης έκτακτης ανάγκης στα συστήματα ηλεκτρικής ενέργειας.

Οι οικονομικές επιπτώσεις της αντλησιοταμίευσης στη σταθεροποίηση του δικτύου είναι σημαντικές. Παρέχοντας ενέργεια αιχμής, τα συστήματα αντλησιοταμίευσης μειώνουν την ανάγκη για ακριβές και λιγότερο αποδοτικές μονάδες αιχμής, οι οποίες συχνά λειτουργούν με ορυκτά καύσιμα. Επιπλέον, η ενισχυμένη σταθερότητα του δικτύου και ο μειωμένος κίνδυνος διακοπών μεταφράζονται σε χαμηλότερο λειτουργικό κόστος και αυξημένη οικονομική δραστηριότητα. Ενώ η αρχική επένδυση στην αντλησιοταμίευση είναι σημαντική, τα μακροπρόθεσμα οφέλη όσον αφορά την αποδοτικότητα του δικτύου και την ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας δικαιολογούν τη δαπάνη. Αυτά τα οικονομικά οφέλη γίνονται ακόμη πιο έντονα καθώς το κόστος των τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας συνεχίζει να μειώνεται, καθιστώντας την ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας όλο και πιο ελκυστική (Akhmatov & Knudsen, 2007).

Ο ρόλος της αντλησιοταμίευσης στη σταθεροποίηση του δικτύου αναμένεται να αυξηθεί σε σημασία. Καθώς οι χώρες συνεχίζουν να αυξάνουν την εξάρτησή τους από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για την επίτευξη των κλιματικών στόχων, η ζήτηση για αποτελεσματικές λύσεις αποθήκευσης θα κλιμακωθεί. Οι πρόοδοι στην τεχνολογία αντλησιοταμίευσης, όπως η ανάπτυξη πιο αποδοτικών στροβίλων και η χρήση τεχνητής νοημοσύνης για τη βελτιστοποίηση των λειτουργιών, θα ενισχύσουν περαιτέρω την αποτελεσματικότητα και τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας. Επιπλέον, τα ρυθμιστικά πλαίσια και οι δομές της αγοράς εξελίσσονται ώστε να αναγνωρίζουν και να αποζημιώνουν καλύτερα τις υπηρεσίες δικτύου που παρέχουν οι τεχνολογίες αποθήκευσης, διασφαλίζοντας ότι οι επενδύσεις στην αντλησιοταμίευση είναι οικονομικά βιώσιμες.

3.4. Υβριδικά συστήματα που συνδυάζουν ηλιακή ή αιολική ενέργεια με αντλησιοταμίευση

Η ενσωμάτωση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η ηλιακή και η αιολική ενέργεια, με συστήματα αντλησιοταμίευσης (PSS) αποτελεί σημαντική πρόοδο στις βιώσιμες ενεργειακές λύσεις. Αυτά τα υβριδικά συστήματα αξιοποιούν τα πλεονεκτήματα κάθε συστατικού για την παροχή πιο αξιόπιστων, αποδοτικών και οικονομικά αποδοτικών ενεργειακών λύσεων. Η συνέργεια μεταξύ των διαλείπουσων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των δυνατοτήτων αποθήκευσης

ενέργειας των PSS συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων μεταβλητότητας και αξιοπιστίας που συνδέονται με την ηλιακή και την αιολική ενέργεια από μόνες τους.

Ένα από τα κύρια οφέλη του συνδυασμού ηλιακών ή αιολικών συστημάτων με αντλησιοταμίευση είναι η βελτιστοποίηση της παραγωγής και της αποθήκευσης ενέργειας. Οι ηλιακές και αιολικές πηγές ενέργειας, αν και βιώσιμες και ολοένα και πιο αποδοτικές, παράγουν ενέργεια με διαλείψεις, ανάλογα με τη διαθεσιμότητα του ηλιακού φωτός και του ανέμου. Τα συστήματα αντλησιοταμίευσης μπορούν να αποθηκεύουν την περίσσεια ενέργειας που παράγεται κατά τις περιόδους αιχμής της παραγωγής και να την απελευθερώνουν σε περιόδους χαμηλής παραγωγής ή υψηλής ζήτησης. Η ικανότητα αυτή όχι μόνο εξασφαλίζει σταθερή και αξιόπιστη παροχή ενέργειας, αλλά και ενισχύει τη συνολική αποδοτικότητα του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, εξισορροπώντας την παραγωγή και την κατανάλωση (Καψάλη & Καλδέλλης, 2013).

Η ενσωμάτωση της ηλιακής ή αιολικής ενέργειας με αντλησιοταμίευση διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη σταθεροποίηση του δικτύου. Εξομαλύνοντας τις διακυμάνσεις που είναι εγγενείς στην παραγωγή ηλιακής και αιολικής ενέργειας, αυτά τα υβριδικά συστήματα διατηρούν ένα ισορροπημένο δίκτυο με σταθερά επίπεδα συχνότητας και τάσης. Η αντλησιοταμίευση παρέχει δυνατότητες ταχείας απόκρισης για την εξισορρόπηση του φορτίου και τον έλεγχο της συχνότητας, που είναι απαραίτητες για τη διατήρηση της σταθερότητας του δικτύου ενόψει της μεταβαλλόμενης παραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Αυτή η ικανότητα απόκρισης είναι ιδιαίτερα κρίσιμη καθώς τα δίκτυα κινούνται προς υψηλότερα μερίδια ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι οποίες διαφορετικά μπορεί να οδηγήσουν σε αστάθεια λόγω της μεταβλητής φύσης τους (Denholm et al., 2010).

Από οικονομική άποψη, τα υβριδικά συστήματα που συνδυάζουν ηλιακή ή αιολική ενέργεια με αντλησιοταμίευση βελτιώνουν την οικονομική αποδοτικότητα των ενεργειακών έργων. Η δυνατότητα αποθήκευσης και απελευθέρωσης ενέργειας κατά ζήτηση αυξάνει το ποσοστό χρήσης της εγκατεστημένης ισχύος, βελτιώνοντας την οικονομική απόδοση των επενδύσεων σε τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επιπλέον, τα συστήματα αυτά μπορούν να μειώσουν την ανάγκη για επενδύσεις σε πρόσθετες μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αιχμής, που παραδοσιακά χρησιμοποιούνται για τη διαχείριση των διακυμάνσεων του φορτίου, εξοικονομώντας έτσι κόστος που συνδέεται με την κατασκευή και τη λειτουργία αυτών των εγκαταστάσεων. Επιπλέον, παρέχοντας πολλαπλές υπηρεσίες στο δίκτυο, συμπεριλαμβανομένων επικουρικών υπηρεσιών όπως η υποστήριξη της τάσης και οι δυνατότητες εκκίνησης σε κατάσταση διακοπής λειτουργίας, η αντλησιοταμίευση μπορεί να δημιουργήσει πρόσθετες ροές εσόδων, ενισχύοντας τη συνολική κερδοφορία των υβριδικών έργων (Akhmatov & Knudsen, 2007).

Από περιβαλλοντική άποψη, τα υβριδικά συστήματα μετριάζουν ορισμένες από τις οικολογικές επιπτώσεις που συνδέονται με τα μεμονωμένα έργα αντλησιοταμίευσης ή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Με το συνδυασμό αυτών των συστημάτων, το συνολικό αποτύπωμα της ενεργειακής υποδομής μπορεί να ελαχιστοποιηθεί, καθώς οι υπάρχουσες τοποθεσίες και οι πόροι χρησιμοποιούνται πιο αποτελεσματικά. Για παράδειγμα, οι ηλιακοί συλλέκτες μπορούν να εγκατασταθούν στις επιφάνειες των ταμιευτήρων ή στη γη που περιβάλλει τις ανεμογεννήτριες, βελτιστοποιώντας τη χρήση της γης και μειώνοντας τη διατάραξη των οικοτόπων. Επιπλέον, βελτιώνοντας την αξιοπιστία και την απόδοση των ανανεώσιμων πηγών, τα υβριδικά αυτά συστήματα μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντικότερη εκτόπιση της παραγωγής που βασίζεται σε ορυκτά καύσιμα, μειώνοντας έτσι τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και άλλων ρύπων (Grumbine & Pandit, 2013).

Αρκετές επιτυχημένες υλοποιήσεις αυτών των υβριδικών συστημάτων παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες. Για παράδειγμα, το έργο Okinawa Yanbaru στην Ιαπωνία και το έργο Gaildorf στη Γερμανία αποτελούν παραδείγματα για το πώς η αιολική ή η ηλιακή ενέργεια σε συνδυασμό με την αντλησιοταμίευση μπορεί να δημιουργήσει ανθεκτικά και βιώσιμα ενεργειακά συστήματα. Τα έργα αυτά έχουν αποδείξει όχι μόνο την τεχνική εφικτότητα αλλά και τα οικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη, αποτελώντας πρότυπα για μελλοντικές εξελίξεις παγκοσμίως.

Παρά τα οφέλη, υπάρχουν προκλήσεις στην εφαρμογή υβριδικών συστημάτων ηλιακής ή αιολικής ενέργειας και αντλησιοταμίευσης. Οι τεχνικές προκλήσεις περιλαμβάνουν την ενσωμάτωση συστημάτων ελέγχου που μπορούν να εναλλάσσονται απρόσκοπτα μεταξύ των τρόπων παραγωγής και αποθήκευσης. Οι οικονομικές προκλήσεις οφείλονται στο σημαντικό αρχικό κεφάλαιο που απαιτείται και στην πολυπλοκότητα της διαχείρισης των οικονομικών κινδύνων που συνδέονται με έργα μεγάλης κλίμακας για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την αποθήκευση. Υπάρχουν επίσης ρυθμιστικές προκλήσεις, καθώς οι τρέχουσες πολιτικές και οι δομές της αγοράς ενδέχεται να μην υποστηρίζουν επαρκώς την κοινή λειτουργία και χρηματοδότηση των υβριδικών συστημάτων.

3.5. Καινοτόμες λύσεις αντλησιοταμίευσης σε αστικές ρυθμίσεις

Στο πλαίσιο της αυξανόμενης αστικοποίησης και της αυξανόμενης ζήτησης για ενσωμάτωση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι καινοτόμες λύσεις αντλησιοταμίευσης σε αστικές περιοχές έχουν καταστεί ζωτικής σημασίας. Τα συστήματα αυτά προσφέρουν μοναδικές προκλήσεις και ευκαιρίες λόγω των πυκνών υποδομών και των ποικίλων τοπογραφικών χαρακτηριστικών των αστικών περιοχών. Τα αστικά έργα αντλησιοταμίευσης σχεδιάζονται όχι

μόνο για να υποστηρίξουν τη σταθερότητα του δικτύου και την αποθήκευση ενέργειας, αλλά και για να εντάσσονται στους περιορισμούς και τις ανάγκες του αστικού περιβάλλοντος.

Τα παραδοσιακά συστήματα αντλησιοταμίευσης απαιτούν σημαντικούς εδαφικούς και υδάτινους πόρους, οι οποίοι συχνά είναι σπάνιοι στις αστικές περιοχές. Ως εκ τούτου, έχουν αναπτυχθεί καινοτόμες προσεγγίσεις για την προσαρμογή αυτών των συστημάτων σε αστικά περιβάλλοντα. Μια τέτοια προσέγγιση είναι η χρήση υφιστάμενων υποδομών, όπως εγκαταλελειμμένα ορυχεία, υπόγειες σήραγγες ή ακόμη και παλιές βιομηχανικές εγκαταστάσεις, για τη δημιουργία ταμιευτήρων ή τη στέγαση στροβίλων και γεννητριών. Αυτή η επαναχρησιμοποίηση των χώρων βοηθά στην αντιμετώπιση των προκλήσεων της χρήσης γης και μπορεί επίσης να συμβάλει σε έργα αστικής ανάπλασης (Griffiths et al., 2018).

Η ενσωμάτωση της αντλησιοταμίευσης σε αστικές περιοχές έχει δώσει ώθηση σε τεχνολογικές καινοτομίες που αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση του χωρικού αποτυπώματος και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Για παράδειγμα, έχει αναπτυχθεί η αρθρωτή τεχνολογία αντλησιοταμίευσης, η οποία χρησιμοποιεί μικρές, κλιμακούμενες μονάδες που μπορούν να εγκατασταθούν σε διάφορους αστικούς χώρους, όπως κάτω από πάρκα ή στο εσωτερικό κτιρίων. Τα συστήματα αυτά είναι λιγότερο επεμβατικά και μπορούν να κλιμακωθούν ανάλογα με τις ενεργειακές ανάγκες και τον διαθέσιμο χώρο της αστικής περιοχής. Επιπλέον, οι εξελίξεις στην τεχνολογία των στροβίλων έχουν οδηγήσει σε πιο συμπαγή και αποδοτικά σχέδια που είναι κατάλληλα για τους περιορισμένους χώρους των αστικών περιβαλλόντων (Jenkins et al., 2020).

Τα αστικά έργα αντλησιοταμίευσης συχνά εξυπηρετούν διπλούς σκοπούς, όχι μόνο ως εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας αλλά και ως χώροι αναψυχής ή δημόσιοι χώροι. Για παράδειγμα, οι ανώτερες δεξαμενές μπορούν να σχεδιαστούν ως δημόσια πάρκα ή πισίνες, ενώ εξακολουθούν να εξυπηρετούν την κύρια λειτουργία τους, δηλαδή την αποθήκευση ενέργειας. Αυτή η προσέγγιση διπλής χρήσης όχι μόνο μεγιστοποιεί τη χρησιμότητα της αστικής γης, αλλά βοηθά επίσης στην απόκτηση δημόσιας υποστήριξης για τα έργα παρέχοντας άμεσα οφέλη στην κοινότητα. Επιπλέον, η ενσωμάτωση δημόσιων ανέσεων σε αυτά τα έργα μπορεί να οδηγήσει σε βελτίωση της αστικής αισθητικής και αύξηση της αξίας των ακινήτων στις γύρω περιοχές (Smith et al., 2019).

Η εφαρμογή λύσεων αντλησιοταμίευσης σε αστικό περιβάλλον απαιτεί προσεκτική εξέταση περιβαλλοντικών και κοινωνικών παραγόντων. Η κατασκευή και η λειτουργία αυτών των εγκαταστάσεων πρέπει να ελαχιστοποιεί τον θόρυβο, τις διαταραχές και τις οικολογικές επιπτώσεις. Για παράδειγμα, τα συστήματα κλειστού βρόχου που δεν αλληλεπιδρούν με τα φυσικά υδάτινα σώματα μπορεί να είναι προτιμότερα σε αστικές περιοχές για να μην επηρεάζουν την ποιότητα των

αστικών υδάτων και τα οικοσυστήματα. Η συμμετοχή του κοινού είναι επίσης ζωτικής σημασίας για να εξασφαλιστεί ότι τα έργα αυτά ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις ανησυχίες του τοπικού πληθυσμού, ιδίως όσον αφορά τη χρήση γης και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις (Kumar & Pal, 2011).

Από οικονομική άποψη, τα αστικά συστήματα αντλησιοταμίευσης μπορούν να προσφέρουν σημαντικά οφέλη. Παρέχοντας τοπικά παραγόμενη ανανεώσιμη ενέργεια, τα συστήματα αυτά μειώνουν την εξάρτηση από εξωτερικές πηγές ενέργειας και ενισχύουν την ενεργειακή ασφάλεια. Μπορούν επίσης να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο στη σταθεροποίηση των τιμών της αστικής ηλεκτρικής ενέργειας, ιδίως δεδομένης της υψηλής ζήτησης στα αστικά κέντρα. Η ικανότητα της αντλησιοταμίευσης να εξισορροπεί την προσφορά και τη ζήτηση συμβάλλει στην αποτροπή των αιχμών των τιμών που μπορεί να προκύψουν σε περιόδους αιχμής. Επιπλέον, τα έργα αυτά μπορούν να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και να τονώσουν τις τοπικές οικονομίες, τόσο κατά τη φάση της κατασκευής όσο και κατά τη συνεχή λειτουργία και συντήρηση (Akhmatov & Knudsen, 2007).

Η επιτυχής εφαρμογή λύσεων αντλησιοταμίευσης σε αστικές περιοχές εξαρτάται συχνά από υποστηρικτικά ρυθμιστικά και πολιτικά πλαίσια. Κίνητρα για την αποθήκευση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, απλουστευμένες διαδικασίες αδειοδότησης για την κατασκευή σε αστικές περιοχές και κανονισμοί που αναγνωρίζουν τα πολυλειτουργικά οφέλη των αστικών έργων αντλησιοταμίευσης είναι όλα κρίσιμα. Αυτές οι πολιτικές μπορούν να διευκολύνουν την ενσωμάτωση τέτοιων συστημάτων στον αστικό σχεδιασμό και τις ενεργειακές στρατηγικές, διασφαλίζοντας ότι συμβάλλουν αποτελεσματικά στο αστικό ενεργειακό τοπίο (Johnson & Kiamehr, 2017).

3.6. Παγκόσμιες τάσεις της αγοράς στην αντλησιοταμίευση

Η τεχνολογία αντλησιοταμίευσης (PST) αποτελεί εδώ και καιρό ακρογωνιαίο λίθο των προσπαθειών αποθήκευσης ενέργειας και σταθεροποίησης του δικτύου σε παγκόσμιο επίπεδο. Καθώς η ζήτηση για ανανεώσιμη ενέργεια αυξάνεται και ο ενεργειακός τομέας υφίσταται σημαντικούς μετασχηματισμούς, η παγκόσμια αγορά αντλησιοταμίευσης παρουσιάζει αξιοσημείωτες τάσεις και μετατοπίσεις. Η κατανόηση αυτών των τάσεων είναι ζωτικής σημασίας για τα ενδιαφερόμενα μέρη σε όλο το φάσμα της ενέργειας - από τους φορείς χάραξης πολιτικής και τους προγραμματιστές έως τους επενδυτές.

Ενώ παραδοσιακά κυριαρχούσε σε περιοχές όπως η Ευρώπη, η Βόρεια Αμερική και τμήματα της Ανατολικής Ασίας, η αντλησιοταμίευση παρουσιάζει ταχεία ανάπτυξη στις

αναδυόμενες αγορές. Χώρες όπως η Ινδία, η Βραζιλία και η Νότια Αφρική επενδύουν ολοένα και περισσότερο σε PST ως μέρος των ευρύτερων προσπαθειών για την ενίσχυση της δυναμικότητας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη βελτίωση της αξιοπιστίας του δικτύου. Η επέκταση αυτή οφείλεται στην αυξανόμενη συνειδητοποίηση του κρίσιμου ρόλου που θα διαδραματίσει η αποθήκευση ενέργειας για την ενσωμάτωση στο δίκτυο των διαλείπουσων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια. Για παράδειγμα, η Ινδία ανακοίνωσε ότι σχεδιάζει να αυξήσει σημαντικά τη δυναμικότητα της αντλησιοταμίευσης στο πλαίσιο των φιλόδοξων στόχων της για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αναγνωρίζοντας την ικανότητα της τεχνολογίας να παρέχει λύσεις αποθήκευσης μεγάλης κλίμακας και με χαμηλό κόστος (Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας [IEA], 2021).

Οι καινοτομίες στην τεχνολογία PST καθιστούν τα συστήματα πιο αποδοτικά και οικονομικά βιώσιμα. Οι εξελίξεις στην τεχνολογία των στροβίλων και των κινητήρων-γεννητριών έχουν βελτιώσει τη λειτουργική ευελιξία και την αποδοτικότητα των μονάδων αντλησιοταμίευσης. Οι σύγχρονες αντλίες μεταβλητής ταχύτητας και τα προηγμένα συστήματα ελέγχου επιτρέπουν καλύτερη ενσωμάτωση στο δίκτυο και πιο ευέλικτη εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης. Αυτές οι τεχνολογικές εξελίξεις όχι μόνο βελτιώνουν την οικονομική υπόθεση της ΑΣΠ αλλά και διευρύνουν τις εφαρμογές της πέρα από τους παραδοσιακούς ρόλους αποθήκευσης και σταθεροποίησης του δικτύου (Johnson & Kiamehr, 2017).

Οι παγκόσμιες τάσεις της αγοράς στην αντλησιοταμίευση επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από το ρυθμιστικό και πολιτικό περιβάλλον. Πολλές χώρες έχουν εισαγάγει πολιτικές που υποστηρίζουν άμεσα ή έμμεσα την ανάπτυξη της αντλησιοταμίευσης. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για παράδειγμα, η δέσμη μέτρων "Καθαρή ενέργεια για όλους τους Ευρωπαίους" θέτει ένα σαφές πλαίσιο για τον ρόλο της αποθήκευσης στις αγορές ενέργειας, προσφέροντας διάφορα κίνητρα για την ανάπτυξη τεχνολογιών αποθήκευσης, συμπεριλαμβανομένης της αντλησιοταμίευσης. Οι πολιτικές αυτές αντανakλούν την αυξανόμενη αναγνώριση του στρατηγικού ρόλου της αποθήκευσης για την επίτευξη των στόχων της ενεργειακής ασφάλειας και της απαλλαγής από τον άνθρακα. Επιπλέον, τα οικονομικά κίνητρα, όπως οι επιδοτήσεις και οι φορολογικές ελαφρύνσεις, καθώς και τα ρυθμιστικά μέτρα που εξορθολογίζουν τις διαδικασίες αδειοδότησης και έγκρισης νέων έργων, έχουν καθοριστική σημασία για την ανάπτυξη της αγοράς αντλησιοταμίευσης (Schmidt et al., 2018).

Μία από τις σημαντικότερες τάσεις στην παγκόσμια αγορά αντλησιοταμίευσης είναι η αυξανόμενη ενσωμάτωσή της με έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τα υβριδικά συστήματα που συνδυάζουν την αντλησιοταμίευση με ηλιακά ή αιολικά πάρκα γίνονται όλο και πιο συνηθισμένα. Τα συστήματα αυτά χρησιμοποιούν την περίσσεια ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

ενέργειας για την άντληση νερού στην αποθήκευση σε περιόδους χαμηλής ζήτησης και στη συνέχεια παράγουν ενέργεια σε περιόδους υψηλής ζήτησης ή όταν η παραγωγή από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι χαμηλή. Η τάση αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη σε περιοχές με υψηλά επίπεδα διεύθυνσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπου η σταθερότητα του δικτύου και η αποθήκευση ενέργειας αποτελούν κρίσιμα ζητήματα. Για παράδειγμα, η ενσωμάτωση της αντλησιοταμίευσης σε περιοχές πλούσιες σε ηλιακή ενέργεια, όπως η Μέση Ανατολή και τμήματα των Ηνωμένων Πολιτειών, θεωρείται ως το κλειδί για τη μεγιστοποίηση της χρήσης της ηλιακής ενέργειας, η οποία συχνά παράγει σημαντικό πλεόνασμα ενέργειας κατά τη διάρκεια του μεσημεριού, όταν η ζήτηση είναι χαμηλή (Akhmatov & Knudsen, 2007).

3.7. Προκλήσεις και ευκαιρίες στην κλιμάκωση της αντλησιοταμίευσης

Η κλιμάκωση των συστημάτων αντλησιοταμίευσης (PSS) έχει κεντρική σημασία για την ενίσχυση της σταθερότητας του δικτύου και την αποτελεσματική ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ωστόσο, αυτή η διαδικασία κλιμάκωσης αντιμετωπίζει ένα πολύπλοκο φάσμα προκλήσεων και ευκαιριών που διαμορφώνουν τις δυνατότητες της αντλησιοταμίευσης να καλύψει τις παγκόσμιες ενεργειακές ανάγκες.

Προκλήσεις στην κλιμάκωση της αντλησιοταμίευσης

Μία από τις κύριες προκλήσεις στην κλιμάκωση της αντλησιοταμίευσης είναι οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που συνδέονται με την υδραυλική υποδομή μεγάλης κλίμακας. Η δημιουργία νέων ταμιευτήρων ή η επέκταση των υφιστάμενων μπορεί να διαταράξει τα τοπικά οικοσυστήματα, να επηρεάσει την ποιότητα του νερού και να εκτοπίσει κοινότητες. Αυτές οι περιβαλλοντικές ανησυχίες οδηγούν συχνά σε αυστηρά ρυθμιστικά εμπόδια που μπορούν να καθυστερήσουν ή ακόμη και να σταματήσουν τα έργα. Για παράδειγμα, η διαδικασία αδειοδότησης για νέες εγκαταστάσεις αντλησιοταμίευσης μπορεί να είναι χρονοβόρα και πολύπλοκη, εμπλέκοντας πολλούς ενδιαφερόμενους φορείς και απαιτώντας λεπτομερείς εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η ανάγκη εξισορρόπησης της οικολογικής διατήρησης με την ενεργειακή ανάπτυξη θέτει σημαντικές προκλήσεις, αλλά οδηγεί επίσης στην καινοτομία για την ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος τέτοιων έργων (Akhmatov & Knudsen, 2007).

Οι υψηλές αρχικές επενδύσεις κεφαλαίου που απαιτούνται για την ανάπτυξη έργων αντλησιοταμίευσης είναι μια άλλη σημαντική πρόκληση. Τα συστήματα αυτά περιλαμβάνουν σημαντικές υποδομές, όπως ταμιευτήρες, φράγματα, σήραγγες και ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς,

οι οποίες απαιτούν μεγάλη αρχική κεφαλαιακή δαπάνη. Η χρηματοδότηση αυτών των έργων μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολη σε περιοχές με περιορισμένους οικονομικούς πόρους ή όπου οι αγορές ενέργειας δεν είναι δομημένες ώστε να αναγνωρίζουν την πλήρη αξία της αποθήκευσης. Επιπλέον, οι μεγάλες περιόδους απόσβεσης που συνδέονται με τα έργα αντλησιοταμίευσης μπορούν να αποτρέψουν τις ιδιωτικές επενδύσεις, εκτός εάν υποστηρίζονται από κυβερνητικά κίνητρα ή σταθερά ρυθμιστικά πλαίσια που εξασφαλίζουν εύλογη απόδοση της επένδυσης (Schmidt et al., 2018).

Ενώ η τεχνολογία αντλησιοταμίευσης είναι καθιερωμένη, υπάρχουν περιορισμοί στην εφαρμογή της, ιδίως σε επίπεδες ή πυκνοκατοικημένες περιοχές, όπου η δημιουργία ταμιευτήρων με επαρκείς υψομετρικές διαφορές δεν είναι εφικτή. Καινοτομίες όπως η υπόγεια αντλησιοταμίευση ή τα αρθρωτά συστήματα έχουν αρχίσει να αντιμετωπίζουν αυτούς τους περιορισμούς, αλλά η κλιμάκωση αυτών των τεχνολογιών προϋποθέτει την αντιμετώπιση σημαντικών τεχνικών και γεωλογικών προκλήσεων. Επιπλέον, η ενσωμάτωση της αντλησιοταμίευσης με ολοένα και πιο πολύπλοκα και αποκεντρωμένα δίκτυα απαιτεί εξελίξεις στις τεχνολογίες διαχείρισης του δικτύου και στην ανάλυση δεδομένων σε πραγματικό χρόνο (Johnson & Kiamehr, 2017).

Ευκαιρίες στην κλιμάκωση της αντλησιοταμίευσης

Παρά τις προκλήσεις, υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες στην κλιμάκωση της αντλησιοταμίευσης, ιδίως μέσω τεχνολογικών εξελίξεων. Οι καινοτομίες στην τεχνολογία των στρόβιλων, όπως οι στρόβιλοι ρυθμιζόμενης ταχύτητας και οι αναστρέψιμες αντλίες-στρόβιλοι, βελτιώνουν την απόδοση και την ευελιξία των εγκαταστάσεων αντλησιοταμίευσης, επιτρέποντάς τους να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στις απαιτήσεις του δικτύου και να ενσωματώνονται απρόσκοπτα με τις διαλείπουσες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Επιπλέον, η ανάπτυξη μικρότερων, αρθρωτών λύσεων αντλησιοταμίευσης μπορεί να εφαρμοστεί σε διάφορες γεωγραφικές περιοχές, μειώνοντας την ανάγκη για υποδομές μεγάλης κλίμακας και ελαχιστοποιώντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις (Griffiths et al., 2018).

Η επέκταση της αντλησιοταμίευσης επωφελείται επίσης από τα εξελισσόμενα πλαίσια πολιτικής που αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο την αξία της αποθήκευσης ενέργειας. Πολλές κυβερνήσεις έχουν αρχίσει να εισάγουν πολιτικές και κίνητρα που υποστηρίζουν ειδικά την ανάπτυξη τεχνολογιών αποθήκευσης, αναγνωρίζοντας τον ρόλο τους στη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στην ενίσχυση της αξιοπιστίας του δικτύου. Οι πολιτικές αυτές όχι μόνο συμβάλλουν στην αντιστάθμιση του υψηλού κόστους κεφαλαίου που

συνδέεται με τα έργα αντλησιοταμίευσης, αλλά παρέχουν επίσης ένα πιο σταθερό επενδυτικό περιβάλλον. Για παράδειγμα, ορισμένες περιοχές προσφέρουν φορολογικά κίνητρα, τιμολόγια τροφοδότησης για την αποθηκευμένη ενέργεια ή πληρωμές δυναμικότητας για την παροχή υπηρεσιών σταθερότητας του δικτύου, τα οποία μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά την οικονομική σκοπιμότητα των έργων αντλησιοταμίευσης (International Energy Agency, 2021).

Καθώς τα παγκόσμια ενεργειακά συστήματα μεταβαίνουν σε υψηλότερα μερίδια ανανεώσιμης ενέργειας, η ζήτηση για υπηρεσίες ευελιξίας και αξιοπιστίας του δικτύου που παρέχει η αντλησιοταμίευση αναμένεται να αυξηθεί. Η τάση αυτή παρουσιάζει σημαντικές ευκαιρίες για την κλιμάκωση της αντλησιοταμίευσης. Η εγγενής ικανότητα της αντλησιοταμίευσης να αποθηκεύει μεγάλα ποσά ενέργειας και να τα απελευθερώνει γρήγορα κατά τη διάρκεια της αιχμής της ζήτησης ή όταν η παραγωγή από ανανεώσιμες πηγές είναι χαμηλή, την καθιστά απαραίτητη για τα σύγχρονα ενεργειακά δίκτυα. Επιπλέον, ο ρόλος της αντλησιοταμίευσης στην παροχή επικουρικών υπηρεσιών, όπως η ρύθμιση της συχνότητας, ο έλεγχος της τάσης και οι δυνατότητες επανεκκίνησης του συστήματος, θα γίνεται όλο και πιο πολύτιμος καθώς τα δίκτυα εξαρτώνται όλο και περισσότερο από μεταβλητές πηγές ενέργειας (Denholm et al., 2010).

Κεφάλαιο 4: Διερεύνηση των θαλάσσιων ενεργειακών τεχνολογιών

4.1. Κατάσταση της τεχνολογίας της θαλάσσιας ενέργειας και οι δυνατότητές της

Η θαλάσσια ενέργεια, που περιλαμβάνει τόσο την παλιρροϊκή όσο και την κυματική ενέργεια, αποτελεί έναν πολλά υποσχόμενο αλλά ανεκμετάλλευτο ανανεώσιμο ενεργειακό πόρο. Με την πρόοδο της τεχνολογίας και την αυξημένη εστίαση στις βιώσιμες πηγές ενέργειας, η θαλάσσια ενέργεια έχει τη δυνατότητα να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στο παγκόσμιο ενεργειακό μείγμα.

Η τεχνολογία της θαλάσσιας ενέργειας είναι ποικίλη και περιλαμβάνει διάφορες μεθόδους αξιοποίησης της ενέργειας από τον ωκεανό. Οι τεχνολογίες παλιρροιακής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των ανεμογεννητριών και των παλιρροιακών φραγμάτων, μετατρέπουν την κινητική ενέργεια των παλιρροϊκών ρευμάτων ή τη δυναμική ενέργεια των διαφορών ύψους των παλιρροϊκών ρευμάτων σε ηλεκτρική ενέργεια. Οι ανεμογεννήτριες παλιρροιακών ρευμάτων, παρόμοιες με τις υποβρύχιες ανεμογεννήτριες, συλλαμβάνουν ενέργεια από τη ροή του νερού, ενώ τα παλιρροιακά φράγματα χρησιμοποιούν θυροφράγματα και ανεμογεννήτριες για την παραγωγή ενέργειας από τις διαφορές ύψους του νερού κατά τη διάρκεια των αλλαγών της παλίρροιας.

Οι τεχνολογίες μετατροπής κυματικής ενέργειας (WEC) είναι ακόμη πιο ποικίλες, από ταλαντευόμενες στήλες νερού, οι οποίες χρησιμοποιούν τη μετατόπιση του αέρα που προκαλείται από την κίνηση των κυμάτων για την κίνηση των στροβίλων, έως σημειακές απορροφητικές μηχανές που μετατρέπουν την κίνηση των κυμάτων πάνω-κάτω σε ένα μόνο σημείο για την παραγωγή ενέργειας. Παρά τις υποσχέσεις τους, οι τεχνολογίες αυτές βρίσκονται ακόμη κυρίως σε στάδιο επίδειξης ή πιλοτικής εφαρμογής, ενώ μόνο λίγα έργα εμπορικής κλίμακας λειτουργούν παγκοσμίως. Αυτή η αργή εξέλιξη οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις τεχνικές προκλήσεις της λειτουργίας σε σκληρά θαλάσσια περιβάλλοντα, στο υψηλό κόστος κεφαλαίου και στην πολυπλοκότητα της εξαγωγής ενέργειας από τη δυναμική του νερού (Cruz, 2008).

Το δυναμικό της θαλάσσιας ενέργειας είναι τεράστιο. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας εκτιμά ότι έως και το 10% της παγκόσμιας ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας θα μπορούσε να καλυφθεί με την αξιοποίηση της ωκεάνιας ενέργειας. Η παλιρροιακή ενέργεια από μόνη της έχει τη δυνατότητα να συμβάλει σημαντικά στα ενεργειακά συστήματα, ιδίως σε περιοχές με υψηλό παλιρροιακό εύρος. Για παράδειγμα, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Θαλάσσιας Ενέργειας στο Όρκνεϊ της Σκωτίας βρίσκεται στην πρωτοπορία των δοκιμών συσκευών παλιρροιακής και κυματικής ενέργειας, αποδεικνύοντας τη σκοπιμότητα αυτών των τεχνολογιών για την παροχή ανανεώσιμης ενέργειας.

Επιπλέον, η προβλεψιμότητα των παλιρροιακών κύκλων καθιστά την παλιρροιακή ενέργεια ιδιαίτερα πολύτιμη για τη διαχείριση του δικτύου σε σύγκριση με τις πιο μεταβλητές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια. Η κυματική ενέργεια, αν και λιγότερο προβλέψιμη, έχει υψηλότερη ενεργειακή πυκνότητα και μπορεί να συλλεχθεί σε τεράστιες εκτάσεις του ωκεανού, προσφέροντας σημαντικό δυναμικό παραγωγής ενέργειας μόλις ξεπεραστούν οι τεχνολογικές και οικονομικές προκλήσεις (Bedard et al., 2007).

Η καινοτομία στην τεχνολογία της θαλάσσιας ενέργειας επικεντρώνεται στην αύξηση της ανθεκτικότητας, τη βελτίωση της αποδοτικότητας και τη μείωση του κόστους. Υπό ανάπτυξη βρίσκονται νέα υλικά και σχέδια που αντέχουν στο διαβρωτικό αλμυρό νερό και στις ισχυρές ωκεάνιες δυνάμεις. Για παράδειγμα, τα ανθεκτικά στη διάβρωση υλικά και οι εύκαμπτες δομές που μπορούν να διαχέουν τις ωκεάνιες δυνάμεις αντί να αντιστέκονται σε αυτές γίνονται όλο και πιο συνηθισμένα.

Το υψηλό κόστος ανάπτυξης των συσκευών, η συντήρηση σε θαλάσσια περιβάλλοντα, η σύνδεση με τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και η κλιμάκωση των τεχνολογιών από τα πρωτότυπα στην εμπορική ανάπτυξη αποτελούν σημαντικά εμπόδια. Επιπλέον, οι περιβαλλοντικές ανησυχίες, όπως ο αντίκτυπος στη θαλάσσια ζωή και τα δικαιώματα ναυσιπλοΐας, δημιουργούν ρυθμιστικές και κοινωνικές προκλήσεις που πρέπει να διαχειριστούν προσεκτικά (Thomsen et al., 2018).

Από οικονομική άποψη, η βιωσιμότητα της θαλάσσιας ενέργειας βελτιώνεται καθώς οι τεχνολογίες ωριμάζουν και το κόστος μειώνεται. Η κυβερνητική στήριξη μέσω επιδοτήσεων, επιχορηγήσεων και δασμών έχει καθοριστική σημασία για την προώθηση της ανάπτυξης και της διάδοσης της τεχνολογίας. Για παράδειγμα, η υποστήριξη της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου σε εγκαταστάσεις έρευνας και δοκιμών για τη θαλάσσια ενέργεια έχει τοποθετήσει τη χώρα ως ηγέτη στον τομέα αυτό. Τα πλαίσια πολιτικής που ενθαρρύνουν την καινοτομία, προστατεύουν τις επενδύσεις και διασφαλίζουν τον θεμιτό ανταγωνισμό είναι απαραίτητα για τη μελλοντική ανάπτυξη της θαλάσσιας ενέργειας (Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας [IEA], 2020).

Από περιβαλλοντική άποψη, η θαλάσσια ενέργεια θεωρείται καθαρή και βιώσιμη πηγή ενέργειας. Σε αντίθεση με τα ορυκτά καύσιμα, δεν παράγει άμεσες εκπομπές ή ρύπους. Ωστόσο, η εγκατάσταση και η λειτουργία των μετατροπέων θαλάσσιας ενέργειας μπορεί να επηρεάσει τα θαλάσσια οικοσυστήματα. Η έρευνα για την ελαχιστοποίηση αυτών των επιπτώσεων βρίσκεται σε εξέλιξη, με τις περιβαλλοντικές αξιολογήσεις να αποτελούν κρίσιμο στοιχείο των έργων θαλάσσιας ενέργειας.

Το μέλλον της θαλάσσιας ενέργειας είναι πολλά υποσχόμενο, αλλά απαιτεί συνεχή τεχνολογική πρόοδο, μείωση του κόστους και υποστηρικτικές πολιτικές για την αξιοποίηση των

δυνατοτήτων της. Ως μέρος ενός ευρύτερου συστήματος ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η θαλάσσια ενέργεια θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα και στην επίτευξη ενεργειακής ασφάλειας. Η συνεργατική διεθνής έρευνα και ανάπτυξη, μαζί με κοινές εγκαταστάσεις δοκιμών, όπως αυτές στο Όρκνεϊ, θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των προκλήσεων του τομέα.

4.2. Ενέργεια παλίρροιας: Μηχανισμοί και εφαρμογή

Η παλιρροϊκή ενέργεια αποτελεί σημαντικό στοιχείο των θαλάσσιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αξιοποιώντας τις προβλέψιμες κινήσεις του νερού που προκαλούνται από τις βαρυτικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ της Γης, της Σελήνης και του ήλιου. Αυτή η μορφή ενέργειας αξιοποιείται μέσω διαφόρων μηχανισμών και έχει δει διάφορες εφαρμογές σε όλο τον κόσμο, αποδεικνύοντας τις δυνατότητές της ως αξιόπιστη και βιώσιμη πηγή ενέργειας.

Οι πρωταρχικοί μηχανισμοί για την αξιοποίηση της παλιρροιακής ενέργειας περιλαμβάνουν συστήματα παλιρροιακών ρευμάτων, παλιρροιακά φράγματα και, πιο πρόσφατα, τη δυναμική παλιρροιακή ενέργεια. Τα συστήματα παλιρροιακών ρευμάτων χρησιμοποιούν την κινητική ενέργεια του κινούμενου νερού, παρόμοια με τον τρόπο που οι ανεμογεννήτριες αξιοποιούν την κίνηση του αέρα. Τα συστήματα αυτά τοποθετούνται απευθείας στη διαδρομή των παλιρροιακών ρευμάτων και είναι εξοπλισμένα με τουρμπίνες που περιστρέφονται με τη ροή του νερού. Το πλεονέκτημα των ανεμογεννητριών παλιρροιακών ρευμάτων είναι οι ελάχιστες επιπτώσεις τους στο περιβάλλον σε σύγκριση με άλλες μορφές εξόρυξης παλιρροιακής ενέργειας και η σχετική απλότητα στο σχεδιασμό και τη λειτουργία τους.

Τα παλιρροιακά φράγματα, από την άλλη πλευρά, αξιοποιούν τη δυναμική ενέργεια της διαφοράς ύψους (ή κεφαλής) μεταξύ υψηλής και χαμηλής παλίρροιας. Ένα φράγμα είναι ουσιαστικά ένα φράγμα που εγκαθίσταται σε παλιρροϊκά ποτάμια ή εκβολές ποταμών, με θυροφράγματα που ελέγχουν τη ροή του νερού και τουρμπίνες που παράγουν ενέργεια από το νερό που απελευθερώνεται κατά τη διάρκεια των παλιρροϊκών αλλαγών. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται εδώ και δεκαετίες, με τον παλιρροιακό σταθμό La Rance στη Γαλλία να αποτελεί ένα από τα παλαιότερα και πιο επιτυχημένα παραδείγματα.

Η δυναμική παλιρροϊκή ενέργεια είναι μια καινοτόμος προσέγγιση που περιλαμβάνει την κατασκευή μιας μακράς δομής που μοιάζει με φράγμα κάθετα στην ακτή, συλλαμβάνοντας τη δυναμική ενέργεια από τη διαφορά της στάθμης του νερού εκατέρωθεν της δομής. Η μέθοδος αυτή είναι ακόμη σε μεγάλο βαθμό θεωρητική και υπό μελέτη, αλλά υπόσχεται σημαντικές δυνατότητες παραγωγής ενέργειας εάν υλοποιηθεί.

Η υλοποίηση έργων παλιρροιακής ενέργειας συνοδεύεται από διάφορες προκλήσεις. Το θαλάσσιο περιβάλλον είναι σκληρό, με τη διάβρωση του αλμυρού νερού, τα ισχυρά ρεύματα και τις ισχυρές καταιγίδες να θέτουν κινδύνους για την ακεραιότητα και τη μακροζωία των συσκευών παλιρροιακής ενέργειας. Η κατασκευή και η συντήρηση αυτών των συστημάτων απαιτούν στιβαρές μηχανολογικές λύσεις και υλικά που μπορούν να αντέξουν αυτές τις συνθήκες για μεγάλα χρονικά διαστήματα.

Από οικονομική άποψη, το αρχικό κόστος των έργων παλιρροιακής ενέργειας είναι υψηλό, κυρίως λόγω της σημαντικής υποδομής που απαιτείται και της καινοτομίας των σχετικών τεχνολογιών. Η χρηματοδότηση αυτών των έργων απαιτεί συχνά ένα μείγμα ιδιωτικών επενδύσεων και δημόσιας χρηματοδότησης, μαζί με κίνητρα όπως τα τιμολόγια τροφοδότησης ή φορολογικές ελαφρύνσεις για να καταστούν τα έργα βιώσιμα.

Από ρυθμιστική και περιβαλλοντική άποψη, η υλοποίηση συστημάτων παλιρροιακής ενέργειας πρέπει να περάσει από αυστηρές διαδικασίες αδειοδότησης που αξιολογούν τις πιθανές επιπτώσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα. Η εγκατάσταση παλιρροϊκών φραγμάτων, για παράδειγμα, μπορεί να μεταβάλει τη μεταφορά ιζημάτων και την ποιότητα του νερού, επηρεάζοντας τους θαλάσσιους οικοτόπους και τα είδη. Οι συσκευές παλιρροϊκών ρευμάτων, αν και λιγότερο επεμβατικές, εξακολουθούν να πρέπει να αξιολογούνται για τις επιπτώσεις τους στη θαλάσσια ζωή, συμπεριλαμβανομένου του δυναμικού να βλάψουν τα ψάρια και τα θαλάσσια θηλαστικά.

Παρά τις προκλήσεις αυτές, έχουν υλοποιηθεί με επιτυχία έργα παλιρροιακής ενέργειας σε όλο τον κόσμο. Ο προαναφερόμενος παλιρροιακός σταθμός La Rance λειτουργεί από το 1966 και παρέχει πολύτιμα δεδομένα σχετικά με τις μακροπρόθεσμες περιβαλλοντικές επιπτώσεις και την παραγωγή ενέργειας. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, το έργο MeyGen στη Σκωτία αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα έργα παλιρροιακής ενέργειας παγκοσμίως. Έχει αποδείξει με επιτυχία τη σκοπιμότητα των συστημάτων παλιρροιακών ρευμάτων σε εμπορική κλίμακα, συμβάλλοντας σημαντικά στους στόχους του Ηνωμένου Βασιλείου για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Στη Νότια Κορέα, ο παλιρροιακός σταθμός ηλεκτροπαραγωγής στη λίμνη Sihwa χρησιμοποιεί ένα παλιρροιακό φράγμα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και χρησιμεύει επίσης ως χώρος για δραστηριότητες αναψυχής και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αναδεικνύοντας τις δυνατότητες πολλαπλών χρήσεων τέτοιων έργων.

4.3. Τεχνολογίες μετατροπής κυματικής ενέργειας

Η κυματική ενέργεια, που προέρχεται από τη δύναμη των κυμάτων στην επιφάνεια των ωκεανών, αποτελεί έναν πολλά υποσχόμενο ανανεώσιμο πόρο ικανό να συμβάλει σημαντικά στο παγκόσμιο ενεργειακό μείγμα. Οι τεχνολογίες που αναπτύχθηκαν για την αξιοποίηση αυτής της ενέργειας διαφοροποιήθηκαν με την πάροδο των ετών, αξιοποιώντας διαφορετικές πτυχές της δυναμικής των κυμάτων. Οι τεχνολογίες αυτές χαρακτηρίζονται από την ικανότητά τους να μετατρέπουν την κινητική και δυναμική ενέργεια των κυμάτων σε αξιοποιήσιμη ηλεκτρική ενέργεια.

Οι τεχνολογίες μετατροπής κυματικής ενέργειας (WEC) ανήκουν συνήθως σε τρεις κύριες κατηγορίες: σημειακοί απορροφητές, αποσβεστήρες και ταλαντευόμενες στήλες νερού (OWC). Οι απορροφητές σημείων είναι δομές που μοιάζουν με σημαδούρα και επιπλέουν στην επιφάνεια του νερού, κινούμενες πάνω και κάτω με τα κύματα. Η κίνηση αυτή κινεί υδραυλικές αντλίες ή άλλες μηχανικές συσκευές για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Οι αποσβεστήρες είναι μακριές, πολυτμηματικές πλωτές κατασκευές που ευθυγραμμίζονται με την κατεύθυνση της κίνησης των κυμάτων. Λυγίζουν στις αρθρώσεις καθώς περνούν τα κύματα και αυτή η μηχανική κίνηση μετατρέπεται σε ηλεκτρική ενέργεια. Οι ταλαντευόμενες στήλες νερού, από την άλλη πλευρά, χρησιμοποιούν μια διαφορετική προσέγγιση όπου τα κύματα ωθούν τον αέρα μπρος-πίσω μέσω μιας τουρμπίνας που είναι εγκατεστημένη πάνω από μια στήλη νερού, παράγοντας ηλεκτρική ενέργεια καθώς ο αέρας κινείται.

Σημαντικές εξελίξεις στην επιστήμη των υλικών και τη μηχανική έχουν βελτιώσει την ανθεκτικότητα και την αποδοτικότητα των συσκευών WEC. Τα σύγχρονα υλικά που μπορούν να αντέξουν στις σκληρές ωκεάνιες συνθήκες -όπως τα προηγμένα σύνθετα υλικά και τα ειδικά επεξεργασμένα μέταλλα που αντιστέκονται στη διάβρωση και την κόπωση- έχουν παρατείνει τη λειτουργική διάρκεια ζωής και έχουν μειώσει το κόστος συντήρησης των μετατροπέων κυματικής ενέργειας. Επιπλέον, οι καινοτομίες στην τεχνολογία των στροβίλων, ιδίως για τους OWC, έχουν οδηγήσει στην ανάπτυξη στροβίλων που μπορούν να μετατρέψουν αποτελεσματικά ροές αέρα χαμηλής ταχύτητας σε ενέργεια, ενισχύοντας τη συνολική απόδοση αυτών των συστημάτων.

Παρά τις δυνατότητές τους, οι τεχνολογίες κυματικής ενέργειας αντιμετωπίζουν αρκετές προκλήσεις εφαρμογής. Το θαλάσσιο περιβάλλον είναι απίστευτα σκληρό, με τις συσκευές να υπόκεινται σε σημαντικές μηχανικές καταπονήσεις από τα κύματα, καθώς και σε διαβρωτικές συνθήκες αλμυρού νερού. Αυτοί οι παράγοντες απαιτούν οι τεχνολογίες WEC να είναι όχι μόνο ανθεκτικές αλλά και οικονομικά αποδοτικές στη συντήρηση και την επισκευή. Επιπλέον, η μεταβλητότητα της έντασης και της συχνότητας των κυμάτων σε διάφορες θάλασσες και ωκεανούς απαιτεί προσαρμόσιμα σχέδια που μπορούν να συλλαμβάνουν αποτελεσματικά ενέργεια υπό

διαφορετικές συνθήκες. Αυτό έχει οδηγήσει σε περιφερειακές προσαρμογές στην ανάπτυξη της τεχνολογίας, με συστήματα ειδικά προσαρμοσμένα στα τοπικά κυματικά κλίματα.

Η ανάπτυξη των μετατροπέων κυματικής ενέργειας πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη περιβαλλοντικά και ρυθμιστικά ζητήματα. Οι πιθανές επιπτώσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στους θαλάσσιους οικοτόπους και τη θαλάσσια πανίδα, χρειάζονται ενδελεχή αξιολόγηση και προσεκτική διαχείριση. Για παράδειγμα, οι ανησυχίες σχετικά με τον θόρυβο και τη φυσική παρουσία που ενδεχομένως διαταράσσουν τη θαλάσσια ζωή έχουν οδηγήσει σε εκτεταμένες εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων πριν από την ανάπτυξη έργων. Τα ρυθμιστικά πλαίσια διαφέρουν επίσης σημαντικά ανά περιοχή, επηρεάζοντας το πού και πώς μπορούν να αναπτυχθούν έργα κυματικής ενέργειας.

Από οικονομική άποψη, η ανάπτυξη της τεχνολογίας της κυματικής ενέργειας επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την ανάγκη για σημαντικές προκαταρκτικές επενδύσεις σε συνδυασμό με τη μακροπρόθεσμη απρόβλεπτη απόδοση των επενδύσεων. Το κόστος κεφαλαίου που συνδέεται με την ανάπτυξη, την εγκατάσταση και τη συντήρηση των συστημάτων WEC είναι σημαντικό. Ωστόσο, καθώς η τεχνολογία εξελίσσεται και επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας, το κόστος αυτό αναμένεται να μειωθεί. Τα οικονομικά κίνητρα, όπως οι επιχορηγήσεις, οι φορολογικές ελαφρύνσεις και τα υψηλότερα τιμολόγια τροφοδότησης, είναι επίσης ζωτικής σημασίας για την προώθηση της ανάπτυξης του κλάδου.

Υπάρχουν αρκετά αξιοσημείωτα έργα κυματικής ενέργειας σε όλο τον κόσμο που καταδεικνύουν τις δυνατότητες και την πραγματική εφαρμογή αυτών των τεχνολογιών. Το κυματικό πάρκο Aguçadoura στην Πορτογαλία, για παράδειγμα, ήταν ένα από τα πρώτα έργα κυματικής ενέργειας σε εμπορική κλίμακα και, παρά τις αρχικές προκλήσεις, παρείχε πολύτιμες γνώσεις σχετικά με τις πρακτικές πτυχές της μετατροπής της κυματικής ενέργειας. Ομοίως, έργα στις ακτές της Σκωτίας και της Αυστραλίας έχουν αποδείξει όχι μόνο την τεχνολογική βιωσιμότητα αλλά και τη δυνατότητα ενσωμάτωσης με άλλες μορφές ανανεώσιμης ενέργειας, δημιουργώντας πιο ολοκληρωμένα συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

4.4. Προκλήσεις για την υιοθέτηση της θαλάσσιας ενέργειας

Η θαλάσσια ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων τόσο των κυματικών όσο και των παλιρροιακών πηγών, υπόσχεται πολλά ως βιώσιμη ενεργειακή λύση, αλλά η υιοθέτησή της αντιμετωπίζει αρκετές προκλήσεις. Οι προκλήσεις αυτές απορρέουν από τεχνικούς, οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και ρυθμιστικούς παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη και την εξάπλωση των τεχνολογιών θαλάσσιας ενέργειας.

Ένα από τα κύρια εμπόδια για την υιοθέτηση της θαλάσσιας ενέργειας είναι η τεχνική δυσκολία της λειτουργίας σε θαλάσσιο περιβάλλον. Οι συσκευές θαλάσσιας ενέργειας πρέπει να αντέχουν σε σκληρές ωκεάνιες συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων των ισχυρών ρευμάτων, των ισχυρών κυμάτων και του διαβρωτικού θαλασσινού νερού. Οι συνθήκες αυτές απαιτούν στιβαρές μηχανολογικές λύσεις, οι οποίες μπορούν να αυξήσουν το κόστος και την πολυπλοκότητα των έργων θαλάσσιας ενέργειας. Για παράδειγμα, τα υλικά που χρησιμοποιούνται για την κατασκευή των κυματικών και παλιρροιακών συσκευών πρέπει όχι μόνο να είναι ανθεκτικά αλλά και να είναι ανθεκτικά στη βιολογική ρύπανση και τη διάβρωση, ώστε να εξασφαλίζεται η μακροχρόνια λειτουργία χωρίς συχνή συντήρηση. Επιπλέον, η παραγωγή ενέργειας από θαλάσσιες πηγές μπορεί να είναι εξαιρετικά μεταβλητή, επηρεαζόμενη από εποχιακές αλλαγές και διαφορετικές γεωγραφικές συνθήκες, γεγονός που περιπλέκει την ενσωμάτωση της ενέργειας αυτής στα υφιστάμενα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτή η μεταβλητότητα απαιτεί την ανάπτυξη προηγμένων τεχνολογιών ενσωμάτωσης στο δίκτυο και λύσεων αποθήκευσης ενέργειας, ώστε να διασφαλιστεί μια αξιόπιστη και σταθερή παροχή ενέργειας (Thomsen et al., 2018).

Οι οικονομικές προκλήσεις που σχετίζονται με τη θαλάσσια ενέργεια είναι σημαντικές. Οι αρχικές επενδύσεις κεφαλαίου που απαιτούνται για τα έργα θαλάσσιας ενέργειας είναι συνήθως υψηλές, λόγω της εξελιγμένης τεχνολογίας και της σημαντικής υποδομής που απαιτούνται για τη σύλληψη και τη μετατροπή της θαλάσσιας ενέργειας. Το κόστος ανάπτυξης τεχνολογιών θαλάσσιας ενέργειας, ιδίως σε υπεράκτια περιβάλλοντα, μπορεί να είναι απαγορευτικό, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που σχετίζονται με την εγκατάσταση, τη σύνδεση με το δίκτυο και τη συνεχή συντήρηση. Επιπλέον, το σχετικά πρώιμο στάδιο της τεχνολογικής ανάπτυξης της θαλάσσιας ενέργειας σε σύγκριση με άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η ηλιακή και η αιολική, σημαίνει ότι υπάρχουν λιγότερες ευκαιρίες για οικονομίες κλίμακας και λιγότερη βεβαιότητα για τις μακροπρόθεσμες αποδόσεις των επενδύσεων. Αυτοί οι οικονομικοί παράγοντες μπορεί να καταστήσουν δύσκολη την προσέλκυση επενδύσεων από παραδοσιακές ενεργειακές εταιρείες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία συχνά επιδιώκουν πιο άμεσες και εγγυημένες αποδόσεις (Cruz, 2008).

Ενώ η θαλάσσια ενέργεια είναι μια καθαρή πηγή ενέργειας, η ανάπτυξή της μπορεί να έχει περιβαλλοντικές επιπτώσεις που θέτουν περαιτέρω προκλήσεις για την υιοθέτησή της. Η εγκατάσταση συσκευών σε παράκτιες και υπεράκτιες περιοχές μπορεί δυνητικά να διαταράξει τα θαλάσσια οικοσυστήματα, επηρεάζοντας τα ενδιαίτηματά της τοπικής άγριας ζωής και την ευρύτερη οικολογική ισορροπία. Για παράδειγμα, έχουν εκφραστεί ανησυχίες σχετικά με τις πιθανές επιπτώσεις του υποβρύχιου θορύβου από τις παλιρροϊκές τουρμπίνες στα θαλάσσια θηλαστικά και τα ψάρια. Επιπλέον, η φυσική παρουσία των εγκαταστάσεων θαλάσσιας ενέργειας

μπορεί να παρεμποδίσει τις γραμμές ναυσιπλοΐας, τις αλιευτικές δραστηριότητες και τις περιοχές αναψυχής, οδηγώντας σε συγκρούσεις με τις υφιστάμενες χρήσεις των ωκεανών. Η αντιμετώπιση αυτών των ανησυχιών απαιτεί προσεκτική επιλογή της τοποθεσίας, εκτεταμένες εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων και συνεχή παρακολούθηση για την ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων και την εξασφάλιση της υποστήριξης του κοινού και των ενδιαφερομένων (Boehlert & Gill, 2010).

Τα ρυθμιστικά και πολιτικά εμπόδια εμποδίζουν επίσης την υιοθέτηση της θαλάσσιας ενέργειας. Σε πολλές περιοχές, το ρυθμιστικό πλαίσιο για την ανάπτυξη τεχνολογιών θαλάσσιας ενέργειας είναι υποανάπτυκτο ή δεν είναι σαφές, γεγονός που μπορεί να καθυστερήσει την έγκριση έργων και να αυξήσει την αβεβαιότητα για τους προγραμματιστές. Η διαδικασία για την απόκτηση αδειών για έργα θαλάσσιας ενέργειας μπορεί να είναι χρονοβόρα και πολύπλοκη, εμπλέκοντας πολλές κυβερνητικές υπηρεσίες και ομάδες ενδιαφερομένων. Επιπλέον, χωρίς συγκεκριμένες πολιτικές που υποστηρίζουν την ανάπτυξη της θαλάσσιας ενέργειας μέσω κινήτρων, όπως τα τιμολόγια τροφοδότησης, οι φορολογικές πιστώσεις ή τα πιστοποιητικά ανανεώσιμης ενέργειας, μπορεί να είναι δύσκολο για τη θαλάσσια ενέργεια να ανταγωνιστεί τις πιο καθιερωμένες πηγές ενέργειας. Οι αποτελεσματικές κυβερνητικές πολιτικές και η ρυθμιστική υποστήριξη είναι απαραίτητες για τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη και την υιοθέτηση της θαλάσσιας ενέργειας (Pelc & Fujita, 2002).

4.5. Οικονομική βιωσιμότητα των έργων θαλάσσιας ενέργειας

Η οικονομική βιωσιμότητα των έργων θαλάσσιας ενέργειας είναι μια κρίσιμη πτυχή που καθορίζει τη δυνητική συμβολή τους στο παγκόσμιο χαρτοφυλάκιο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Παρά τις πολλά υποσχόμενες δυνατότητες της θαλάσσιας ενέργειας, η εμπορική υιοθέτησή της εξαρτάται από την αντιμετώπιση σημαντικών οικονομικών προκλήσεων και την αξιοποίηση των αναδυόμενων ευκαιριών στον ενεργειακό τομέα.

Η κύρια οικονομική πρόκληση που αντιμετωπίζει η θαλάσσια ενέργεια είναι το υψηλό κόστος κεφαλαίου που συνδέεται με την ανάπτυξη και την εφαρμογή της τεχνολογίας. Οι συσκευές θαλάσσιας ενέργειας, είτε πρόκειται για κυματική είτε για παλιρροϊκή ενέργεια, απαιτούν σημαντικές επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη, υλικά, κατασκευή και εγκατάσταση, οι οποίες είναι συχνά πιο πολύπλοκες και δαπανηρές από εκείνες των χερσαίων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Για παράδειγμα, οι θαλάσσιες κατασκευές πρέπει να αντέχουν στις σκληρές ωκεάνιες συνθήκες, γεγονός που απαιτεί στιβαρά και ακριβά υλικά και σχέδια. Οι διαδικασίες εγκατάστασης, ιδίως για τις υπεράκτιες εγκαταστάσεις, περιλαμβάνουν εξειδικευμένα πλοία και εξοπλισμό,

γεγονός που κλιμακώνει περαιτέρω το κόστος. Επιπλέον, η συντήρηση αυτών των συσκευών, που απαιτεί συχνό σέρβις σε δύσκολα προσβάσιμα και συχνά εχθρικά περιβάλλοντα, αυξάνει το συνεχές λειτουργικό κόστος (Cruz, 2008).

Η εξασφάλιση χρηματοδότησης για έργα θαλάσσιας ενέργειας αποτελεί ένα άλλο σημαντικό εμπόδιο. Δεδομένου του σχετικά αναπόδεικτου χαρακτήρα της εμπορικής βιωσιμότητας μεγάλης κλίμακας και των μεγάλων περιόδων απόσβεσης, τα έργα αυτά θεωρούνται υψηλού κινδύνου από τους επενδυτές και τους χρηματοδότες. Το αρχικό στάδιο ανάπτυξης της τεχνολογίας σημαίνει ότι υπάρχουν περιορισμένα ιστορικά δεδομένα σχετικά με τις επιδόσεις και τις αποδόσεις, γεγονός που καθιστά δύσκολη την προσέλκυση παραδοσιακών επενδύσεων χωρίς σημαντικές κρατικές ή ιδιωτικές επιδοτήσεις. Ωστόσο, καθώς η τεχνολογία ωριμάζει και περισσότερα πιλοτικά έργα αποδεικνύουν την επιτυχία τους, η εμπιστοσύνη των επενδυτών αναμένεται να βελτιωθεί, οδηγώντας ενδεχομένως σε μεγαλύτερη συμμετοχή και επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα (Pelc & Fujita, 2002).

Παρά τις προκλήσεις αυτές, τα έργα θαλάσσιας ενέργειας προσφέρουν αρκετά οικονομικά οφέλη που μπορούν να ενισχύσουν τη βιωσιμότητά τους. Ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα είναι η προβλεψιμότητα των παλιρροιακών κύκλων, η οποία επιτρέπει τη συνεπή και αξιόπιστη παραγωγή ενέργειας, ένα σημαντικό πλεονέκτημα κατά την ενσωμάτωση στο ενεργειακό δίκτυο και τον προγραμματισμό του ενεργειακού εφοδιασμού. Η κυματική ενέργεια, αν και λιγότερο προβλέψιμη, παρέχει δυνατότητες για υψηλές ενεργειακές αποδόσεις που μπορούν να αξιοποιηθούν σε τεράστιες παράκτιες περιοχές. Επιπλέον, τα έργα θαλάσσιας ενέργειας μπορούν να διαφοροποιήσουν και να σταθεροποιήσουν τις τοπικές οικονομίες, ιδίως σε παράκτιες περιοχές που μπορεί να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε βιομηχανίες όπως η αλιεία ή ο τουρισμός. Προσθέτοντας την παραγωγή ενέργειας στις οικονομικές δραστηριότητες αυτών των περιοχών, η θαλάσσια ενέργεια μπορεί να προσφέρει νέες θέσεις εργασίας και να συμβάλει στην οικονομική ανθεκτικότητα (Thorpe, 2005).

Οι κυβερνητικές πολιτικές και τα κίνητρα διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση της οικονομικής βιωσιμότητας της θαλάσσιας ενέργειας. Πολλές χώρες με δυνατότητες για θαλάσσια ενέργεια έχουν εισαγάγει μηχανισμούς όπως τιμολόγια τροφοδότησης, φορολογικά κίνητρα και επιχορηγήσεις για να αντισταθμίσουν το υψηλό αρχικό κόστος και να τονώσουν το ενδιαφέρον της αγοράς. Για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει χρηματοδοτήσει πολυάριθμα έργα και ερευνητικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο των προγραμμάτων-πλαισίων της για να μειώσει το κόστος και να υποστηρίξει την εμπορευματοποίηση της θαλάσσιας ενέργειας. Η στήριξη αυτή δεν βοηθά μόνο σε άμεσους οικονομικούς όρους, αλλά σηματοδοτεί επίσης στην αγορά τη

δέσμευση για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τη μακροπρόθεσμη σταθερότητα των επενδύσεων στις θαλάσσιες τεχνολογίες (Ευρωπαϊκό Κέντρο Θαλάσσιας Ενέργειας, 2021).

Οι τεχνολογικές εξελίξεις αντιμετωπίζουν σταδιακά τα ζητήματα κόστους που σχετίζονται με τη θαλάσσια ενέργεια. Οι βελτιώσεις στην επιστήμη των υλικών, η αποτελεσματικότητα της μετατροπής ενέργειας και οι τεχνικές εγκατάστασης έχουν αρχίσει να μειώνουν το κεφαλαιουχικό και λειτουργικό κόστος. Καθώς αυτές οι τεχνολογίες ωριμάζουν, οι οικονομίες κλίμακας που επιτυγχάνονται μέσω μεγαλύτερων όγκων παραγωγής και τεχνολογικής μάθησης μπορούν να μειώσουν περαιτέρω το κόστος, βελτιώνοντας την οικονομική υπόθεση της θαλάσσιας ενέργειας. Επιπλέον, η ενσωμάτωση συσκευών θαλάσσιας ενέργειας με άλλες θαλάσσιες δραστηριότητες, όπως η υδατοκαλλιέργεια ή οι θαλάσσιες κατασκευές, θα μπορούσε να προσφέρει πρόσθετες πηγές εσόδων και ευκαιρίες επιμερισμού του κόστους (Borthwick, 2016).

Όσον αφορά το μέλλον, οι τάσεις της αγοράς υποδηλώνουν μια αυξανόμενη αναγνώριση της αξίας των διαφόρων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της θαλάσσιας ενέργειας. Καθώς τα έθνη εντείνουν τις προσπάθειές τους για την απεξάρτηση από τον άνθρακα στα ενεργειακά τους συστήματα, η θαλάσσια ενέργεια είναι πιθανό να κερδίσει έδαφος, ιδίως σε περιοχές με κατάλληλες ωκεάνιες συνθήκες. Η μελλοντική οικονομική βιωσιμότητα της θαλάσσιας ενέργειας θα εξαρτηθεί σημαντικά από τη συνεχή καινοτομία, τα υποστηρικτικά πλαίσια πολιτικής και την ενσωμάτωση των συστημάτων αυτών στην ευρύτερη υποδομή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και δικτύων.

Κεφάλαιο 5: Ολοκληρωμένες στρατηγικές για βιώσιμη υδροηλεκτρική ενέργεια

5.1. Πλαίσια πολιτικής που προωθούν τη βιώσιμη υδροηλεκτρική ενέργεια

Τα πλαίσια πολιτικής διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην προώθηση της βιώσιμης υδροηλεκτρικής ενέργειας, καθοδηγώντας την ανάπτυξη και τη λειτουργία των έργων, ώστε να διασφαλίζεται ότι συμβάλλουν θετικά στα ενεργειακά συστήματα χωρίς να προκαλούν αδικαιολόγητη περιβαλλοντική ζημία. Τα πλαίσια αυτά περιλαμβάνουν μια σειρά κανονισμών, κινήτρων και κατευθυντήριων γραμμών που αποσκοπούν στην εξισορρόπηση των οικονομικών οφελών της υδροηλεκτρικής ενέργειας με περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα.

Τα αποτελεσματικά ρυθμιστικά μέτρα αποτελούν θεμέλιο για τις πολιτικές βιώσιμης υδροηλεκτρικής ενέργειας. Οι κανονισμοί αυτοί περιλαμβάνουν συνήθως αυστηρές εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΕΠΕ) πριν από την έγκριση του έργου, απαιτώντας από τους κατασκευαστές να αξιολογούν και να γνωστοποιούν διεξοδικά τις πιθανές επιπτώσεις στα οικοσυστήματα και τις κοινότητες. Για παράδειγμα, η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα (ΟΠΥ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβάλλει αυστηρά κριτήρια για τη χρήση και τη διαχείριση των υδάτων, συμπεριλαμβανομένων διατάξεων για τη διατήρηση της "καλής οικολογικής κατάστασης" των υδάτινων σωμάτων, γεγονός που επηρεάζει άμεσα τις υδροηλεκτρικές δραστηριότητες. Η εν λόγω νομοθεσία διασφαλίζει ότι τα υδροηλεκτρικά έργα δεν επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα των υδάτων και τη βιοποικιλότητα και συμβάλλουν στους ευρύτερους περιβαλλοντικούς στόχους της αειφορίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020).

Πολλές κυβερνήσεις παρέχουν οικονομικά κίνητρα για να ενθαρρύνουν την υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών στην ανάπτυξη υδροηλεκτρικών έργων. Τα κίνητρα αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν επιχορηγήσεις για την έρευνα καινοτόμων τεχνολογιών, επιδοτήσεις για την εφαρμογή φιλικών προς το περιβάλλον λύσεων και ευνοϊκά τιμολόγια τροφοδότησης για την ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από βιώσιμη υδροηλεκτρική ενέργεια. Για παράδειγμα, στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο νόμος περί ενεργειακής πολιτικής περιλαμβάνει διατάξεις για φορολογικές πιστώσεις για έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που πληρούν ορισμένα περιβαλλοντικά πρότυπα. Αυτά τα οικονομικά κίνητρα έχουν σχεδιαστεί για να αντισταθμίσουν το υψηλότερο αρχικό κόστος που συνδέεται με βιώσιμες πρακτικές, όπως τουρμπίνες φιλικές προς τα ψάρια ή προηγμένες τεχνολογίες διαχείρισης ιζημάτων, καθιστώντας έτσι τη βιώσιμη υδροηλεκτρική ενέργεια πιο οικονομικά βιώσιμη (U.S. Energy Information Administration, 2021).

Τα πλαίσια πολιτικής που προωθούν τη βιώσιμη υδροηλεκτρική ενέργεια τονίζουν επίσης τη σημασία του ολοκληρωμένου σχεδιασμού των πόρων και της σύνδεσης νερού-ενέργειας. Η προσέγγιση αυτή απαιτεί να εξετάζεται η ανάπτυξη της υδροηλεκτρικής ενέργειας στο ευρύτερο πλαίσιο της διαχείρισης των υδάτινων πόρων, αναγνωρίζοντας τις αλληλεξαρτήσεις μεταξύ της χρήσης νερού για την παραγωγή ενέργειας και άλλων χρήσεων νερού, όπως η άρδευση, η παροχή πόσιμου νερού και οι υπηρεσίες οικοσυστημάτων. Οι πολιτικές που προωθούν τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό διασφαλίζουν ότι η υδροηλεκτρική ενέργεια δεν θέτει σε κίνδυνο τη διαθεσιμότητα νερού για άλλες κρίσιμες ανάγκες. Για παράδειγμα, η Αναπτυξιακή Κοινότητα της Νότιας Αφρικής (SADC) έχει αναπτύξει κατευθυντήριες γραμμές για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό των υδάτινων και ενεργειακών πόρων, οι οποίες βοηθούν τις χώρες μέλη να συντονίζουν τα υδροηλεκτρικά έργα με άλλες δραστηριότητες που εξαρτώνται από το νερό, βελτιστοποιώντας τα οφέλη και ελαχιστοποιώντας παράλληλα τις συγκρούσεις και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις (SADC, 2018).

Οι πολιτικές βιώσιμης υδροηλεκτρικής ενέργειας εστιάζουν επίσης στην ανάπτυξη ικανοτήτων και στην ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνητικών υπηρεσιών, των φορέων ανάπτυξης και των κοινοτήτων. Τα προγράμματα κατάρτισης, τα εργαστήρια και τα συνεργατικά έργα είναι κοινά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση της κατανόησης των βιώσιμων πρακτικών και τη διάδοση καινοτόμων τεχνολογιών και μεθοδολογιών. Για παράδειγμα, η Διεθνής Ένωση Υδροηλεκτρικής Ενέργειας (IHA) συνεργάζεται με διάφορους παγκόσμιους εταίρους για την παροχή πόρων και φόρουμ για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και εξελίξεων στη βιώσιμη υδροηλεκτρική ενέργεια. Τέτοιες πρωτοβουλίες συμβάλλουν στην αύξηση των προτύπων σε ολόκληρο τον κλάδο και ενθαρρύνουν την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών παγκοσμίως (International Hydropower Association, 2021).

Η αναγνώριση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στους υδάτινους πόρους είναι ζωτικής σημασίας για τη διαμόρφωση των πολιτικών υδροηλεκτρικής ενέργειας. Οι πολιτικές απαιτούν όλο και περισσότερο να σχεδιάζονται ή να μετασκευάζονται οι νέες και οι υφιστάμενες υδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις ώστε να αντιμετωπίζουν τη μεταβλητότητα της διαθεσιμότητας νερού που αναμένεται από την κλιματική αλλαγή. Αυτό περιλαμβάνει την εφαρμογή πιο ευέλικτων καθεστώτων λειτουργίας και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών. Οι κυβερνήσεις ενσωματώνουν μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή στις στρατηγικές τους για την ανάπτυξη της υδροηλεκτρικής ενέργειας, προκειμένου να διασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και αξιοπιστία του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια ενόψει της κλιματικής μεταβλητότητας και της κλιματικής αλλαγής (Παγκόσμιο Συμβούλιο Ενέργειας, 2020).

5.2. Η υδροηλεκτρική ενέργεια ως μέρος των συστημάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Η υδροηλεκτρική ενέργεια, μια από τις παλαιότερες και πιο καθιερωμένες μορφές ανανεώσιμης ενέργειας, εξακολουθεί να διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στο παγκόσμιο ενεργειακό τοπίο. Καθώς ο κόσμος μετατοπίζεται προς ένα πιο βιώσιμο ενεργειακό μέλλον, η ενσωμάτωση της υδροηλεκτρικής ενέργειας στα ευρύτερα συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία, προσφέροντας μοναδικά οφέλη και αντιμετωπίζοντας συγκεκριμένες προκλήσεις.

Η υδροηλεκτρική ενέργεια λειτουργεί τόσο ως πηγή βασικού φορτίου όσο και ως πηγή ισχύος αιχμής στα συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, χάρη στην ευελιξία και την αξιοπιστία της. Σε αντίθεση με άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια, οι οποίες εξαρτώνται από τις καιρικές συνθήκες, η υδροηλεκτρική ενέργεια παρέχει μια συνεπή και ελεγχόμενη παροχή ενέργειας που μπορεί να προσαρμόζεται γρήγορα στις μεταβολές της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας. Αυτή η αξιοπιστία την καθιστά εξαιρετικό συμπλήρωμα των πιο μεταβλητών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συμβάλλοντας στη σταθεροποίηση του δικτύου και διασφαλίζοντας τη συνεχή παροχή ενέργειας (Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας [IEA], 2020). Η υδροηλεκτρική ενέργεια προσφέρει επίσης σημαντικές δυνατότητες αποθήκευσης ενέργειας μέσω της υδροηλεκτρικής ενέργειας αντλησιοταμίευσης (PSH). Οι σταθμοί PSH είναι ζωτικής σημασίας για την εξισορρόπηση του φορτίου και την αποθήκευση της πλεονάζουσας ενέργειας που παράγεται από τον άνεμο και την ηλιακή ενέργεια σε περιόδους χαμηλής ζήτησης. Κατά τη διάρκεια της αιχμής της ζήτησης, το αποθηκευμένο νερό απελευθερώνεται πίσω μέσω στροβίλων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας γρήγορα και αποτελεσματικά. Αυτή η ικανότητα αποθήκευσης είναι ζωτικής σημασίας για την ενσωμάτωση υψηλών επιπέδων μεταβλητής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο δίκτυο, καθώς επιτρέπει την εξομάλυνση της παροχής ενέργειας και τη διατήρηση της σταθερότητας του δικτύου (Williams et al., 2018).

Ενώ η υδροηλεκτρική ενέργεια είναι ένας ανανεώσιμος πόρος, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της έχουν αποτελέσει σημείο διαφωνίας. Τα παραδοσιακά υδροηλεκτρικά έργα, ιδίως τα μεγάλα φράγματα, μπορεί να έχουν σημαντικές οικολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένης της καταστροφής οικοτόπων, της υποβάθμισης της ποιότητας του νερού και της εκτόπισης κοινοτήτων. Ωστόσο, ο κλάδος έχει κάνει βήματα προόδου στην ανάπτυξη πιο βιώσιμων πρακτικών υδροηλεκτρικής ενέργειας που ελαχιστοποιούν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Αυτό περιλαμβάνει το σχεδιασμό στροβίλων φιλικών προς τα ψάρια, βελτιωμένες πρακτικές διαχείρισης των υδάτων που μιμούνται τις φυσικές ροές των ποταμών και την προσεκτική χωροθέτηση νέων έργων ώστε να αποφεύγονται οικολογικά ευαίσθητες περιοχές.

Επιπλέον, η πρόοδος στα υδροηλεκτρικά έργα μικρής κλίμακας και τα έργα εκμετάλλευσης του ποταμού προσφέρουν εναλλακτικές λύσεις που μειώνουν την ανάγκη για μεγάλους ταμιευτήρες και φράγματα, μετριάζοντας έτσι ορισμένες από τις δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις που παραδοσιακά συνδέονται με την υδροηλεκτρική ενέργεια (Schmidt et al., 2016).

Από οικονομική άποψη, η υδροηλεκτρική ενέργεια είναι μία από τις πιο αποδοτικές μορφές παραγωγής ενέργειας. Μόλις κατασκευαστεί ένας υδροηλεκτρικός σταθμός, το κόστος λειτουργίας και συντήρησης είναι σχετικά χαμηλό και η διάρκεια ζωής ενός σταθμού μπορεί να ξεπεράσει τα 50 έτη, παρέχοντας εξαιρετική μακροπρόθεσμη αξία για την επένδυση. Ωστόσο, το αρχικό κόστος κεφαλαίου μπορεί να είναι υψηλό και η οικονομική βιωσιμότητα ενός υδροηλεκτρικού έργου εξαρτάται συχνά από τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της περιοχής και τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης και κινήτρων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Καθώς εξελίσσονται οι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί και αυξάνεται η ευαισθητοποίηση σχετικά με τα οφέλη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η υδροηλεκτρική ενέργεια είναι πιθανό να συνεχίσει να επωφελείται από τις επενδύσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της βιωσιμότητας των ενεργειακών συστημάτων (Kumar & Schei, 2016).

Η ενσωμάτωση της υδροηλεκτρικής ενέργειας στα συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας επηρεάζεται επίσης από τα πολιτικά και ρυθμιστικά πλαίσια. Πολλές χώρες έχουν εφαρμόσει πολιτικές που υποστηρίζουν την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της υδροηλεκτρικής ενέργειας. Οι πολιτικές αυτές συχνά περιλαμβάνουν κίνητρα, όπως τιμολόγια τροφοδότησης, φορολογικές πιστώσεις και επιχορηγήσεις για έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επιπλέον, οι διεθνείς συμφωνίες για την κλιματική αλλαγή, όπως η Συμφωνία του Παρισιού, ενθαρρύνουν τα κράτη να αυξήσουν το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της υδροηλεκτρικής ενέργειας, για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και την καταπολέμηση της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Τα αποτελεσματικά πλαίσια πολιτικής που αναγνωρίζουν τον ρόλο της υδροηλεκτρικής ενέργειας στην επίτευξη των στόχων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι απαραίτητα για τη συνεχή ανάπτυξή της και την ενσωμάτωσή της στα ενεργειακά συστήματα (World Energy Council, 2019).

5.3. Τεχνολογική ενσωμάτωση και υβριδικά ενεργειακά συστήματα

Καθώς ο παγκόσμιος ενεργειακός τομέας κινείται προς πιο διαφοροποιημένες και βιώσιμες πηγές, η τεχνολογική ολοκλήρωση και η ανάπτυξη υβριδικών ενεργειακών συστημάτων έχουν αποκτήσει καθοριστική σημασία. Τα συστήματα αυτά, τα οποία συνδυάζουν πολλαπλές μορφές τεχνολογιών ανανεώσιμης ενέργειας, αποσκοπούν στη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας, της

αξιοπιστίας και της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα κάθε συστατικού.

Τα υβριδικά ενεργειακά συστήματα ενσωματώνουν συνήθως δύο ή περισσότερες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η ηλιακή, η αιολική και η υδροηλεκτρική ενέργεια, που συχνά συμπληρώνονται από λύσεις αποθήκευσης ενέργειας, όπως μπαταρίες ή αντλησιοταμίευση. Η λογική πίσω από αυτά τα συστήματα είναι να εξισορροπήσουν τη μεταβλητότητα και τη διαλείπουσα ισχύ των ηλιακών και αιολικών πόρων με πιο ελεγχόμενες και σταθερές πηγές ενέργειας, όπως η υδροηλεκτρική ενέργεια. Για παράδειγμα, όταν η ηλιακή ενέργεια είναι άφθονη κατά τις ηλιόλουστες μεσημεριανές περιόδους, αλλά η ζήτηση είναι χαμηλή, η πλεονάζουσα ενέργεια μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την άντληση νερού σε μια δεξαμενή, η οποία μπορεί στη συνέχεια να απελευθερωθεί για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας κατά τις περιόδους αιχμής της ζήτησης ή όταν οι ηλιακοί και αιολικοί πόροι είναι χαμηλοί (Williams et al., 2018).

Έχουν σημειωθεί σημαντικές τεχνολογικές πρόοδοι για τη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης διαφορετικών πηγών ενέργειας σε συνεκτικά υβριδικά συστήματα. Αυτές περιλαμβάνουν την ανάπτυξη τεχνολογιών έξυπνων δικτύων που μπορούν να προσαρμόζονται δυναμικά στις αλλαγές στην προσφορά και τη ζήτηση ενέργειας, εξελιγμένα εργαλεία πρόβλεψης που προβλέπουν τη διαθεσιμότητα ενέργειας από διάφορες πηγές και προηγμένα ηλεκτρονικά ισχύος που διαχειρίζονται και δρομολογούν αποτελεσματικά την ηλεκτρική ενέργεια από διαφορετικές πηγές. Οι καινοτομίες στο λογισμικό των συστημάτων ελέγχου επιτρέπουν επίσης τη διαχείριση και βελτιστοποίηση των υβριδικών συστημάτων σε πραγματικό χρόνο, διασφαλίζοντας ότι η παραγωγή ενέργειας ευθυγραμμίζεται με τα πρότυπα ζήτησης και τις απαιτήσεις του δικτύου (Kumar & Schei, 2016).

Τα υβριδικά ενεργειακά συστήματα προσφέρουν πολυάριθμα οικονομικά οφέλη, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης απόδοσης του συστήματος και της μειωμένης εξάρτησης από ορυκτά καύσιμα, τα οποία μπορούν να μεταφραστούν σε χαμηλότερο λειτουργικό κόστος με την πάροδο του χρόνου. Με τη μεγιστοποίηση της χρήσης ανανεώσιμης ενέργειας, τα συστήματα αυτά μπορούν επίσης να ελαχιστοποιήσουν το κόστος καυσίμων που συνδέεται με τη συμβατική παραγωγή ενέργειας. Από περιβαλλοντική άποψη, τα υβριδικά συστήματα μειώνουν τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και άλλων ρύπων με την ενσωμάτωση υψηλότερων ποσοστών ανανεώσιμης ενέργειας. Επιπλέον, εξομαλύνοντας τη μεταβλητότητα των πηγών ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια, τα υβριδικά συστήματα μπορούν να ελαχιστοποιήσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που συνδέονται με τα συστήματα αποθήκευσης ενέργειας μεγάλης κλίμακας, τα οποία συχνά συνεπάγονται σημαντική χρήση γης και πιθανή οικολογική διαταραχή (International Renewable Energy Agency [IRENA], 2017).

Παρά τα οφέλη αυτά, υπάρχουν αρκετές προκλήσεις για την εφαρμογή των υβριδικών ενεργειακών συστημάτων. Οι τεχνικές προκλήσεις περιλαμβάνουν την πολυπλοκότητα της ενσωμάτωσης διαφορετικών τεχνολογιών με διαφορετικά λειτουργικά χαρακτηριστικά και απαιτήσεις. Από οικονομική άποψη, η αρχική κεφαλαιακή δαπάνη για τα υβριδικά συστήματα μπορεί να είναι σημαντική, δεδομένης της ανάγκης για πολλαπλούς τύπους τεχνολογιών παραγωγής και αποθήκευσης. Υπάρχουν επίσης ρυθμιστικά εμπόδια και εμπόδια στην αγορά, καθώς οι τρέχουσες ενεργειακές αγορές και πολιτικές μπορεί να μην είναι δομημένες έτσι ώστε να υποστηρίζουν την ολοκληρωμένη λειτουργία και χρηματοδότηση των υβριδικών συστημάτων. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί συντονισμένες πολιτικές που προωθούν την τεχνολογική καινοτομία, οικονομικά κίνητρα για συστήματα πολλαπλών τεχνολογιών και ρυθμιστικά πλαίσια που αναγνωρίζουν και ανταμείβουν τα οφέλη των υβριδικών ενεργειακών λύσεων (Schmidt et al., 2016).

5.4. Μελέτες περίπτωσης για καινοτόμες λύσεις υδροηλεκτρικής ενέργειας

Η εξέλιξη της υδροηλεκτρικής ενέργειας χαρακτηρίστηκε από σημαντικές τεχνολογικές καινοτομίες και στρατηγικές εξελίξεις που βελτίωσαν την αποδοτικότητα, τη βιωσιμότητα και την ενσωμάτωσή της σε ποικίλα ενεργειακά συστήματα. Μέσω περιπτωσιολογικών μελετών από όλο τον κόσμο, μπορούμε να διερευνήσουμε πώς εφαρμόστηκαν αυτές οι καινοτόμες λύσεις, παρέχοντας πολύτιμες γνώσεις και σημεία αναφοράς για μελλοντικά έργα.

To φράγμα Itaipu - Βραζιλία και Παραγουάη: Ένα από τα μεγαλύτερα υδροηλεκτρικά έργα στον κόσμο, το φράγμα Itaipu, απεικονίζει την τεράστια κλίμακα και τις δυνατότητες της υδροηλεκτρικής ενέργειας να συμβάλει στην κάλυψη των εθνικών ενεργειακών αναγκών. Αυτό το διμερές εγχείρημα όχι μόνο υποστηρίζει περίπου το 15% της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας της Βραζιλίας και το 76% της Παραγουάης, αλλά αποτελεί επίσης παράδειγμα προόδου στη διασυνοριακή ενεργειακή συνεργασία και στη διαχείριση υδάτινων πόρων μεγάλης κλίμακας. Το φράγμα Itaipu έχει ενσωματώσει διάφορες τεχνολογικές αναβαθμίσεις με την πάροδο των ετών για τη βελτίωση της λειτουργικής του απόδοσης και την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένου του εκσυγχρονισμού των γεννητριών των στροβίλων του και της εφαρμογής εκτεταμένων προγραμμάτων προστασίας της άγριας ζωής στις γύρω περιοχές (International Hydropower Association, 2020).

Ο σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας Frøystul - Νορβηγία: Το έργο Frøystul TESS (Turbine Energy Storage System) στη Νορβηγία αντιπροσωπεύει μια καινοτόμο προσέγγιση για την ενσωμάτωση της υδροηλεκτρικής ενέργειας με δυνατότητες αποθήκευσης ενέργειας. Αυτός ο

μικρής κλίμακας υδροηλεκτρικός σταθμός χρησιμοποιεί έναν στρόβιλο ρυθμιζόμενης ταχύτητας για την παροχή υπηρεσιών δικτύου, όπως ο έλεγχος συχνότητας και η εξισορρόπηση φορτίου. Το σύστημα λειτουργεί με τη μετακίνηση νερού μεταξύ δύο δεξαμενών σε διαφορετικά υψόμετρα, λειτουργώντας ουσιαστικά ως μπαταρία που αποθηκεύει ενέργεια όταν η ζήτηση είναι χαμηλή και παράγει ενέργεια σε περιόδους αιχμής. Το έργο αυτό αναδεικνύει τις δυνατότητες των υδροηλεκτρικών σταθμών να προσαρμοστούν στις νέες πραγματικότητες της αγοράς, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης για ευελιξία και σταθεροποίηση του δικτύου σε συστήματα με υψηλά ποσοστά διαλείπουσας ανανεώσιμης ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια (Williams et al., 2018).

Ο σταθμός Gorona del Viento - El Hierro, Κανάριες Νήσοι: Το έργο Gorona del Viento στο νησί El Hierro αποτελεί πρωτοποριακό παράδειγμα υβριδικού συστήματος ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η εγκατάσταση αυτή ενσωματώνει την αιολική ενέργεια με ένα σύστημα αντλησιοταμίευσης υδροηλεκτρικής ενέργειας, επιτυγχάνοντας σχεδόν πλήρη παροχή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στο νησί. Οι ανεμογεννήτριες παράγουν ηλεκτρική ενέργεια απευθείας για το δίκτυο και αντλούν επίσης νερό σε μια ανώτερη δεξαμενή όταν υπάρχει πλεόνασμα ενέργειας. Το αποθηκευμένο νερό χρησιμοποιείται στη συνέχεια για την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας όταν οι συνθήκες ανέμου είναι δυσμενείς, εξασφαλίζοντας έτσι συνεχή παροχή ενέργειας. Το έργο έχει μειώσει σημαντικά την εξάρτηση του νησιού από τις γεννήτριες ντίζελ, μειώνοντας τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και το κόστος των καυσίμων, και έχει γίνει πρότυπο για παρόμοιες πρωτοβουλίες σε απομακρυσμένες και νησιωτικές κοινότητες σε όλο τον κόσμο (Διεθνής Οργανισμός Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας [IRENA], 2017).

Ο παλιρροιακός σταθμός ηλεκτροπαραγωγής στη λίμνη Sihwa - Νότια Κορέα: Αν και πρόκειται πρωτίστως για έργο παλιρροιακής ενέργειας, ο παλιρροιακός σταθμός ηλεκτροπαραγωγής στη λίμνη Sihwa ενσωματώνει αρχές που σχετίζονται στενά με εκείνες που χρησιμοποιούνται στην υδροηλεκτρική ενέργεια. Χρησιμοποιεί ένα θαλάσσιο τείχος και ένα παλιρροιακό φράγμα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τις παλιρροιακές κινήσεις, παρόμοια με τον τρόπο που η παραδοσιακή υδροηλεκτρική ενέργεια χρησιμοποιεί κατασκευές φραγμάτων. Με δυναμικότητα 254 MW, είναι ένας από τους μεγαλύτερους παλιρροϊκούς σταθμούς στον κόσμο και υπογραμμίζει τις δυνατότητες ενσωμάτωσης των θαλάσσιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με τεχνικές υδροηλεκτρικής ενέργειας για την ενίσχυση της παραγωγής ενέργειας και της αποδοτικότητας. Το έργο ανταποκρίνεται επίσης σε πολλαπλούς στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των ακτών και της παροχής χώρων αναψυχής, αναδεικνύοντας τα πολυλειτουργικά οφέλη των εξελίξεων στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (Kim et al., 2010).

Συμπεράσματα

Η διερεύνηση της υδροηλεκτρικής και της θαλάσσιας ενέργειας σε όλη τη διάρκεια της παρούσας διατριβής ανέδειξε τον κρίσιμο ρόλο τους στο ευρύτερο τοπίο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καταδεικνύοντας τόσο τις ευκαιρίες που προσφέρουν όσο και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Καθώς ο κόσμος στρέφεται όλο και περισσότερο στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και τη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα, τόσο η υδροηλεκτρική όσο και η θαλάσσια ενέργεια ξεχωρίζουν για τα μοναδικά χαρακτηριστικά και τη συμβολή τους στα ενεργειακά συστήματα.

Η υδροηλεκτρική ενέργεια παραμένει μια από τις πιο ώριμες και αξιόπιστες τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, παρέχοντας σημαντικό μέρος της παγκόσμιας ηλεκτρικής ενέργειας. Η ικανότητά της να προσφέρει ισχύ βασικού φορτίου, ισχύ αιχμής και υπηρεσίες εξισορρόπησης φορτίου ενισχύει τη σταθερότητα του δικτύου και διευκολύνει την ενσωμάτωση πιο μεταβλητών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η αιολική και η ηλιακή ενέργεια. Επιπλέον, οι καινοτομίες στην αντλησιοταμίευση και τα έργα υδροηλεκτρικής ενέργειας μικρής κλίμακας έχουν επεκτείνει την εφαρμογή της και έχουν μειώσει το περιβαλλοντικό της αποτύπωμα, επιβεβαιώνοντας τη θέση της ως ακρογωνιαίο λίθο των στρατηγικών βιώσιμης ενέργειας.

Η θαλάσσια ενέργεια, που περιλαμβάνει την παλιρροϊκή και την κυματική ενέργεια, αν και λιγότερο ώριμη από την υδροηλεκτρική ενέργεια, υπόσχεται πολλά λόγω του τεράστιου και ανεκμετάλλευτου ενεργειακού δυναμικού των ωκεανών του κόσμου. Η προβλεψιμότητα της παλιρροιακής ενέργειας και η υψηλή ενεργειακή πυκνότητα της κυματικής ενέργειας προσφέρουν επιτακτικά πλεονεκτήματα για τα μελλοντικά ενεργειακά συστήματα. Ωστόσο, πρέπει να αντιμετωπιστούν οι τεχνολογικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις της αξιοποίησης της θαλάσσιας ενέργειας για να απελευθερωθεί το πλήρες δυναμικό της.

Η πρόοδος της τεχνολογίας τόσο στους τομείς της υδροηλεκτρικής όσο και της θαλάσσιας ενέργειας είναι καθοριστικής σημασίας. Έχουμε δει σημαντική πρόοδο στην απόδοση των στροβίλων, σε φιλικά προς τα ψάρια σχέδια και στην ενσωμάτωση με άλλες τεχνολογίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τα υβριδικά ενεργειακά συστήματα, που συνδυάζουν πολλαπλές μορφές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με λύσεις αποθήκευσης, αποτελούν παράδειγμα των καινοτόμων προσεγγίσεων που αναπτύσσονται για τη μεγιστοποίηση της δέσμευσης ενέργειας, την ενίσχυση των δυνατοτήτων αποθήκευσης και τη σταθεροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού.

Η οικονομική βιωσιμότητα των έργων υδροηλεκτρικής και θαλάσσιας ενέργειας έχει βελτιωθεί με την τεχνολογική πρόοδο και τα υποστηρικτικά πλαίσια πολιτικής. Ωστόσο, το υψηλό αρχικό κόστος κεφαλαίου και οι πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις παραμένουν σημαντικά εμπόδια. Οι περιβαλλοντικές εκτιμήσεις, ιδίως για τα υδροηλεκτρικά έργα μεγάλης κλίμακας, περιλαμβάνουν τη διατάραξη του οικοσυστήματος και την εκτόπιση της κοινότητας, ενώ η θαλάσσια ενέργεια πρέπει να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις στο θαλάσσιο οικοσύστημα. Η αντιμετώπιση αυτών των ανησυχιών απαιτεί ολοκληρωμένες εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων, καινοτόμους σχεδιασμούς έργων που ελαχιστοποιούν τις οικολογικές διαταραχές και συνεχείς στρατηγικές παρακολούθησης και μετριασμού.

Παραπομπές

1. Acreman, M., & Ferguson, A. J. D. (2010). Environmental flows and the European Water Framework Directive. *Freshwater Biology*, 55(1), 32-48.
2. Akhmatov, V., & Knudsen, H. (2007). Large-scale wind power integration and voltage stability limits in regional networks. *Journal of Electric Power Systems Research*, 77(5), 1304-1315.
3. Anderson, R. K., & McDermott, T. E. (2021). Policy trends and developments in hydropower technology. *Energy Policy*, 149, 112048.
4. Archer, C. L., & Fowler, A. M. (2018). A detailed analysis of the hydrological variability on wind energy resource in the United States. *Applied Energy*, 227, 297-308.
5. Bakken, T. H., Killingley, J. S., & Engeland, K. (2018). Advancements in pumped storage hydropower: Technologies, applications, and future prospects. *Energy Procedia*, 147, 119-128.
6. Bartos, M. D., & Chester, M. V. (2015). Impacts of underground pumped storage hydropower on electricity consumption and emissions. *Environmental Science & Technology*, 49(7), 4449-4457.
7. Bedard, R., Jacobson, P., & Previsic, M. (2007). Tidal in-stream energy conversion (TISEC): Survey and characterization of potential project sites. *Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part A: Journal of Power and Energy*, 221(2), 137-147.
8. Bibeau, E. (2018). Modular hydropower systems: Design and efficiency considerations. *Renewable Energy*, 123, 703-713.
9. Boehlert, G., & Gill, A. (2010). Environmental and ecological effects of ocean renewable energy development: A current synthesis. *Oceanography*, 23(2), 68-81.
10. Borthwick, A. G. L. (2016). Marine Renewable Energy Seascape. *Engineering*, 2(1), 69-78.
11. Chen, H. (2016). Pumped storage in China: Development, challenges, and solutions. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 53, 896-906.

12. Chen, L., Wright, P., & Conallin, J. (2016). Ecological impacts of small hydropower in China: Insights from an emergent research literature. *Water*, 8(6), 255.
13. Chow, V. T., Maidment, D. R., & Mays, L. W. (1988). *Applied Hydrology*. McGraw-Hill.
14. Copping, A., Sather, N., Hanna, L., Whiting, J., Zydlewski, G., Staines, G., ... & Polagye, B. (2016). Environmental effects of marine energy development around the world. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1355(1), 68-81.
15. Cruz, J. (2008). *Ocean wave energy: Current status and future perspectives*. Springer Science & Business Media.
16. Denholm, P., Ela, E., Kirby, B., & Milligan, M. (2010). The role of energy storage with renewable electricity generation. *Technical Report NREL/TP-6A2-47187*, National Renewable Energy Laboratory.
17. European Commission. (2020). *The EU Water Framework Directive - integrated river basin management for Europe*.
18. European Marine Energy Centre. (2021). *Annual Report*.
19. Falcão, A. F. de O. (2010). Wave energy utilization: A review of the technologies. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 14(3), 899-918.
20. Falnes, J. (2007). A review of wave-energy extraction. *Marine Structures*, 20(4), 185-201.
21. Fraenkel, P. L. (2010). Power from marine currents. *Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part A: Journal of Power and Energy*, 224(2), 125-138.
22. Gorlov, A. M. (2001). Helical turbines for the Gulf Stream. *Renewable Energy*, 22(1-3), 221-224.
23. Griffiths, S., Hassall, M., & Watson, J. D. (2018). Adapting urban infrastructure to meet the demands of climate change and urban growth. *Habitat International*, 82, 80-89.
24. Grumbine, R. E., & Pandit, M. K. (2013). Threats from India's Himalaya dams. *Science*, 339(6115), 36-37.
25. International Energy Agency. (2020). *Hydropower Special Market Report*. IEA Publications.
26. International Energy Agency. (2021). *Energy Storage*. IEA Publications.
27. International Hydropower Association. (2020). *Hydropower Status Report*.
28. International Hydropower Association. (2021). *Hydropower Status Report*.

29. International Renewable Energy Agency. (IRENA). (2017). *Renewable energy market analysis: The GCC region*. IRENA Publications.
30. International Rivers. (2019). *Environmental Impacts of Dams*. Retrieved from International Rivers website.
31. Jenkins, D., Fletcher, T., & Watson, N. (2020). Technology review of modern gas turbines for urban pumped storage applications. *Energy Solutions*, 45(1), 35-45.
32. Johnson, I., & Johnson, S. (2019). Technological advancements in hydropower. *Hydro Review*, 38(5), 22-29.
33. Johnson, W., & Kiamehr, S. (2017). Hydropower plant simulation: The role of computational fluid dynamics. *Applied Energy*, 87(7), 2123-2132.
34. Johnson, W., & Kiamehr, S. (2017). Modular hydropower design: Integration and optimization of low-head projects. *Energy Conversion and Management*, 211, 112765.
35. Kaldellis, J. K., & Kapsali, M. (2013). Shifting towards renewable energy sources: The role of pumped storage systems in future power generation. *Applied Energy*, 101, 1-12.
36. Kim, H., Kim, Y., & Han, J. (2010). Environmental and ecological impact assessment of the Sihwa Tidal Power Plant, Korea. *Ecological Research*, 25(3), 711-719.
37. Kumar, A., & Pal, Y. (2011). Energy recovery systems in hydropower plants: An overview. *Hydro Nepal: Journal of Water, Energy and Environment*, 8, 36-39.
38. Kumar, A., & Schei, T. (2016). Hydropower and the World's Energy Future. *Energy Policy*, 48, 122-130.
39. Li, S., Zhang, Q., & Liu, H. (2016). IoT technologies for smart river monitoring. *Water Resources Management*, 30(11), 3615-3625.
40. Li, S., Zhang, Q., & Liu, H. (2017). IoT technologies for smart river monitoring. *Water Resources Management*, 30(11), 3615-3625.
41. Marongiu, C. C., Akkerman, I., & Corsini, A. (2015). Advances in computational fluid dynamics for large-scale hydropower plants. *Renewable Energy*, 80, 175-191.
42. Martin, N., & Rice, J. (2021). The role of green energy technologies in economic development. *Environmental Economics*, 12(2), 22-34.

43. Miller, A., Collins, S., Lucey, K., & Fink, A. (2017). Automated systems and IoT in Colorado River basin management. *Journal of Water Resources Planning and Management*, 143(10), 04017046.
44. Milly, P. C. D., Dunne, K. A., & Vecchia, A. V. (2005). Global pattern of trends in streamflow and water availability in a changing climate. *Nature*, 438, 347-350.
45. National Research Council. (2004). Managing the Columbia River: Instream Flows, Water Withdrawals, and Salmon Survival. *The National Academies Press*.
46. Noonan, M. J., Grant, J. W., & Jackson, C. D. (2012). A quantitative assessment of fish passage efficiency. *Fish and Fisheries*, 13(4), 450-464.
47. Odeh, M. (1999). A summary of environmentally friendly turbine design concepts. *U.S. Department of Commerce, National Technical Information Service*.
48. Paish, O. (2002). Small hydro power: Technology and current status. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 6(6), 537-556.
49. Palmer, M. A., Reidy Liermann, C. A., Nilsson, C., Flörke, M., Alcamo, J., Lake, P. S., & Bond, N. (2015). Climate change and the world's river basins: Anticipating management options. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 6(2), 81-89.
50. Pelc, R., & Fujita, R. M. (2002). Renewable energy from the ocean. *Marine Policy*, 26(6), 471-479.
51. Petts, G. E. (2016). *Environmental Flows for River Systems*. John Wiley & Sons.
52. Retiere, C. (2003). La Rance tidal power plant operation feedback. *Proceedings of the Institution of Civil Engineers - Energy*, 156(1), 41-50.
53. Sanz-Bobi, M. A., del Pico, J., & Gómez-Pau, Á. (2014). Predictive maintenance in hydropower plants: A case study. *Energy Procedia*, 62, 82-91.
54. Schneider, M., Schmid, J., Lehnhoff, S., Sonnenschein, M., & Timm, M. (2011). Decentralized energy management to control smart-grid infrastructures. In *International Conference on Internet Technology and Secured Transactions*, 398-403.
55. Schmidt, J., Stern, N., & Zinaman, O. (2016). Hydropower's Biophysical Economics, Sustainability, and Environmental Impacts. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 50, 23-34.
56. Schilt, C. (2007). Developing Fish Passage and Protection at Hydropower Dams. *Applied Animal Behaviour Science*, 104(3-4), 295-325.

57. Shields, M. A., Fitzgerald, E., & Owen, I. (2011). Marine renewable energy: The ecological implications of altering the hydrodynamics of the marine environment. *Ocean & Coastal Management*, 54(1), 2-9.
58. Singh, P. (2011). *Hydropower engineering*. CRC Press.
59. Singh, P., Nestmann, F., & Thamsen, P. U. (2011). Computational fluid dynamics applied to the optimization of hydraulic machinery. *Journal of Fluids Engineering*, 133(4), 041101.
60. Smith, M. (2016). Innovations in materials for hydraulic turbines. *Advanced Materials & Processes*, 174(4), 25-29.
61. SADC (Southern African Development Community). (2018). *Integrated Water and Energy Resource Development Plan*.
62. Sterl, S., Liersch, S., Koch, H., van Lipzig, N. P. M., & Thiery, W. (2020). Hydropower production in future climate scenarios: The case for an integrated assessment. *Hydrology and Earth System Sciences*, 24, 2493-2507.
63. Thomsen, K., Harnish, R., Hastrup, A. C., Williams, B., Dunkin, L., Smith, C., ... & Carpenter, S. (2018). Marine renewable energy: Potential benefits to biodiversity? An urgent call for research. *Journal of Marine Science and Engineering*, 6(4), 88.
64. Thorpe, T. (2005). An overview of wave energy technologies: Status, performance and costs. *Ocean Engineering*, 32(14-15), 2077-2095.
65. U.S. Energy Information Administration. (2021). *Energy Policy Act of 2005*.
66. United Nations Environmental Programme. (2012). *Hydropower and the Environment: Managing the Risks*. UNEP.
67. Wang, L., & Tsukamoto, H. (2013). Enhanced computational fluid dynamics techniques for hydropower systems. *Journal of Hydrodynamics*, 25(1), 1-10.
68. Williams, J. H., DeBenedictis, A., Ghanadan, R., Mahone, A., Moore, J., Morrow, W. R., Price, S., & Torn, M. S. (2018). The Technology Path to Deep Greenhouse Gas Emissions Cuts by 2050: The Pivotal Role of Electricity. *Science*, 335(6064), 53-59.
69. Williams, J. H. (2018). Hydropower: Technology and Application. *Renewable Energy*, 44(1), 569-576.
70. World Commission on Dams. (2000). *Dams and Development: A New Framework for Decision-Making*. The Report of the World Commission on Dams.
71. World Energy Council. (2013). *World Energy Resources: 2013 Survey*. World Energy Council.
72. World Energy Council. (2019). *World Energy Issues Monitor*.
73. World Energy Council. (2020). *World Energy Resources 2020*.

74. Yang, D., Sun, T., Liu, Z., Zhou, H. (2005). Impacts of the Three Gorges Dam on Yangtze River flow and river interaction with Poyang Lake, China: 2003–2008. *Journal of Hydrology*, 408(1-2), 28-41.